

TC
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KADIN MAYOSUNUN TASARIM VE ÜRETİM AÇISINDAN İNCELENMESİ
VE YENİDEN YORUMLANMASI

Hazırlayan
Sevil TETİKEL

Danışman
Dr.Öğr. Üyesi Nevbahar GÖKSEL

İZMİR-2018

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kadın Mayosunun Tasarım ve Üretim Açısından İncelenmesi ve Yeniden Yorumlanması” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

.../.../...

Sevil TETİKEL

İmza

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün 11./06/2018 tarih ve 15. sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin ...maddesine göre Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Sevil TETİKEL'in "Kadın Mayosunun Tasarım ve Üretim Açısından İncelenmesi ve Yeniden Yorumlanması" konulu tezi incelenmiş ve aday 23.07/2018 tarihinde, saat 10.00 da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 90 dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin başarılı.....olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

BAŞKAN

Dr. Öğr. Üyesi Neubahar Gökalp

ÜYE

Doç. Sedat ACAR

ÜYE

Doç. Dr. Emine Altın

ÖZET

Tarihin en eski dönemlerinden günümüze insanların su ile ilişkileri Orta Çağ'da banyo kültürüne dayanmaktadır. Avrupa yıkanmayı reddederken Osmanlı'da hamam kültürü ve yıkanma vardır. Mayo kavramı ilk olarak Antik Yunan'da "toga" denen dikişsiz uzun beyaz çarşafların kullanımıyla M.Ö. 300'lerde hayatımıza girmiştir. İtalya'nın Sicilya Adası'ndaki harabelerde M.S.4.yüzyıl Romana Del Casale villasının mozaiklerindeki kızlar günümüz bikinilerine en yakın kıyafetlerle betimlenmişlerdir. Avrupa'da "deniz banyosu" fikri yaygınlaşmıştır. 18.yüzyılda İngiltere'de kurulan "Birleşmiş Banyo Odaları" kurulması kadınların da yüzme alışkanlığı edinmesine yardımcı olmuştur. Bir yüzme yarışmasında birinci olan ilk kadın yüzücü Annette Kellerman, döneminin erkek mayosunu giyerek, kadınların bu açıklıkta ve kullanışlılıkta mayo giymelerine öncülük etmiştir. 19. Yüzyılda yaygınlaşan kolsuz kadın mayosu 20.yüzyıla doğru ortaya çıkan Fransız, Amerikan ve Brezilya markalarıyla devrimsel bir yolculuğu başlamıştır.

1930'lu yıllara kadar pek çok kumaşla üretimi yapılan mayo, DuPont firmasının naylon kumaşı ve likra kumaşını mayo sektörüne kazandırması yüzmeye daha elverişli esneklikte tasarımların doğmasını sağlamıştır. 1946'da Louis Réard'ın iki parçalık "bikini" tasarımını ortaya koyması, 1964'te tasarımcı Rudi Gernreich'in üstsüz mayo tasarımı olan monokiniyi çıkarması oldukça tepki görmüştür. Tüm tepkilere rağmen bikini ve mayo üretimleri Hollywood ünlülerinin vazgeçilmezi olmuş ve tabuları yıkmıştır. 60'ların sonlarına doğru tığ işi örme mayolar üretilmiştir. Bugün hala tığ işi örme bikinilerin güneşlenmek için kullanıldığı görülmektedir. 80'li yıllardan sonra kapalılıktan iyice sıyrılan mayo ve bikiniler, yapay liflerle yüzmeye en elverişli hale gelmiştir. Mayo ve bikini türleri günümüzde sadece plaj için değil ünlülerin sahne şovlarında, konserlerinde kullandıkları yaygın ve vazgeçilmez ürünü haline gelmiştir.

ABSTRACT

From the depths of the history till today, humans` relation with water has been based on the bathing culture in the Middle Age. While bathing was mostly rejected in Europe, Turkish bath culture was popular in the Ottoman Empire. The concept of “swimsuit” first arose with the use of long, white seamless sheets which were called “toga” in Ancient Greece around B.C 300. The lady visuals on the mosaics of the Romana Del Casale Villa in the 4th century B.C in Sicily, Italy, were depicted almost in the same way of today`s bikinis. Therefore, the idea of “having a bath in the sea” has been spread. “The United Bathrooms” which were founded in the 18th century in UK helped women gain the habit of swimming. Annette Kellerman, the first woman swimmer who got the first place in a swimming contest, wore a man swimsuit and thus pioneered the women to wear such comfortable swimsuits as well. The sleeveless swimsuit model which became more common in the 19th century has started its revolutionary journey with the French, American and Brazilian swimwear brands of the 20th century.

The swimsuit, which was produced with many different fabric types until the 1930s, has enabled the industry to manufacture flexible designs which are more suitable to swim due to the production of the nylon and lycra fabrics of the DuPont Company. The two-piece bikini design of Louis Reard in 1946 and the monokini, topless swimsuit design of Rudi Gernreich in 1964 caused negative reactions from the society. Despite all these reactions, the bikini and swimsuit products became very popular among the Hollywood celebrities and broke those taboos. Towards the end of 1960s, knitted swimsuits were produced with the crochet needles. It can be still seen that the knitted bikinis are used to sunbathe in our day. The swimsuit and bikinis which became far from the conservative models after the 1980s has been made eligible to swim with the use of artificial fibers in the production. Nowadays the swimsuit and bikini types have been one of the most common and irreplaceable clothing product not only on the beach but also in the stage performances and concerts of the celebrities.

ÖNSÖZ

Bu araştırmayla tarihte ilk mayo kullanımının nasıl başladığı sorusuna yanıt bulmak hedeflenmiştir. İlk çağlarda insanoğlunun su ile ilişkisi, su sporlarının nasıl başladığı ve buna bağlı olarak mayonun tasarımsal yolculuğu incelenmiştir. Yüzme ile kadınların tanışması ve yüzme giysilerinin mahremiyet düşüncesinden sıyrılarak, konforlu ve yüzmeye elverişli hale getirilmesi incelenmiştir. Ayrıca mayo ve beraberinde gelişen ilk bikini üretimi dönemin şartlarında aldığı tepkilere rağmen gelişimi incelenmiştir. Kadın mayosunun bu tarihsel yolculuğunda kumaş ve lif bilgilerine inilerek üretim aşamaları saptanmıştır. Kroşeta tığ teknikleriyle mayo ve bikini üretiminde kullanılan motifler incelenmiştir.

Günümüzde mayonun kullanım alanları, filmlerdeki yeri, ünlülerin ve Hollywood yıldızlarının giyim etkileri görülmüştür. Teknik detaylar ve üretimde kullanılan malzemeler araştırılmıştır. Bu noktada Zeki Triko üretim iş akışı, mayo kumaşına uygulanan testler ve marka satış ve pazarlama başarısını benimle paylaşan üretim müdürü Serap Yıldırım'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca projemin yapılandırılmasında bana destek verip yol gösteren danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nevbahar GÖKSEL'e teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

KADIN MAYOSUNUN TASARIM VE ÜRETİM AÇISINDAN İNCELENMESİ VE YENİDEN YORUMLANMASI

YEMİN METNİ	ii
TUTANAK	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİL LİSTESİ	x
GİRİŞ	1

1.BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE MAYO KULLANIMI

1.1. Antik Çağdan 19. Yüzyıla Kadar Deniz Kıyafetleri ve Mayo Kullanımı	6
1.2. 19.Yüzyılda Deniz Kıyafetleri ve Mayo Kullanımı	10

2. BÖLÜM

20. YÜZYILDA DENİZ KIYAFETLERİ VE MAYO KULLANIMI

2.1. 1900- 1910'lu Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	23
2.2. 1920'li Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	28
2.3. 1930'lu Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	39
2.4.1940'lı Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	50
2.5. 1950'li Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	58
2.6. 1960'lı Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	71
2.7.1970'li Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	85
2.8.1980'li Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	100
2. 9. 1990'lı Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu	105
2.10. 2000'li Yıllarda Kadın Mayosu ve Türkiye'de Mayo Üretimi	109

3.BÖLÜM
MAYO VE DENİZ GİYSİLERİNDE KULLANILAN TEKSTİL LİFLERİ
VE ÜRETİMLERİNDE KULLANILAN KUMAŞ, KALIP VE
MALZEMELER

3.1. Mayo ve Deniz Giysilerinde Kullanılan Lifler	116
3.1.1. Kauçuk Lifleri	116
3.1.2. Polyüretan Lifleri	116
3.1.3. Polyamid(Naylon) Lifleri	117
3.2. Mayo ve Bikini Üretiminde Kullanılan Örgü Tekniği	118
3.3. Mayo ve Bikini Kumaşlarına Uygulanan Testler ve Toleranslar	119
3.3.1. Boya, Baskı ve Işık Testi	119
3.3.2. Aksesuarlar için Uygulanan Testler	120
3.3. Mayo ve Bikini Üretiminde Kullanılan Dikiş Makineleri	120
3.3.1. Çözümlü Örmek Makineleri	120
3.3.2. Zincir Dikiş Makineleri	121
3.3.2.1. Alt Transportlu ve Otomatik Fonksiyonlu, Tek İğne, Zincir- Dikiş Makinesi	122
3.3.2.2. Arkadan Çekicili, Tek İğne, İplik, Zincir-Dikiş Makinesi ..	122
3.3.2.3. Üst Transportlu, Tek İğne, İki İplik, Zincir-Dikiş Makinesi	122
3.3.3. Lastik Ovarlok Makinesi	123
3.3.4. Zigzag Dikiş Makinesi	123
3.3.5. Mayo ve Bikini Üretiminde Kullanılan İplik ve Dikiş Teknikleri	124
3.3.5.1. Basit Zincir Dikiş (Tek İplikli Zincir Dikiş)	124
3.3.5.2. Dikiş Sınıfları	125
3.6. Mayo ve Plaj Giysilerinin Üretiminde Dikkat Edilmesi Gereken	
Hususlar	125
3.6.1. Temel Mayo Kalıbı	125
3.6.2. Temel Bikini Üstü ve Bikini Altı Kalıbı	127

4.BÖLÜM**KİŞİSEL KOLEKSİYON VE UYGULAMALAR**

4.1. Koleksiyon Hikayesi	130
4.2. Tasarım ve Üretim Aşamaları	133
4.2.1. Kullanılan Malzeme	133
4.2.2. Kullanılan Teknik	133
4.2.3. Tasarım 1 Yapılışı	133
4.2.4. Tasarım 2 Yapılışı	135
4.2.5. Tasarım 3 Yapılışı	137
4.2.6. Tasarım 4 Yapılışı	139
4.2.7. Tasarım 5 Yapılışı	143
4.2.8. Tasarım 6 Yapılışı	145
4.3. Koleksiyon Fotoğrafları ve İllustrasyon Paftaları	149
4.3.1. Tasarım 1	149
4.3.2. Tasarım 2	155
4.3.3. Tasarım 3	160
4.4.4. Tasarım 4	166
4.4.5. Tasarım 5	171
4.4.6. Tasarım 6	175
SONUÇ	180
KAYNAKÇA	183
ÖZGEÇMİŞ	

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Deniz hamamlarının iç ve dış görünümü (Akçura , 1994: 24-25).	2
Şekil 2: “Sala delle Dieci Ragazze” (On Bakirenin Odası) (Sanat Tarihi,2010:4)	6
Şekil 3: Asur duvar resmi. “Hung out to dry swimming and British culture”	7
Şekil 4: Godey’in Jimnastik kostümü1858-Ocak ayı (Johns, 1997: 96)	8
Şekil 5: Fransa’da bulunan seyyar plaj kabinleri (Tutel, 1965: 66)	9
Şekil 6: 19.yüzyıl giysi değişim kabini. (Alac, 2012: 12)	11
Şekil 7: 1830’lu yıllara ait kadın mayosu (Tutel, 1965: 66)	12
Şekil 8: 1855 yılına ait deniz hamamı giysisi (Kidwell,1968: 17)	13
Şekil 9: 1900’lü yıllara ait Amerikan sahil manzarası (Kennedy, 2007: 13)	15
Şekil 10: 1880-1889 Deniz banyosu kostümleriyle Flammarien fotoğrafıdır (Baucher, 2008: 387).	16
Şekil 11: J.J.Pfister’in Mayosu-1885 (Johns, 1997: 130).	17
Şekil 12: 1895- deniz banyosu-Flammarien resmi(Baucher, 2008: 387)	17
Şekil 13: 14 Haziran 1879 kadın ve erkek mayoları (ephemeralnewyork.com, 2008: 1)	19
Şekil 14: 1890-1900 Beyaz ve kırmızı çizgili spor şortu(Salen, 2014: 94.s)	19
Şekil 15-16: Kırmızı beyaz yüzme takımı 1880 (Salen, 2014: 10-11)	20
Şekil 17: Amédée Forestier tarafından çizilmiş olan illüstrasyon The Illustrated London News’te yayınlanmıştır (Kennedy, 2010: 24).	21
Şekil 18: 1898 yılına ait deniz kıyafetleri, Coney Island (Thompson, 1890-1930: 2014)	21
Şekil 19: 1900 yılına ait kadın mayosu örneği (Tutel, 1965: 67)	23
Şekil 20: Mayıs 1901-Denizci mavisi ve beyaz çizgili hafif yün kumaştan yapılmış yüzme kostümüdür. “Arnold Constable & Co. New York”etiketi vardır.(Pinterest.com, 2015: 1)	24
Şekil 21: Annette Kellerman ve mayosu(Origjanska, 2017: 1)	25
Şekil 22: 1915’te çekilmiş olan bu fotoğraftaki deniz kostümleri prenses kesim ve çizgili kumaştan üretilmiş olup kısa paçalı şort veya uzun çoraplarla kombinlenmiştir. (Kennedy, 2010: 17).	26
Şekil 23: “Deniz kızı karası”1916 filmidir. “Daughter of the Gods”, Herbert Brenon (Pinterest.com, 2015: 1)	27
Şekil 24: 1917 Palm Plajı-Widener Ailesi (Probert, 1981: 14)	27
Şekil 25: Pablo Picasso 1918-“The Bathers, Biarritz (Kennedy, 2010: 21)	28
Şekil 26: Belden kuşaklı 1918’lerin kadın yüzme kostümüdür. Kask şeklindeki başlık güneşten korunmak için takılmıştır (Kennedy, 2010: 18)	29
Şekil 27 :Jantzen mayoları reklam afişi (Kennedy, 2010: 42)	30
Şekil 28-29: Jantzen kırmızılı dalgıç kız logosu (Pinterest.com,2015: 1)	30
Şekil 30: 1921 Jantzen Örme Fabrikaları’nın ürettiği tek parça “elastik” mayolar kısa bir süre içerisinde Atlantic City’de popüler olmuştur.(Raymond, 2013: 1)	31
Şekil 31:1922 yılına ait sahil polisi	32
Şekil 32: 1920’lerin dalış sporu ruhunu özetleyen bir fotoğraftır. Kadın dalgıcın üzerindeki mayo Jean Patou tasarımıdır (Kennedy, 2010: 51).	32
Şekil 33-34: Cortesca etiketli bayan mayosu (Kennedy, 2010: 56)	34
Şekil 35: Plaj pelerin örneği (Probert, 1981: 15)	35
Şekil 36: 1925’te bir dansçı mayosu (Mayo ve Bikinilerin Evrimi,2015:1)	36
Şekil 37: 1925-“Le Train Bleu” bale grubu dansçıları (Kennedy, 2010: 48)	37
Şekil 38: 1928-Hoyningen-Huené.Schiraparelli tasarımları (Probert, 1981: 25)	39
Şekil 39: 1930’larda örme mayolar (Mayo ve Bikini Evrimi, 2015: 1)	40
Şekil 40: Jantzen reklamı logosu Frank ve Florenz Clark tarafından tasarlanmıştır. (Fogg, 2014: 260)	41
Şekil 41: 1930-fotoğrafçı: Hoyningen Huené-soldan sağa Hélène Yrande-Jean d'Aheize-Jane Régny (Probert, 1981: 32)	42
Şekil 42: "The michelin pushball" (Probert, 1981: 33)	43
Şekil 43: Üst bölümü yerinden sökülebilen erkek mayosu 31 Aralık 1935-Powerhouse Araştırma Müzesi Kütüphanesi, Sidney (Schmidt, 2012: 14)	44

Şekil 44: Dorothy Lamour-The Jungle Princess (1936) filminde Malaya tarzı kadın etnik giysine benzeyen elastik kumaştan yapılmış egzotik baskılı mayo giymiştir (Kennedy, 2010: 68-69).	45
Şekil 45: 1934 plaj yaşamı (Probert, 1981: 18)	46
Şekil 46: 1930'lardan bir mayo örneği (Salen, 2014: 64)	47
Şekil 47: 1934-Tahiti'ye özgü deniz kıyafetleri (O'Donnol, 1989: 30)	48
Şekil 48: 1930-Yün mayo Hermes markadır. Metropolitan Sanat Müzesi'ne Mrs Sidney Bernard'ın hediyesidir (O'Donnol, 1989: 32)	48
Şekil 49: 1938-Toni Frissell (Probert, 1981: 31)	49
Şekil 50-51: André de Diener-soldan sağa Stern's, Bonwit Teller-1940 (Probert, 1981:)	50
Şekil 52: 1941 yılına ait mayo örneği (Salen, 2013: 52)	51
Şekil 53-54: Mayo kalıbı örneği (Salen, 2013: 54-55)	52
Şekil 55: 1940'larda mayo (Mayovebikinilerinevrimi.com, 2015: 01)	53
Şekil 56: Micheline Bernardini-ilk bikini (content.time.com, 2015: 1)	54
Şekil 57: Louis Reard, bikini-1946 (pinterest.com, 2015: 1)	55
Şekil 58-59: Tasarımcı Carolyn Schnurer'in göbek deliği açık bikini modeli (Fogg, 2014: 325)	56
Şekil 60: Film çekimi esnasında mola veren Marilyn Monroe. (bbc.news.com, 2015:1)	56
Şekil 61: 1943-R.B.Willaumez İllustrasyonu (Probert, 1981: 46)	57
Şekil 62: Christian Dior-1950 (pinterest.com, 2015: 1)	58
Şekil 63: Brigitte Bardot iki parça mini denim bikisi ile 1957'de poz vermiştir. (Kennedy, 2010: 156)	59
Şekil 64: 1951-Don Honeyman-Resimdeki mayolarda Lastex kumaşından üretilmiş olup straplez ya da ip askılı giyilebilme rahatlığı sağlamaktadır (Probert, 1981: 58).	60
Şekil 65: 1952-Esther Williams-Million Dollar Mermaid Filmi'nden bir sahne (ultimatemovierankings.com, 2017: 1)	61
Şekil 66-67: Bob ve Bill Meistrell-1953-2013 (surfertoday.com, 2017: 1)	62
Şekil 68: 1953 Temmuz ayı tatil yapanlar küçük köşklerinde Butlin'in Tatil Kampı, Filey, Yorkshire gibi Newyork eyaletlerindeki yerleşim bölgelerinde güneşlenirler. Bert Hardy tarafından çekilen yukarıdaki fotoğraf Post Magazine dergisinde çıkan ilk fotoğrafıdır (Yapp, 2008:)	63
Şekil 69: 1953-Londra	64
Şekil 70: "Scalloped" mayo 1953 yılına aittir (Salen, 2014: 47)	65
Şekil 71-72: 1950'lerde kullanılan boneler (Probert, 1981: 56.s) (glamourdaze.com, 2015: 1)	66
Şekil 73: 1950'lerden bir Paula Stafford tasarımı bikini, Queensland Müzesi'nde bulunmaktadır.(thefashionarchives.org, 2014: 1)	67
Şekil 74: Claire McCardell'in önden düğmeli, belden bağlanmış modern mayo tasarımı (Watson, 2007: 295)	68
Şekil 75: 1954-siyah streç mayo (O'Donnol, 1915-1970:)	69
Şekil 76: 1956-Coffin Catalina (Schmidt, 2008: 98)	70
Şekil 77: Rose Marie Reid-Maurice Handler (Probert, 1981: 60)	70
Şekil 78: 1960-Mavi bikini beyaz benekli kumaş-polka dots (O'Donnol,1989:)	71
Şekil 79: 1960-1961 Sinclair Mills ve Tom Brigance tarafından New York'ta üretilmiştir. The Costume Institute of the Metropolitan Museum of Art'a Sinclair Mills'in hediyesidir (O'Donnol, 1989:)	72
Şekil 80-81: Ursula Andress-Dr.NO-beyaz bikinisi (pinterest.com, 2015: 1) (www.dailymail.co.uk,2015: 1)	73
Şekil 82: Helmut Newton Las Palmas'ta "Wonderful Life"filmi (Probert, 1981)	74
Şekil 83: Yün ve sentetik elyaf karışımı bir kumaştan üretilmiş olan bikini Los Angeles'ta fotoğraflanmış olup, Rudi Gernreich'in bikinisidir. Harmon Knitwear üretmiştir. (The Costume Institute of the Metropolitan Museum of Art. Rudi Gernreich'in müzeye hediyesidir.) (O'Donnol, 1989:)	75
Şekil 84: 1964-Helmut Newton-Samuel Robert (Probert,1981: 70)	76
Şekil 85: Marisa Berenson-papatyalı bikini-1964 (Probert, 1981: 70-71)	76
Şekil 86: Rudi Gernreich'in esin perisi Peggy Moffit ve monokini (Fogg, 2014:)	78
Şekil 87: Follies Bergere kızı Guna Mori	79

Şekil 88: Rudi Gernreich-Siyah ve boz kahverengi çizgili yün jarsedir. Üssüz ve çapraz askılı”mono-kini” (Taschen, 2007: 596).	80
Şekil 89: 1965-Mavi beyaz benekli bikini (Salen, 2014: 86)	80
Şekil 90-91: 1968-Franco Rubartelli(Probert, 1981: 72)	81
Şekil 92: Emilio Pucci-1965-1969 Pembe ipek jorjet kumaştan yapılmış ve maske motifli kapşonlu pelerin plaj giyimine dahil olmuştur (Taschen, 2007:)	82
Şekil 93: Raquel Welch 1966 yapımı “One Million Years”(inafarawaygalaxy.com, 2014: 1)	83
Şekil 94: Gelin ve damat “Neptune” adlı plaj giysileri içinde1966 Mayıs ayında Paris’te poz vermişlerdir. Yere kadar uzanan organze duvağı ve gelin bikinisini tasarlanmıştır (Kennedy, 2010: 145).	84
Şekil 95: Harper's Bazaar, 1968-İlk Trikini (bikiniscience.com, 2015: 1)	84
Şekil 96: 1969-Fotoğrafçı Jeanloup Sieff-Model Dropnyl Nylfrance (Probert, 1981: 74)	85
Şekil 97: 1970-modeller sarı desenli ve likralı mayo ve bikiniyle güneşlenme pozu (Dirix, vd,2015)	86
Şekil 98: 1971 Carrara Pascal-Penn B.H. Wragger (Probert, 1981: 84)	87
Şekil 99-100: 1973-Turunu ekoseli, belden büzmeli pantolon ve boyundan bağlamalı üst parça ve ördek gagası siperli şapka Right Bank Clothing markadır. Dar kesim pamuk-jarse plaj elbisesi ile makrome tarzı kemer Leila marka "güneş ve kum" koleksiyonunda (1973) üretilmiştir (Dirix,vd, 2015)	89
Şekil 101: 1973-Bohem tarz plaj ve seyahat takımı. Resimdeki model nane yeşili ve beyaz ekoseli pamuk etek ve bikini ile eşleştirilmiştir. Kanadalı tasarımcı John Warden tarafından yapılmış, boncuk küpe ve kolye ile tamamlanmıştır. (Dirix, vd, 2015:)	91
Şekil 102: 1973/1974 ilkbahar yaz koleksiyonu Mary Quant tasarımı plaj giysi takımıdır. Belden kuşaklı etek, boyundan bağlamalı üst ve mini eşarp ile üç parçalı, filiz çiçek baskılıdır (Dirix, vd,2015).	92
Şekil 103: Farrah Fawcett-1970’ler (Kennedy, 2010: 234.s)	94
Şekil 104: 1975-kırmızı beyaz desenli, çözülebilir mini etekli plaj takımı (Dirix, vd, 2015: 1)	95
Şekil 105: 1977-Halston kaynak:Fashion in the 70s (Dirix, vd, 2015: 1)	96
Şekil 106: 1978-Jacques Malignon Arabel (Probert, 1981: 85.s)	97
Şekil 107: 1979-Mike Reinhardt-Strawberry Studio (Probert, 1981:)	98
Şekil 108: 1978-Alex Chatelain-Jean-Charles de Castelbajac (Probert, 1981: 82)	99
Şekil 109: 1979-Helmut Newton fotoğrafı-Yves Saint Laurent, Ted Lapidus, Scherer tasarımcıları (Probert, 1981:)	99
Şekil 110: Christie Brinkley uzun kollu jimnastik mayosu ile -1982 (Fogg, 2014: 428).	101
Şekil 111: Carrie Fisher- “Return of the Jedi” filminde carrie bikinisini Carl Aggie Guerard Rodgers tasarlayıp üretmiştir (inafarawaygalaxy.com, 2015: 1)	104
Şekil 112: Cole of California markası tarafından lanse edilmiş göğüs bölümünde “gizli glop” taşıyan tasarımlardandır (vintagefashionguild.org, 2015: 1)	107
Şekil 113-114: Zeki Triko’nun mankenleri (ntv.com, 2015: 1)	113
Şekil 115: 1997 Mart ayında Zeki Triko’nun “Güneşi Özledik” afişi (Altun: 2009: 140).	114
Şekil 116: Hüseyin Çağlayan 2009 İlkbahar/Yaz fütüristik mayo koleksiyonu (Radikal.com, 2015:1)	114
Şekil 117: Tek katlı atlas örgünün şematik görünümü (Marmaralı, vd, 2004: 3)	119
Şekil 118: Örmek Makineleri Çeşitleri (Çeken, 2004: 9).	121
Şekil 119: Zincir Dikiş Makinesi (galerimakina.com, 2017: 1)	121
Şekil 120: Lastik Ovarlok Makinesi (makinatürkiye.com, 2017: 1)	123
Şekil 121: Zigzag Dikiş Makinesi (hisupplier.com, 2017: 1)	123
Şekil 122: Basit Zincir Dikişi (Kurumer, 2007: 165)	122
Şekil 123: Temel mayo kalıbı (Armstrong, 2000: 157)	126
Şekil 124: 1960’larda temel sade mayo kalıbı (Schmidt, 2008: 59)	126
Şekil 125: Bikini üst kalıbı (Armstrong, 2000: 86)	127
Şekil 126: Bikini altı kalıbı (Armstrong, 2000: 87)	127
Şekil 127: Kumaş üzerinde kalıp yerleştirme şekli(Schmidt, 2008: 61).	128
Şekil 128: Sappho (vatanhaber.com, 2017)	132
Şekil 129: Tasarım 1 uygulama aşamaları	133
Şekil 130: Tasarım 1	137

Şekil 131 : Tasarım 2 bikini üstü	136
Şekil 132: Tasarım 2 Bikini altı yapılış aşaması	136
Şekil 133: Tasarım 3 prova aşaması	138
Şekil 134: Tasarım 3 sırt detayı provası	138
Şekil 135: Tasarım 4 yapılı aşaması	139
Şekil 136: Tasarım 4 bel hizası başlangıç noktası	140
Şekil 137: motif ilerleyiş detayı	140
Şekil 138: motif ilerleyiş detayı-2	140
Şekil 139: Üst beden kordon örülüğü ve alt beden provası	141
Şekil 140: Bikini altı kordonlu yan detayı	142
Şekil 141: Bikini altı ön görünüş detayları	142
Şekil 142: Tasarım 5 üst beden başlangıç detayı	143
Şekil 143: Tasarım 5 alt ve üst beden örgü detayları	144
Şekil 144: Tasarım 5 bikini üstü boyun bağı ve giyim provası	145
Şekil 145: Tasarım 6 örgü detayları	145
Şekil 146: Üst beden yapılış aşamaları	146
Şekil 147: Tasarım 6 bikini altı başlama aşamaları	147
Şekil 148: Tasarım 6 bikini altı yapılışı	148
Şekil 149: Tasarım 1	149
Şekil 150: Tasarım 1 Ön	150
Şekil 151: Tasarım 1 Arka	150
Şekil 152: Tasarım 1	151
Şekil 153: Tasarım 1	152
Şekil 154: Tasarım 1	153
Şekil 155: Tasarım 1 illüstrasyon ve teknik çizimi	154
Şekil 156: Tasarım 2 ön	155
Şekil 157: Tasarım 2 arka	156
Şekil 158: Tasarım 2 yan detay	157
Şekil 159: Tasarım 2 yan detay	157
Şekil 160: Tasarım 2	158
Şekil 161: Tasarım 2 illüstrasyon ve teknik çizimi	159
Şekil 162: Tasarım 3	160
Şekil 163: Tasarım 3	161
Şekil 164: Tasarım 3	162
Tasarım 165: Tasarım 3 yan detay	163
Şekil 166: Tasarım 3 arka detay	164
Şekil 167: Tasarım 3 illüstrasyon ve teknik çizimi	165
Şekil 168: Tasarım 4	166
Şekil 169: Tasarım 4 arka	167
Şekil 170: Tasarım 4	168
Şekil 171: Tasarım 4	169
Şekil 172: Tasarım 4 illüstrasyon ve teknik çizimi	170
Şekil 173: Tasarım 5 ön	171
Şekil 174: Tasarım 5	172
Şekil 175:	172
Şekil 176: Tasarım 5 arka	173
Şekil 177: Tasarım 5 illüstrasyon ve teknik çizimi	174
Şekil 178: Tasarım 6	175
Şekil 179: Tasarım 6	175
Şekil 180: Tasarım 6	176
Şekil 181:	177
Şekil 182:	177
Şekil 183:	178
Şekil 184: Tasarım 6 illüstrasyon ve teknik çizimi	179

GİRİŞ

İnsanoğlunun deniz suyu ile tanışması ve Avrupalıların yıkanma kültürünü yaşamlarına dahil etmeleriyle birlikte deniz banyosu fikri gelişmiştir. Fransız tarihçi Michelet Avrupalıların pislikten kaşındıklarını söylerken, tıp tarihinin tanınmış ismi, cerrah Ambroise Paré de Fransa kralı için yazdığı reçetede: “3 Haziran Salı 1578’de Kral III. Henri’nin uyuz tedavisi için Dieppe’de denize girdi.” diyerek not düşmüştür. Sonraki yüzyıllarda hekimler denizin sağlığa iyi geldiğinden bahsetmiştir. Ancak bunlardan birinin bütün Avrupa’yı dalga dalga etkileyen bir moda yaratması için İngiliz hekim Richard Russell’ın (1687-1759) Latince kaleme aldığı “Deniz Suyunun Kullanımı Üzerine” adlı kitabı 1753’te yayımlamıştır. Bu kitabın insanlar üzerindeki etkisi hakkında Michelet “Russell denizi icat etti” diyecektir. Russell hastalarına, “deniz suyu içmeyi, denizde yıkanmayı ve her türlü deniz ürününü yemeyi” tavsiye etmiştir. Girilecek denizin soğuk olması, insanların güneş alan tepelik yerlerde gezinmesi gerektiği uyarıları yapmıştır. Sahil, amansız hastalıklardan mustarip olanlar için bir tedavi olarak görülmüştür. 17. yüzyıl boyunca, üç kez denize balıklama dalmak, kuduz hastalığına etkili bir ilaç olarak kabul edilmektedir (Alac, 2012: 13).Yaptığı gözlemlere göre, sahil şeridinde yaşayan insanların diğer insanlara göre vereme yakalanma oranının daha az olduğunu belirtmiştir. Bütün uyarılarla Aristokratların yanısıra orta sınıf için de bir sahil kasabasını yılda birkaç defa ziyaret etmek vazgeçilmez hale gelmiştir.

Modernleşme ile beraberinde gelen yeni yaşam biçimi insanların kendilerine daha fazla vakit ayırmasını, moda giysileri, aktiviteleri, güncel olayları takip etmelerini sağlamış, gündelik yaşam içerisinde eğlence faaliyetlerine katılımı artırmıştır. Aynı zamanda, sanayileşmenin gelişmesi ile yaşamın kolaylaşması, insan iş gücünün makinalara yüklenmesi ile boş vakitlerin artması, insanların daha rahat yaşama geçmesi, ekonomik, sosyal, psikolojik açıdan rahatlama, 19. yüzyılın ilk yarılarında eğlence ve dinlence sektörünün gelişmesine yol açmıştır. Örneğin, denize girmek, ata binmek ve bisiklet sürmek gibi faaliyetlere katılımın arttığı gözlenmiştir. Nitekim denize girmek, ilk dönemlerde deniz hamamları şeklinde kendini göstermiştir (Özer, 2009: 414). Suya dalıp çıkmaktan oluşan

deniz banyoları, toplumda sağlık ve şifa kaynağı olarak kabul edilmekte ve yüzmekten bir hayli farklıdır. Kazıklar üzerine oturtulmuş bir sandıktan oluşan deniz hamamları, erkek ve kadınlara ayrı olarak kurulup ve her yıl sonunda kaldırılmaktadır.

Şekil 1: Deniz hamamlarının iç ve dış görünümü (Akçura , 1994: 24-25).

Kadınların denizle yeni tanıştıkları günlerde başta şapka, elde şemsiye, uzun etekli elbiselerle denize girilmiş, hatta çoğu, kendilerini serin sulara atarken ellerinden eldivenlerini bile çıkarmamışlardır. 19. yüzyılın yarısı geçildiğinde yani 1862 yılında, Troville’de markiz ve kontesler, adına "Zevk treni" denen atlı arabalarla denize girilmiştir (Lokmanoğlu, 1996: 346).

Avrupa’da yıkanma kültürü bu durumda iken Osmanlı insanının deniz ile arası nasıldı sorusunun yanıtı olarak; payitahtta insan vücudu ile denizin ilk temasının 19. yüzyıl ortalarında başlamış olduğu söylenmektedir. İstanbul’un denize girilen ilk yeri 1826-1850 tarihleri arasında Çardak iskelesi deniz hamamı olmuştur. İstanbul’da ilk olarak denize girilen yerler ise Galata Köprüsü, Büyükdere, Bakırköy, Yeşilköy, Moda olduğu bilinmektedir. İstanbullu denize girmeyi bu hamamlarla öğrenmiştir. Deniz hamamlarına girebilmek için kıyafet şartları vardır. Nizamnamede erkekler için göbekte dizler arasında uzanan bir peştemal, kadınlar için ise boğazdan ayak bileklerine kadar inen gecelik benzeri

uzun bir kıyafet ve en kısası diz kapağı altına kadar uzanan bir iç kıyafetidir. Hamamların girişlerindeki görevliler tarafından kontrol yapılır ve bu şartlara uygun olmayanlar içeri kabul edilmezdi. 19. yüzyıl sonunda Osmanlı coğrafyasında denize kıyısı olan bütün şehirlerde deniz hamamları bulunmaktaydı. İzmir, Antakya, Mersin, Lübnan, Lazkiye, Bingazi, Selanik ve Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde de deniz hamamları bulunmaktaydı.

İstanbul'u işgal eden İngiliz ve Rus askerler alışkın oldukları gibi denize girmek isterler ve İstanbul sahillerinde işgal askerlerinin kadın- erkek beraber denize girdiği görülmüştür. O günden itibaren İstanbullular da plajlarda denize girmeye başlamış ve deniz hamamları ihtiyacı ortadan kalkmıştır.

Cumhuriyet ilan edilmiş, hilafet kaldırılmış, yeni bir rejim kurulmaya çalışılıyorken 1926 senesinde İstanbul Büyükdere'de açılan 'Beyazpark Deniz Banyosu'nda, kadınlara ve erkeklere ait olmak üzere iki ayrı deniz hamamı bir devri kapatmaya vesile olmuştur. Erkek ve kadın deniz hamamlarının birbirine çok yakın bulunmasını ahlaka aykırı bulan Osmanlı bakiyyeleri bu tesisin kapatılması için dilekçe vermişlerdir. Beyazpark'a gelen Mustafa Kemal, bu durumu öğrendiğinde; "Kadın-erkek ayrımı ne oluyor? Burada doğru olmayan şey, aradaki mesafenin azlığı değil, deniz hamamında hâlâ haremlik ve selamlık aranmasıdır" der. Mustafa Kemal'in bu sözlerinin peşi sıra deniz hamamları, tarihin sayfalarındaki yerini alır. Kadınlar ve erkekler aynı mekanda, birlikte denize girmeye başlarlar. Deniz hamamlarının kaldırıldığı yerlere plajlar birer birer kurulur (Deliktaş, 2014: 1).

Farklı ülkelerde, farklı kültürlerde denize girme fikri ve şekli değişiklik gösterse de denize ne tür bir kıyafetle girilmesi gerektiği de zaman içerisinde tartışma konusu olmuştur. Mahremiyet kaygısı, öncelikle denize kadın ve erkeğin birlikte girebilmesinin yanlış olduğu fikrini doğurmuştur. Daha sonra da yine mahremiyet kaygısı ile "vücudun suya girerken ne boyutta örtünmeye ihtiyacı vardır?" sorusuna takılmış ve yıllarca buna cevap verilememiştir. Bu tartışmalara dini yorumlar, kilise baskıları eklenmiştir. Bütün bunların aksine tıbbi yorumlar getiren dönemin doktorları, sağlık için yıkanmak gerekliliğini savunmuştur. Bir süre hangi inanca tutanacağını şaşırان insanlar deniz banyosunun beraberinde spor amacıyla

suya girmeyi keşfetmiştir. İlk su sporlarının ve olimpiyatların düzenlenmesi ile birlikte mayo kavramı gündeme gelmiş ve “yüzerken vücudu daha ileri nasıl rahat götürebiliriz?” sorusuna yönelinmiştir. Kadın-erkek eşitsizliği burada da gündeme gelmiş ve ilk olarak erkeklerin yer aldığı bu sporlarda giyilen yüzme kıyafetinin kadınlara uyarlanması ve buna karşı çıkan zihniyetleri yenmek de zaman almıştır. Böylece kadınlar da yüzme olimpiyatlarında başarılarıyla yer almaya başlamıştır. Bilinen en basit tanımıyla mayo, plajda ve yüzme havuzunda kullanılmak üzere bedene uyum sağlayan elastiklikte ve bayanlar için tek parçalı, erkekler için slip şeklinde üretilen giysidir (Yakartepe, vd,1995: 296). Kelime etimolojisine bakıldığında “maillot” adıyla Fransızca’da ilk kullanımı 1908 yılında olup, giyilen tulum şeklinde deniz kıyafeti için kullanılmıştır. “Maille” ilk anlamıyla zincir baklası, örgüde punt, ikinci anlamıyla da zincir şeklinde zırh, örgü ağ olarak bilinmektedir. Bikini ise tıpkı mayo gibi bedeni saran özellikteki kumaşlardan üretilen iki parçalı deniz kıyafetidir. Fransızca’daki kelime anlamı “iki parçalı kadın mayosu” demektir (Etimoloji Türkçe, 2017: 1).

1960’lar, 1970’ler ve 1980’lerde ortaya çıkan mayo stilleri, 1990’ların ve bugünün lüks ürünlerine zemin hazırlamıştır. Tekstil teknolojisinde ilerlemeler, hem işlevselliği ve modayı, hem de deniz banyosundan yüzmeye geçişte tarihsel yansımayı ele alan giysileri oluşturmuştur (Queensland Museum, 2010).

“Kadın Mayosunun Tasarım ve Üretim Açısından İncelenmesi ve Yeniden Yorumlanması” başlıklı tez çalışmasının ilk bölümünde tarihsel süreç içerisinde incelenmiştir. Antik Çağ’dan başlayarak insanların ilk deniz giysileri ve denize girme alışkanlıkları 19. yüzyıla kadar açıklanarak ele alınmıştır. İkinci bölümde 20. Yüzyılda on yıllık dönemler halinde açıklanarak günümüze kadar mayo ve deniz kıyafetleri anlatılmıştır. Üçüncü bölümde mayo ve deniz kıyafetlerinde kullanılan lifler, üretimlerinde uygulanan testler ve dikiş makinalarından bahsedilmiştir. Dördüncü bölümde de kişisel koleksiyon çalışması yapılmıştır.

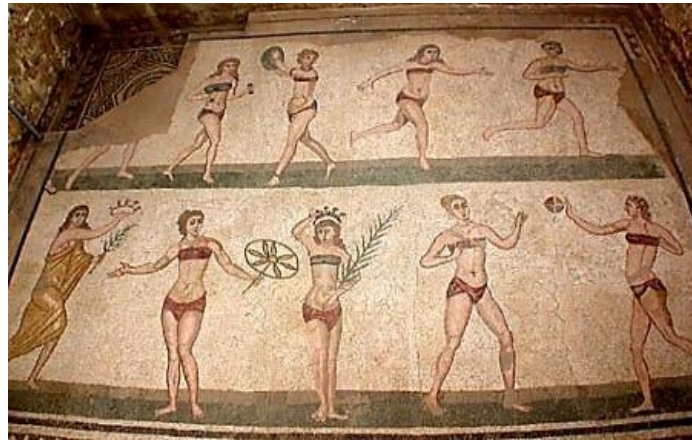
1.BÖLÜM
TARİHSEL SÜREÇTE MAYO KULLANIMI

1.BÖLÜM

TARİHSEL SÜREÇTE MAYO KULLANIMI

1.1. Antik Çağdan 19. Yüzyıla Kadar Deniz Kıyafetleri ve Mayo Kullanımı

Mayo kavramı ilk olarak Antik Yunan'da "toga" denen dikişsiz uzun beyaz çarşafların kullanımıyla M.Ö. 300'lerde hayatımıza girmiştir (Focus Dergisi, 2006: 37). İtalya'nın Sicilya Adası'nın güneybatı bölümünde; tarihi ve turistik özelliklerde Agrigento, Sciacca, Piazza Armerina ve Enna adında kasaba ve şehirler vardır (Meral, 2013: 2). Günümüz bikinilerinin çok benzerleri Piazza Armerina'daki harabelerde antik bir villadaki mozaiklerde görülmüştür (Badelina,2015: 3). Geç Roma Dönemi'ne ait M.S.4.yüzyılda yapıldığı tahmin edilen Romana Del Casale isimli bu villanın mozaikleri, bölgenin en zengin mozaik koleksiyonu olarak kabul edilmektedir. “Sala delle Dieci Ragazze” (On Bakirenin Odası) adlı bölümde bulunan kızlar ağır kaldırma, disk atma, koşu ve top oyunları gibi değişik spor aktiviteleri yaparken betimlenmiştir (Sanat Tarihi, 2010: 4).

Şekil 2: “Sala delle Dieci Ragazze” (On Bakirenin Odası) (Sanat Tarihi,2010:4)

8.yüzyılda düzenlenen tarihin ilk olimpiyat oyununda atletlerin bir kısmı çıplak yarışmıştır (O'Mahony, 2002: 1). 1591'de Deniz Banyosu “Royal Charter” adıyla gelecek nesillere de hizmet vermek üzere yapılmıştır. Mayo modası 1700'lerde Avrupa'da kadın ve

erkeklerin plajlara birlikte girmesiyle başlayıp İngiltere ve Fransa'da yaygınlaşmıştır. Romalılardan sonra deniz sporları eğlence amacıyla değil, terapi unsuru olarak görülmesiyle bir süre rafa kalkmıştır (Badelina, 2015: 3).

Şekil 3: Asur duvar resmi. “Hung out to dry swimming and British culture”

Asurlu kaçakların, şişen hayvanların bedenlerinden yardım alarak akıntıya karşı tek başına yüzdükleri ve kulaç attıkları görünmektedir (Şekil2) (Ayriss, 2013: 12).

1771 yılında “Birleşmiş Banyo Odaları”nın açılmasıyla İngiliz kasabaları sosyal merkezler haline gelmiştir. Jane Austen¹, 1800’lerin başlarında deniz banyosuna gidenler içinde yer almış ve burada popüler olan müslin kumaşından yapılan kıyafetler giydikleri gözlemlemiştir (Kennedy, 2010: 16-18). 18. yüzyılın kadınları denizde genellikle elbiselere eşlik eden kısa paçalı pantolonlar veya tek parça diz hizasında elbiseler tercih etmişlerdir. Kollar dirsek boyu veya biraz daha kısa boyda, düğmeli şekillerdedir. Pileli şortlarla takım yapılır, bazen de denizci tarzında beyaz kenar süsleri, kurdeleli, modern prenses mayoları olarak tercih edilmiştir. Erkek mayoları dönemsel değişime ayak uydursa da kadınların magazin dergilerinde çok küçük yer verilmiştir (Shmidt, 2008: 280).

¹ 19.yüzyılda yaşamış İngiliz Roman yazarı.

Şekil 4: Godey'in Jimnastik kostümü 1858-Ocak ayı (Johns, 1997: 96)

1785 yılına kadar deniz kıyıları el değmemiş şekildedir ve modern medeniyetlerin efsane ve mitolojilerinde romantik yazarlar Byron ve Shelley gibi hayal ürünü eserlerinde geçmiştir. Bu dönemde erkekler, daha sonra ara dönemde kadın mayosu olacak paçalı, tek parça deniz kıyafeti giyerken, kadınlar da artık pelerin ve gömlekle, başları boneli denize gelmiyor, 1820'lerden itibaren 'mayo' giyiyorlardı: korsajlı, kapalı boğazlı, dirseklere kadar kollu, geniş ve kasnaklı koyu renk elbiseler ve kara çoraplarla erkeklerle kapalı plajlarda denize giriyorlardı (Emiroğlu, 2001: 542). 1830'lu yıllar ile birlikte orta sınıf kadınlar yüzme ve su sporlarıyla ilgili halk eğlencelerine katılmışlardır. Ancak Güney Doğu Avustralya hükümeti bazı bölgelerde kısıtlamalar getirmiştir. 1844'te Londra yarışı ardından hızlı bir gelişme göstermiştir. Arthur Trudgen sırt üstü yüzme tekniği ve kaplumbağa yüzüşüyle bilinen ve İngiliz yüzücü ve Alick Wickham kulaç yüzme tekniğini geliştiren kişidir (Schmidt, 2012: 9). Kadınların mahremiyetinin korunması düşüncesi ile yine bu dönemde "Banyo Makinesi" icad edilmiştir. Banyo makineleri deniz kıyılarına yakın yerlere park edilerek deniz kıyafetlerinin giyildiği büyük tekerlekli araçlardır. 1901'deki ayırım yasası

ortadan kalkınca, 1920'lere doğru tamamen ortadan kalkmışlardır. 18. yüzyılın ortaları deniz suyu hakkında faydalı olduğunu destekleyen kitapların yazılması ve deniz suyunun içilmesi popüler olmuş, Fransa'da ve İngiltere'de bununla ilgili hastahaneler kurulmuştur.

Şekil 5: Fransa’da bulunan seyyar plaj kabinleri (Tutel, 1965: 66)

Müzişyen Charles Burney’in kızı olan Fanny Burney anı, roman, mektup ve günlük türlerindeki yazılarıyla döneminin çok okunan yazarlarından biri olarak 1785’te Kraliçe Charlotte ile Kral III. George’a takdim edilmiştir. 1786’da saraydaki giysilerin bakımında ikinci derecede sorumlu kişi olarak görevlendirilmiştir. Burada beş yıl boyunca çalışırken yaşadığı şartları (1788-89) günlük tutmuştur (Bicümle.net, 2011:1). Bu notlarından birinde III. George’un etrafı flannel elbiseler içinde kemerli, bone taşıyan kraliyetin deyimiyle “su perileri”nin çevirdiğini anlatmıştır. “Kral III. George denizde yüzmekle bir modayı takip etmiş olmuyor, tam tersine yeni bir moda yaratmaktadır” demiştir (Probert, 1981: 7).

1.2. 19.Yüzyılda Deniz Kıyafetleri ve Mayo Kullanımı

Avusturya'daki kadınlar spor ve fiziksel aktivitelerin faydalı olduğu bilinciyle, yüzmeye başlamışlardır. Ancak suya girdiğinde abartılı derecede kabaran kadın mayoları yüzmeye elverişsizdir ve erkek mayolarına da alışmaları neredeyse imkansızdır. Bu dönemde yüzmekten ziyade banyo yapmak için giyilen kıyafetler kadınların gelecekte giyeceğı modern mayoyu işaret etmektedir (Schmidt, 2008: 63).

Sporun giyim dünyasına girmesiyle spor giysiler sadece işlevsel olmamış, yani rahat hareket işlevi yanında estetik bir anlam da kazanmıştır. Spor giyim, bisiklet giyimi, kış sporları giyimi, tenis giyimi, deniz giyimi gibi farklı kollara ayrılmaktadır. Bu sınıflandırma içerisinde deniz giysileri, dünya moda tarihinde bir 'devrim' sayılan döneme şahitlik etmiştir (Tezcan, 1983: 268). Örne fabrikalarının kurulması, kullanışlı mayoların gelişmesi açısından büyük önem taşır. Yüzlerce patenti alınmış örme makineleri, kumaş üretimi içindeki gelişmeleri 19.yüzyılın ilk üç çeyreğı boyunca ihraç edilmesinin önünü açmıştır (Johns, 1997: 93).

Kadının sosyal anlamda hayata katılıp, ekonomik özgürlüğü kazanmaya başlaması I. Dünya savaşı yıllarına rastlamıştır. Erkekler cephede olduğı için geri hizmetlerde çalışan Osmanlı kadınları taşıması zor olduğundan dolayı çarşafını çıkarmıştır. Bu arada savaş dolayısıyla Osmanlı topraklarına gelen yabancı subay eşleri ve ordusuna hizmet eden kadınlar Batılı giyim tarzını ve yaşantısını İstanbul'a getirmiştir. Rusya'daki devrimden kaçanların da etkisiyle sosyal yaşantı değişmeye başlamış, kadının başındaki örtü zamanla türbana, eşarba ya da türban şeklindeki şapkaya dönüşmüştür. İstanbullular plajı ve denizi yine bu Beyaz Rusların etkisiyle keşfetmiştir (Özdemir, 2007: 161). Bu yıllarda devrimden kaçarak İstanbul'u geçici süre de olsa mesken tutan Beyaz Ruslar Florya kıyılarına yerleştirilir. Biraz sıcaktan ve biraz da bitlerinden kurtulmak amacıyla denize giren Beyaz Rusları görmek için İstanbullular akın akın bu kıyılara gelirler (Akçura, 2000: 85).

19. yüzyıl ortalarına doğru deniz biraz geç de olsa keşfedilmeye başlanmıştır. "Yaysız muhacir arabalarında, yeldirmeli, başörtülü kadınlar, bozuk yollarda Caddebostanı

ile Bostancı'daki salaş hamamlara gitmeye başladılar. (Evren, 2000: 14). İnsanların deniz ile aralarındaki bu uzaklığın tek nedeni, denizin sağlıksız ve zararlı olduğu inancı, Sultan II. Abdülhamid'in on iki yaşında bir kaza geçirmesi ve doktorun deniz banyosu yapmasını salık vermesi üzerine bu inanç azalmaya başlamıştır. 1800'lere kadar yüzme, spor veya eğlence olarak görülmediğinden dolayı deniz kıyafeti de yoktur. Bu dönemde erkekler, daha sonra ara dönemde kadın mayosu olacak paçalı, tek parça deniz kıyafeti giyerken, 1820'lerden itibaren 'mayo' giymişlerdir: korsajlı, kapalı boğazlı, dirseklere kadar kollu, geniş ve kasnaklı koyu renk elbiseler ve kara çoraplarla (Şekil 6) erkekler kapalı plajlarda denize girmişlerdir (Emiroğlu, 2001: 542).

Şekil 6: 19.yüzyıl giysi değişim kabini. (Alac, 2012: 12)

İngiltere kralı IV.George, Kraliyet ailesi Köşkü'nü yeniden inşa etmiş ve 1815 ile 1823 yılları arasında ve Viktoryen zamanlarda halkının deniz banyosu için tatil yerlerine gitmelerini teşvik etmiştir. Plajlarda deniz banyosu makineleri ve yeni jarse kumaşı ABD, Atlantik kıyıları, Florida'da görülmüştür. Kaliforniya'da deniz banyosuna gitmeye yerel halk oldukça alışkın hale gelmiştir (Kennedy, 2010: 15). Zamanla "deniz banyosu" kavramının anlamı da değişime uğramıştır. İlk başlarda "temizlenmek, tedavi olmak ve dini inanç" amaçlarıyla denize girilirken daha sonra "kendi vücudunu suda ilerletmek" anlamına

gelmiştir. Buna bağlı olarak 1828’de Sidney’de “Woolloomooloo Bay” isimli etkinlik alanı inşa edilmiş ve burada yüzmek eğlenceli hale getirilmiştir. 1830’da orta sınıf kadınların katıldığı, su sporları organize edilen rekreasyon alanları, dönemin en önemli etkinliklerinden biri haline gelmiştir (Schmidt, 2008: 63). Aynı yıl, Victoria Dönemi ile birlikte mayolar kısa kollu, kısa paçalı ve pantolonlu modeller ortaya çıkmıştır (Şekil 6). Bu model 20. Yüzyıl Edward döneminden itibaren boyları kısalıp çeşitli aksesuarlarla kullanılmıştır (Mayo’nun Tarihi Gelişimi, 2014: 1).

Şekil 7: 1830’lu yıllara ait kadın mayosu (Tutel, 1965: 66)

Dini kurumlar 1800’lerin ortalarına doğru katı tutumlarını bırakıp, sağlık açısından “deniz suyunun şifalı özellikte” olduğu inancını topluma aşılarmıştır. Böylece ilk mayolar 1820-1830 yılları arasında görölmeye başlanmıştır. Dönemin moda mağazaları, halkın denize girmeye başladığını göz önünde bulundurarak, mayo denilebilecek bir çeşit deniz kıyafetini piyasaya çıkarırlar (Tutel, 1965: 68). Avrupa’da kadın ve erkekler ayrı yerlerde yüzerek ve çıplak olarak deniz banyosu almışlardır (Badelina,2015: 3). 1840’lardan 1930’lara kadar olan genel stilistik değişimler ve kadın deniz mayosunun değişim yolculuğunun periyodik olarak yer aldığı başlıca illüstrasyon ve moda dergileri: “Godey’s

Lady's Book", "Harper's Bazaar", "Peterson's Ladies' National Magazine" ve "The Delineator" vb.dir. 1849'un Ağustos ayında çıkan Godey'in Lady Kitabı, erkeklerin ve kadınların Cape May Plajı'ndaki eğlencelerini anlatmıştır (Johns, 1997: 59).

Yüzme fikri 1850'lerde boş zamanlarda yapılan etkinlik olsa da sosyal baskı sebebiyle deniz kostümlerine adapte olunamamıştır. Erkekler gövdelerini kalçalarına kadar örten şekilde, kadınlar ise etekleri pileli, uzun kollu ve belleri kemerli uzun elbiseler giymiştir. Bu kıyafetler pamuk ya da yün kumaştan yapılmış ve suya girdiğinde hareketi sınırlayıp ağırlaşan giysilerdir (Badelina, 2015: 3). 1854'te III. Napolyon'un karısı imparatoriçe Eugenie döneminde saraylar plajlar üzerine inşa edilmiştir. (Kennedy, 2010: 34).

Şekil 8: 1855 yılına ait deniz hamamı giysisi (Kidwell, 1968: 17).

İpek, pamuk ve keten gibi liflerle dokunan kumaşlar kullanılmıştır. Yün, ipek ve diğer hayvansal lifler su tutma ve nem çekme özelliklerinden dolayı sıklıkla kullanılmıştır. Tıbbi teorilerde ilk tercih edilen protein lifleri selüloz yağı üzerlerine bağlanmıştır. Isıyı iletmeyen protein liflerinden yapılan kumaşlar vücudun terlemesini de önlemiştir (Johns,1997: 90). 1860’larda teşhiri önlemek amacıyla mayolara iç çamaşırı da eklenmiştir. Kadınların yüzmekten kaçındığı ve bir erkek sporu gibi görülen yüzme, 1800’lerin sonuna doğru üniversiteler arası olimpiyat yarışlarıyla kadınların da kendini gösterdiği bir spor dalı olmaya başlamıştır. Prenses modeli tek parça bluz ve pantolondan oluşan dize kadar inen etekleri ve belde düğmesi olan mayo, yeni bir çıkış açmıştır. Ayrıca bu kesim mayolar fırfırlı bir başlık tamamlamaktadır. Dönemin teknolojik gelişmelerden biri olan tren yollarının yaygınlaşması, plajlara ulaşımı kolaylaştırmıştır (Badelina, 2015: 3). 1860’lardan itibaren “The Sears Roebuck and Company Catalogs” ile “Montgomery Ward Catalogs” ve 2 sayfalık dergilerinde yaygın olan deniz kostümleri yer almıştır (Johns, 1997: 17).

1870’de New York’lu Sarah E. Saul, her zaman giyilebilen hafif ağırlığa sahip “çember etek”, kademeli artan kasnak ve diğer batmaz materyaller, muslin kılıfla etrafı çevrili bir yüzme giysisi tasarlamıştır. Belden bir tel ya da kordon üzerinde delikler açılarak bağlanan çemberler, hafif ve rahat olup, boğulmayı önlemek için bir yüzme giysisi altına giyilebilmektedir (Johns, 1997: 52).

1870’lerin ortalarına doğru Adelaide’de kadınlar ilk defa düzenlenen yüzme yarışmalarında yer almıştır (Schmidt, 2008: 63). Birleşik Devletler’de kadınlar halk yüzme havuzlarında yüzmeyi öğrenmiş ve Newport ve Long Beach plajlarında tatil yapmışlardır. Birçok kadın, yüzmeyi öğrenmek için erkek akrabalarından özel ders almıştır. Yüzme havuzlarında görülen genellikle erkek şampiyonların kızları, torunları veya kız kardeşleri olmuştur. Bu dönemde deniz mayosu kolsuz ve iç giyim tasarımlarına benzetilmiştir. Kadınların mayoları korse, uzun çorap ve ayakkabı gibi detaylara sahip olup, İngiltere ve Avrupa’da kolaylıkla benimsenmiştir. Amerikalılar ve Fransızlar denize kadın erkek karışık girse de deniz kıyafetleriyle vücutlarını tamamen örtmüşlerdir (Şekil 9).

Şekil 9: 1900’lü yıllara ait Amerikan sahil manzarası (Kennedy, 2007: 13)

İngilizler daha hafif ve alımlı tasarımlar giyerken, Avustralyalılar yünlü kumaşları su tutması ve nem çekme özelliği nedeniyle deniz kostümleri üretiminde kullanmışlardır. (Şekil 10). Merinos yünlü çoraplar bu kıyafetlerin altına giyilmiştir. Suda havanlanmasını ve bacakların açılmaması için eteklerde metal ağırlıkları yer almıştır (Badelina, 2005: 3). Dönemin evli kadın yarışmacıları olan Mrs Siegel, Mary Cunningham ve Fredrika Sands ünü yayılan isimler olmuştur. 10 kişilik kadınlar yüzme yarışmasında 1 milik Harlem Akarsuyu’nu 40 dk’da geçen Miss Goboess birinci gelmiştir. 1874’te New York’ta bulunan Fort Hamilton Plajı’nda Miss Denan altın madalya almayı haketmiştir. Annie Mason 500 maça önderlik etmiş, Adeline Bogenkamp 300 alan maçını kazanmıştır. “Dört korkusuz leydi” olarak bilinen Annie ile Adeline Bogenkamp ve Kate ile Annie Hall 300 yarda (0,914metre) yüzmüşlerdir. Kate Bennett ve öğrencileri balık gibi yüzmeleriyle kendilerinden 60 yıl söz ettirmişlerdir (Johns, 1997: 63-64).

Şekil 10: 1880-1889 Deniz banyosu kostümleriyle Flammarion fotoğrafıdır

(Baucher, 2008: 387).

1870'lerin erken dönemine kadar pamuk yastık kılıfında kullanılan şilte kumaşı, deniz kostümlerinde kullanılması üreticiler tarafından önerilmiştir. Türk'lerin üretimi olan havlı kumaş, poplin, saten, denim ve drill gibi pamuklu kumaşlar yapılmıştır. İpek ya da rayondan dokunmuş yumuşak saten kumaş cinsi, moire (hareli kumaş), poplin ve şayak, bazı ipek kumaşlar deniz banyosu kostümleri için kullanılmıştır. Yivli (çıkıntılı) örmeler, 1885'te mükemmel elastiklikte birçok atletin ve yüzücünün tercihi olmuştur. Mayo üretiminde kullanılan kumaşlar Birleşik Devletler'de Census of Manufacturers istatistiklerinde 1869'dan 1909'a kadar olan dökümanları yer almaktadır (Johns, 1997, 92-94). 1880'lerin başlarında örme mayolar New York Times gazetesinde, 1881'de örme erkek ve kadın mayoları Daniell&Son, Broadway ve 88.Cadde New York'ta üretildiği haber olmuştur. Bu örme mayoların illustrasyonları yer almamış fakat 1.25\$ olduğu haberi ilan edilmiştir. Dokuma ve örme kumaşlar karıştırılıp, bal peteği şeklinde dokunan pamuk mayolar, örmeler, ağ şeklinde jarseye benzeyen dokumalar, pamuk, yün veya her ikisinin karışımını içeren örmeler mayo üretiminde kullanılmıştır (Johns, 1997: 130). 1885'te John J. Pfister'in tek parça mayosu örme makinesinde üretilmiş ve bacakları saran örme silindirik tüplerden oluşturularak, ipek ve hafif ağırlıkta alpaka olarak tavsiye edilmiştir (Şekil 5).

Şekil 11: J.J.Pfister'in Mayosu-1885 (Johns, 1997: 130).

1890'ların geç döneminden 1930'lara kadar bilgi veren "A.G. Spalding's 1904 Spring and Summer Sports Catalog" dergisidir. Lake Country Müzesi, Wauconda Illinois, görsel belgelendirme yaparak kostümler hakkında bilgi vermişlerdir. Günümüze kadar gelen Chicago Historical Society ve The Dupage Historical Society'de fiziksel karakteristik deniz banyosu kıyafetleri tanımlanmıştır. 1900'lerdeki Radcliffe kolejli genç kızların giydiği denim mayolar en eski fonksiyonel mayolardır (Johns,1997: 17). Yüzme devrimi sayılabilecek olan "denize korsesiz girme" fikri, 1899'un Nisan ayında yüzme okullarıyla yayılmıştır (Johns, 1997: 129). 1900'lü yıllarda ilk defa ortaya çıkan örgülü mayolar halk tarafından benimsenmiş ve bu mayolar 20. asrın başlarında popüler olmuştur (Kennedy, 2007: 13).

Şekil 12: 1895- deniz banyosu-Flammarion resmi(Baucher, 2008: 387)

19.yüzyıl içinde pamuk, keten gibi kumaşlar bedene yapışmayıp serin tutan özelliği ile üretilmiştir. 1900’lü yıllara kadar dış giyim eşyaları gibi kullanılan giyim ürünlerinin benzerleri sayılabilecek banyo kostümlerinde kullanılan başlıca kumaş isimleri şöyledir: Flanel, kamgarn (yün ipliğinden dokunmuş), şayak, moreen, Fransız merinosu, şevyot, moher(tiftik kumaşı), çiftçi sateni, alpaka, kaşmir, briyantın, gloria, cravenette kullanılır. Yünlü flaneller sıcaklık sebebiyle tavsiye edilse de vücuda yapışıyor olması nedeniyle önerilmemiştir. Kamgarn kumaşları, şayak gibi ince yünlü kumaşlar ıslakken yapışmamaları ve serin tutan yüzeyleriyle daha çok tavsiye edilmiştir (Johns, 1997: 90-91). Bu yüzyıl çift kat külot ve etekten oluşan gri, koyu mavi ve kahverengi renklerinde “flanel” kumaşından deniz banyosu kostümler üretilmiştir.

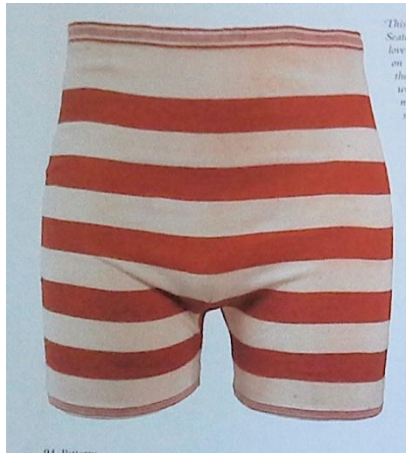
1907’lerde halk protestoları kadın ve erkek eşitsizliği için halk protestoları yapılmıştır (Schmidt, 2012: 10). Spora karşı tavırların 1880’li yıllarda gelişmesine rağmen, bazı kadınlar uzun etek ve pantolon üzerine, geniş kemerli bluz ile eski yüzme giysilerini giymeye devam etmiştir. Bu giysiye bir alternatif olarak, tek parça kesimli ya da kalıcı olarak aynı kemere dikili pantolon ve bluzlarla “prenseler stil” gelişir. Diz yukarısında, genişleyen ayrı bir etek, vücudu gizlemesi için belde düğmelidir. Yüzme giysilerinde bu yeni stil, muhtemelen kadın iç giyiminde bir yenilikten türemiş olabilir. 1870’lerin sonlarında, iç gömleği ve geceliğin birleşimi sayılan iç giyimin yeni stili kullanılmaya başlanmıştır. İç etekler, bel birleşimi çevresine dikilen düğmelerle bağlanabilir (Kidwell, 1968: 21).

Kate Bennett, 1874 yılı içinde kamu yüzme eğitmeni olmuş ve yüzlerce kadına giyilmesi uygun görülen kapalılıkta kıyafetler içinde yüzmeyi öğretmiştir. Ayrıca, Agnes Beckwith “hafif yüzme kıyafeti” ile 6 mil Londra Köprüsü’nden Greenwich’e kadar 1875’te yüzdüğünde giymiştir. 1871’de Godey’in Fransız tarzı iki parça kıyafeti yüzücüler için tavsiye edilmiş bir model olup üstü bölümde kol oyuntusunun oldukça çok olduğu bir tasarımıdır. Kollu vey kolsuz modellerin her ikisi de üretilmekle birlikte önde diz hizasında olan boyu arkaya doğru hafifçe daha uzundur. 1875 yılında Harper’s Bazaar dergisinin kadın mayoları haberinde, birçok kadının mayolarının kollarını kestiği belirtilmiştir ve flanel kumaştan yapılan, tek parça erkek mayolarının kadınlara özel versiyonunu giymişlerdir (Johns, 1997: 121-122).

Şekil 13: 14 Haziran 1879 kadın ve erkek mayoları (ephemeralnewyork.com, 2008: 1)

1870’lerde ressam Claude Monet ve Eugène Boudin yaptıkları resimlerde Trouville ile Deauville plajlarında uzun deniz banyosu kıyafetleri giyen insanlara yer vermelerine rağmen, aynı yıllarda Paris’in en iyi kıyafet dikim ve tasarımcısı Charles Worth, pahalı ve zarafetli deniz kıyafetlerini deniz banyosu festivallerinde giyilmesi için üretmiştir (Kennedy, 2010: 21). 1880’lerin sonlarında hemen hemen bütün erkeklerin mayoları örme olup, bazıları iki parça şeklinde iyi kalitede kaşmir kumaşından yapılmıştır.

Şekil 14: 1890-1900 Beyaz ve kırmızı çizgili spor şortu(Salen, 2014: 94.s)

Londra’da erkeklerin spor yapmak için giydikleri genellikle 40 dizi kırmızı beyaz çizgili örme şortları deniz banyosunda kullanılmaya başlanmıştır (Şekil 10). Victoryen dönem günlük yazarı Rey Robert Francis Kilvert (1840-79) 24 Temmuz 1873’te aldığı notta o güne kadar mayosuz yüzülürken o gün Seaton’a yakınlarıyla gittiğini ve genç bir çocuğun ona havlu ve şort verdiğini ve bu şortla denize girdiğini belirtmiştir (Salen, 2014: 94). 1880 yılı içerisinde kullanışlı tasarımlar yapan Amelie Bloomer, prenses mayoları ve iç giyim üretimleri yapmıştır. Bloomer, kumaş gramajı hafif ve Hindistanlı erkek pantolonlarını andıran bollukta pileli şortlara, korseli elbiselere yer vermiştir (Kennedy, 2010: 23).

Şekil 15-16: Kırmızı beyaz yüzme takımı 1880 (Salen, 2014: 10-11)

1892’de Sidney’de Pitt Caddesi’nde hem kadın hem erkekler için “Natatorium” adıyla kapalı yüzme havuzu açılmıştır. Kadınlar için ilk defa eteksiz şortlu yün veya pamuk mayolar üretilmiştir. Örtünme istekleri nedeniyle yarışma öncesi ve sonrasında pelerin kullandıkları görülmüştür (Schmidt, 2008: 63). Aynı yıl Hamstead’da ilk jimnastik mayo modelini Bergman-Osterberg Beden Eğitimi Koleji öğrencilerinden Margaret Tait çizmiştir. Bu mayoyu ilk giyen aynı okulun öğrencilerinden Anna Pagan’dır (İlkkimbuldu.net, 2015: 1)

Şekil 17: Amédée Forestier tarafından çizilmiş olan illüstrasyon The Illustrated London News'te yayınlanmıştır (Kennedy, 2010: 24).

Modern anlamda ilk olimpiik oyunları 1896'da düzenlenmiştir. Her yarışma için de kadınların katılmasına izin verilmiş ve böylece 1908'den itibaren 36 yarışma düzenlenmiş ve kadınların sayısı dörde katlanmıştır (Schmidt, 2008: 75-76).

Şekil 18: 1898 yılına ait deniz kıyafetleri, Coney Island

(Thompson, 1890-1930: 2014)

2.BÖLÜM

20.YÜZYILDA DENİZ KIYAFETLERİ VE MAYO KULLANIMI

2. BÖLÜM

20. YÜZYILDA DENİZ KIYAFETLERİ VE MAYO KULLANIMI

2.1. 1900- 1910'lu Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

Kraliçe Victoria'nın 1901'de ölümünden sonra kadınlar rahat kıyafetler, pileli şortlar giyip iş hayatında yer almış ve politikada söz sahibi olup birçok konuda özgürlüklerine kavuşmuştur. Yüzme sporu daha çok popüler hale gelmiştir (Kennedy, 2010: 26). Kadınlar da bisiklete biner, golf oynar ve kendi hayatlarını kazanırlar. 20. Yüzyılın başlarında gittikçe artan işçi ücretleri ve sahil beldelerine ulaştıran demiryolu hatları çoğu sıradan insanları yaz mevsiminde deniz kenarlarında bir ya da iki haftalarını geçirebilmelerini sağlamıştır (Salen, 2014, s. 8).

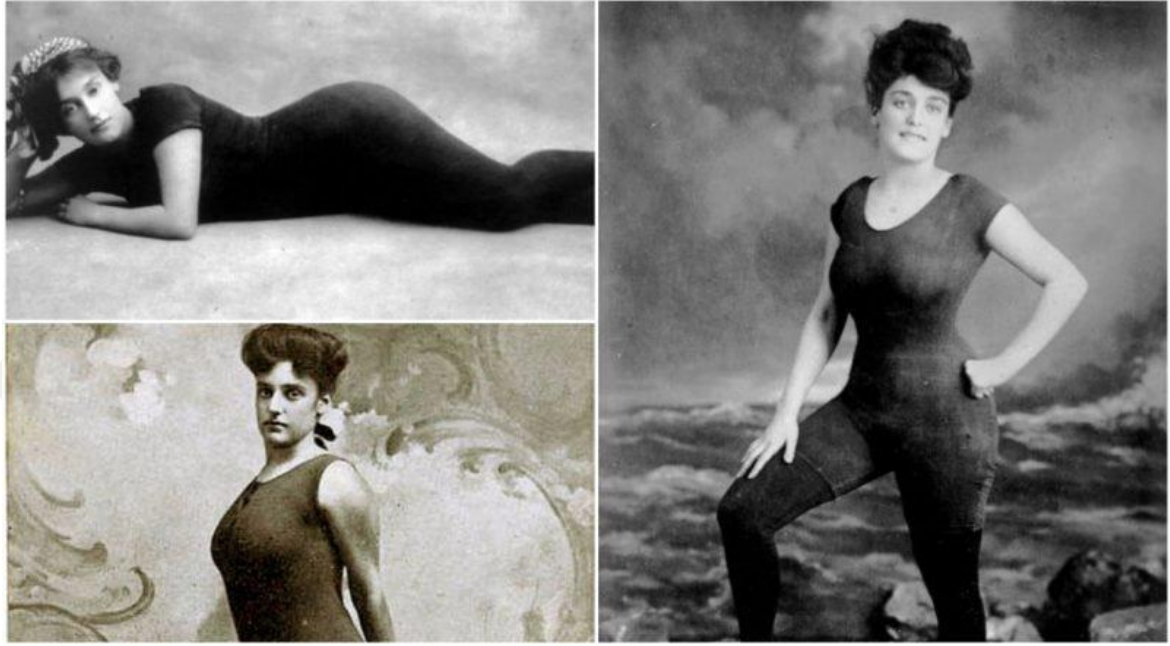
Şekil 19: 1900 yılına ait kadın mayosu örneği (Tutel, 1965: 67)

Güneş yanıklarından korunmak için tasarlanmış siyah ipekten yüzücü takımları üretilmektedir. Ayrıca yün veya ipekten üretilmiş kalın ve uzun çoraplar bacakları kapladığı görülür (Probert,1981: 10-11).

Şekil 20: Mayıs 1901-Denizci mavisi ve beyaz çizgili hafif yün kumaştan yapılmış yüzme kostümüdür. “Arnold Constable & Co. New York”etiketi vardır.(Pinterest.com, 2015: 1)

Avustralya’da bir kadın sporcu Annette Kellerman çocukluk yıllarında beline ve ayaklarına takılan platinler ile yürüyebilirken, 1905 yılında düzenlenen kadınlar arası yüzme yarışı festivali için Londra’ya gelmiştir. Tek parçadan oluşan, kısa paçalı ve kolsuz erkek mayosu giyerek bir ilke imza atmıştır. Bu yarışmada olimpiyat madalyası kazanmış ve döneminin en iyi ilk kadın yüzücüsü seçilmiştir (Sosyalayrıntı.com, 2013: 1). Yarışma ertesinde saraya davet edilmiş, ancak tutucu kesim tarafından erkek mayosu giymesi istenmemiş hakkında dava açılmış olsa da mayosunun altından giydiği çorap ile gösterisini tamamlamış ve savunmasını yaparak bu mayonun işlevselliğini anlatarak haklı görülmüştür (Probert, 1981: 7). 1906 yılında David Jones’un katalog çekimlerinde, erkeklerin giydiği tek parça yüzme giysisi görseli ile 1920’lerde görülecek olan kadın mayolarının temeli olmuştur (Schmidt, 2008: 279).

Şekil 21: Annette Kellerman ve mayosu(Origjanska, 2017: 1)

1912’de Surf Bathing Community (Sörf ve Deniz Banyosu Topluluğu) plaj kültüründe kullanılacak pardösüler, yağmurluk ve şalların mayolarla birlikte bazı önerilerinde bulunmuştur (Schmidt, 2012: 11). 1912’de Kellerman’ın ilk kitabı olan “The Body Beautiful (Güzel Vücut)”u yayınlamış evde basitçe yapılabilen günlük egzersiz serisi ile kadınların sportif görünüme sahip olmasına yardımcı olmuştur (Schmidt, 2008: 64-70). Hem eşi hem menejeri olan James Sullivan ile çevirdikleri birçok filmdeki kostümlerle Avrupa’da ve Amerika’da kadınların yeni mayo tasarımlarına alışmalarına yardımcı olmuştur (Schmidt, 2012: 31). Portland Örme Şirketi, ABD’nin Oregon eyaletinde örme ürünlerin yanı sıra, yünlü üretimleri Portland Kürek Kulübü için kullanılmıştır. Ham yün tek parça kıyafetlerde ribana örgüyle streç bir görüntü elde edilmesi; mayo üretiminin yolunu açmasını sağlamıştır. Gelen teklifler üzerine 1915’teki katalog çekimiyle ismini “Jantzen Örme Fabrikaları” olarak değiştirmiştir (Kennedy, 2010: 28).

Şekil 22: 1915’te çekilmiş olan bu fotoğraftaki deniz kostümleri prenses kesim ve çizgili kumaştan üretilmiş olup kısa paçalı şort veya uzun çoraplarla kombinlenmiştir. (Kennedy, 2010: 17).

Eğlence sektörünün yaratıcı isimlerinden Mack Sennet, “Bathing Belles” (Deniz Banyosu Güzelleri) tanıtıcı reklam filmi ve “Keystone Kops” filmiyle kadın mayolarına bakış açılarını değiştirmiştir (Kennedy, 2010: 31). Ayrıca Annette Kellerman Hollywood’un “ilk kadın kahramanı” haline gelmiş, “Siren of the Sea”(1911), “Mermaid”(1911) ekranda ilk kez çıplak görülmüştür. Milyon dolarlık yapım olan “Daughter of the Gods” film serisi 1916’da çekilmiştir. “Motion Picture Magazine” de 1917 yılında onun girişkenlik başarılarından bahsedilmiştir (Schmidt, 2008: 70-71).

Şekil 23: “Deniz kızı karası”1916 filmidir. “Daughter of the Gods”, Herbert Brenon
(Pinterest.com, 2015: 1)

Yine 1917'de Palm Plajı'nda çekilmiş bir fotoğrafta Widener ailesinin giyim kuşam tarzı dönemin oyun kostümleri hakkında fikir sahibi olmamızı sağlar. Filedelfiyalı bu ailenin annesi siyah tafta kumaşından bir elbise, kızı daha yumuşak bir jarse mayo elbise giymiştir (Probert, 1981: 7).

Şekil 24: 1917 Palm Plajı-Widener Ailesi (Probert, 1981: 14)

Şekil 25: Pablo Picasso 1918-“The Bathers, Biarritz (Kennedy, 2010: 21)

2.2. 1920’li Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

Denize girme alışkanlığı, Osmanlı’da olduğu gibi dünyada da çok yaygın bir aktivite değildi. Çünkü ilk defa Fransa’da başladığı sanılan deniz banyoları, zaman içerisinde tüm dünyaya yayılmış yaz aylarının başlıca eğlencesi haline gelmiştir. Başlangıçta Avrupa’ da erkekler yalnız denize giderken sonraları eşlerini de götürmeye başlamışlardır (Tutel, 1965: 71). Kadın ve erkeklerin ayrı plajlarda denize girmesi olağan görülüyordu, hatta 1912 yılında bile Lozan’da erkeklerin sandalla ya da yüzerek kadınlar plajına yaklaşmalarının yasak olduğunu belirten levhalar asılmıştı. 1920’lerden itibaren önce ‘aile plajı’ uygulaması başladı, sonra kadın erkek ayrımı ortadan kalktı. Artık denize girmek sağlık konusu değildi, deniz hamamında olduğu gibi hamamların plaja dönüşmesinde de Avrupa’ yı az zaman farkıyla izleyen Türkiye’de de o dönemin Türkçesiyle adlandırıldığı gibi ‘deniz eğlencesi’ydi (Emiroğlu, 2001:540-541).

20.yüzyılın başından sonuna kadar mayo tasarımları gelişerek sektör içerisinde yer almıştır. Özellikle Fransız, Amerika ve daha çok Brezilya mayo tasarımlarımında önde gelen ve mayonun devrimsel yolculuğu başlamıştır. İtalyan ve Fransız tasarımcılar ile Pucci ve

Eres(1960), Dior(1970) Chanel ve Hervé Leger ile sektörün temeli olarak gösterilen markalar kurulmuştur (Schmidt, 2012: 3). Örme, yün, pamuklu kumaşlar ve ipekten üretilen tunikler mayoların promosyonları olarak verilmiştir. Avustralyalı mayo kumaş üreticileri 1900’lerden 1920’lere kadar keçeleşmez yünden koyu renklerde mayolar üretmeye devam etmiştir. “Modaya uygun tiyatro oyunları” düzenleyen Quentin Bell açık havada yeni plaj giysilerinin tanıtılmasını sağlamıştır. “Daisy Bather ailesi”nin illustrasyonları aile üyelerinin kadın mayoları reklam afişleri olmuştur. Modern spor giyim yazarları Patricia Campbell, Warner’a göre İngiliz kadınları mayo hakkındaki yeniliklere daha kolay ayak uydurmuştur (Schmidt, 2008: 67-68).

Şekil 26: Belden kuşaklı 1918’lerin kadın yüzme kostümüdür. Kask şeklindeki başlık güneşten korunmak için takılmıştır (Kennedy, 2010: 18)

1920’lere damga vuran “ Speedolarınızla hız yapın” sloganı ile dünyanın en iyi sporcu mayo markası doğmuştur. Resmi yüzme yarışmaları için özelleştirilmiş ve olimpik bir marka haline gelmiş olan Speedo, unisex örme mayolar üreterek kollu veya kolsuz seçenekleriyle piyasaya sunmuştur (Kennedy, 2010: 28).

Şekil 27 :Jantzen mayoları reklam afişi (Kennedy, 2010: 42)

1921'de Vogue ve Life magazinde ribana örgü Jantzen mayolarının ilk ulusal reklam tanıtımını yapmıştır. İllustrasyonları Ruth Eastman tarafından yapılmış olup, arka fonda plaj şemsiyesi önünde genç erkek ve bayan plaj şapkası ve saç kesimi dönemi yansıtır (Kennedy, 2010: 42).

Şekil 28-29: Jantzen kırmızılı dalgıç kız logosu (Pinterest.com,2015: 1)

Jantzen, mayo kalıp şekilleri vücudu fit göstermeyi sağlayan lüks bir yumuşaklıkta “mucize iplik” olarak anılan Lastex ile üretilmiştir. Giyenlere çıplak yüzüyormuş hissi vermiştir. Geleneksel örme mayolar ıslandığında sarkmalara neden olduğundan göğüsleri düzleştirme eğilimi vardır. Islakken de vücudu saran boyundan bele kadar vücut kavislerine uyum sağlayan yeni mayo kalıpları, Kaliforniyalı bir firma olan BVC markasında ilk olarak üretilmiştir (Kennedy,2010: 72). Amerikalı mayo tarihçileri Gideon Basker ve Lena Lencék’in örme imalathaneleri ana sanayiinde Amerikan Batı Sahilleri dikkatlerini çekmiştir. İç giyim üretimi ve düşük maliyetli mayolar 1920’den itibaren “popülerleşmiş moda plaj yaşamı için” düşüncesi gelmiştir (Schmidt,2008: 89-90).

Şekil 30: 1921 Jantzen Örme Fabrikaları’nın ürettiği tek parça “elastik” mayolar kısa bir süre içerisinde Atlantic City’de popüler olmuştur.(Raymond, 2013: 1)

İlk “yüzme güzeli” yarışması ABD’de 20. Yüzyıla girerken 1902 yılında Floral Geçit Töreni adı altında yapılmıştır. Güzellik yarışmaları güncelliğini sürdürmüş ve 1916 Mayıs ayında “Yıllık Mayo Günü Annual Bathing Suit Day” ilk olarak Madison Square Garden’a New York’ta gerçekleştirilmiştir (Kennedy, 2010: 90). Vücudun açıkça görünmesi nedeniyle diyet yapma, vücut geliştirici sporlarla ilgilenme estetik ameliyatlara yaptırma gibi yollarla daha iyi bir vücuda nasıl sahip olma kaygısının artmasına neden olmuştur (Schmidt, 2012, 1) Boynu açmak aynı yılın yazında moda olmuş, beyaz pike ve parlak renkli kurdela kemerler sıklıkla kullanılmıştır. Etekler, pantolonlar ve kollar daha çok kısalmış ve 1918’de tamamen kolsuz kostümler, örmeler, yünlü, çizgili kumaşlarla üretilmiştir (Probert, 1981, 8).

Şekil 31:1922 yılına ait sahil polisi

1925’te Lastex ticari ismiyle kauçuk lastiği bulunarak, Amerikan lastik ve mayo firması birleştirilmiştir. (Kennedy, 2010: 8). Diz boyunda piliseli plaj elbiseleri, kloş etek ıslakken hareket etmeye izin vermemiştir. Boyun hattı yüksek kare yaka şeklindedir (Probert,1981: 8). Elastik iplik bulunmadan önce 20 yıllık bir süreçte yün endüstrisi varolmuştur. Diğer örme üreticileri olan Cole of California, Mabs of Hollywood, Catalina ve Speedo gibi Avustralya kökenli markalar da ünlü mayo firmaları haline gelmiştir (Kennedy, 2010: 28). 1920’ler ile Paris’li tasarımcılar Sonia Delaunay, Jeanne Lanvin, Jean Patou ve

Elsa Schiaparelli dönemin zenginleri ve ünlüleri için plaj giysileri tasarlamışlardır. Jarse fabrikalarında çalışan Patou, Chanel gibi tasarımcılar “modern kadın giysileri” zengin çeşitliliklerini üretirler.

Şekil 32: 1920’lerin dalış sporu ruhunu özetleyen bir fotoğraftır. Kadın dalgıcın üzerindeki mayo Jean Patou tasarımıdır (Kennedy, 2010: 51).

Daha çok vücudu sergilemenin moda olmasıyla mayo tasarımları yapmıştır. 1920’de üretilen “Cortessa” etiketli zigzag şeklindeki çizgili modeliyle yüzyılın erken döneminde erkeklerin giydiği kolsuz “tanksuit”ten esinlenerek kadınlara uyarlanmıştır. Güvercin motifi ön ve arka bölgede süsleme amacıyla aplike edilmiştir (Kennedy, 2010:56). Mayolarla kombinlenen ve büyüklüğü tekerlek çemberi kadar olan şapkalar üretilmiş, kurdele ile çene altından bağlanmıştır. Plaj ayakkabıları sandalet olup, keşif gezileri için küçük topuklu, düz tabanlı sandaletler, bazen bağcıklı olan kumaş sandaletler giyilmiştir (Probert, 1981: 45).

Şekil 33-34: Cortesca etiketli bayan mayosu (Kennedy, 2010: 56)

“The Draper of Avustralasya” 1927 Ağustos ayında çıkan illüstrasyonları ve mevcut olan Avustralya’daki kostümlerin tarzlarının resimlerine yer vermiştir. (Schmidt, 2008: 88). İlk Miss Amerika 1921 yılında taç giyme töreninde yarışmacılara mayo giydirilmiştir (Kennedy, 2010: 90-91).

David Jones ve Mark Foy’un katalogları ve The Drapper & Avustralasya manüfaturacıları erken 1900’lerden itibaren mayo üretiminin şovunu yapmışlardır. Bu erken dönem üretimleri hem tek parça mayo ve Kanada’da üretilmiş iki parça yüzme kostümleri olarak sunulmuştur. Çekmez ve daralmaz olan yünler erkekler için, pamuklu ve ipekliler yüzme yarışmaları için üretilirken, dokuma olanlar kadınlar için üretilmiştir. Metropolitan Knitting and Hosiery, Murray Ltd. ve Avustralya Örme Fabrikası yerel örme üretimi yapan üreticilerin bir numaralılarıdır. Yalnızca fabrikatörlerinin isimlerini taşımakta olan firmalar, 1927’de marka isimleri oluşturmaya başlamıştır. Avustralyalı markaların başlıca isimleri: “Challenge, Penguin, Golden Fleece, Kookaburra, Top Dog ve Dolphin vb. 1928 yılı Avustralyalı ikonik yüzme etiketlerinin doğduğu yıl olmuştur. Speedo firması daha sonra yenilikçi tasarımlarından oluşturulan “Racer-Back” isimli mayosuyla 1929’da tanınmıştır. Sırt genişliği merkezileştirilmiş ve sağlama alınmış olan bu modelin askıları omuz hizasından geçer ve profesyonel yüzücüler için tasarlanmıştır. Avustralyalı Olimpiyat

Takımı için ve 22 yüzme takımı, performans yüzme giysileri ile Barcelona’da yapılan Olimpiyatlarda 1992 yılında da “Speedo” giyilmiştir (Schmidt, 2008, 90-91). 1920’ler ile birlikte mayo takımları iki parça ve tek parça olarak ipek stockinette (yumuşak elastik pamuk kumaş) veya jarse, sade yün, pamuk dril veya serj kumaşlarından dikilmiştir. Bu üretimler dünya çapında tüm kadınlar tarafından giyilmiştir. Kumaş üreticileri yün kumaş kullanma sebepleri o dönemde elastiklik özelliği olan tek seçenek olmasıdır. Ünlü Marka Cole of California’nın yaratıcısı Fred Cole, aile firması “West Coast Knitting Mills”(Batı Sahili Örme Fabrikaları) üretimleri olanlar “ilk moda mayo” olarak anılmıştır. 1920’lerin sonlarına doğru ise ABD’nin yasaklanan mayosu olarak bilinir. Oldukça dar ve kısa kesimlerde olup, “U” şeklinde yaka hattı, geniş bel ve mini etek ya da kısa şort şeklindedir (Kennedy, 2010: 42). Fransız ve British Vogue gibi moda dergilerinde elit tatil mekanları olan Deauville, Biarritze ve Antibes’te tatil yapan ideal kadın figürüne sahip kadınlar, moda fotoğraflarında tasvir edilmiştir. Fotoğrafçı George Hoyningen -Huené zarif, görgülü ve sofistike kadınların oldukça sade neoklasik moda fotoğraflarını çekmiştir. (Schmidt, 2012: 1)

Şekil 35: Plaj pelerin örneği (Probert, 1981: 15)

1928 yaz sezonu için tasarlanan Patou, Lanvin'in tasarımları aksine hem jarselerin hem de süssüz düz tonlardaki örmelerin iki parça mayoda “kullanılabilirlik” patentini almıştır (Probert, 1981: 18). Boyundan bağlı üstler ile oyun kıyafetleri, plaj pijamaları, yüzme kıyafetleri mağazalarda bölümlere ayrılmış ve Chanel, Molyneux, Patou ve Schiaparelli'nin de içlerinde olduğu mayo üreticileri, plaj çantaları, lastik ayakkabılar, pelerinler, şallar ve bunlara uygun şapkalar üretmişlerdir. Coco Chanel'in tasarımları çok renkli ve nakışlı süslemeler içeren cübbeleri Hollywood'un en çok rağbet gösterdiği üretimleridir (Kennedy, 2010: 79-80). İlk plaj pijamaları Gabrielle Coco Chanel tarafından 1920'lerde tarz olmaya başlayan fikir ortaya atılmıştır. Spor kıyafet üreticisi olan dönemin diğer tasarımcıları Jean Patou ve Jean Lanvin de bu fikri hızlıca üretimlerine eklemişlerdir. Mayo pozlarının uygunsuz bulunması sebebiyle Avrupa plajlarında 20'lerin ilk on yıllık döneminde iki parçalık dansçı mayosu olan “maillot” gibi görüldüğü gerekçesiyle bu tür mayoları yasaklanmıştır (Kennedy, 2010: 45). Paris'in modaya uyan “Le Train Bleu” bale grubu dansçılarının 1925'te giydikleri mayoları Gabrielle “Coco” Chanel tarafından tasarlanmıştır.

Şekil 36: 1925'te bir dansçı mayosu (Mayo ve Bikinilerin Evrimi,2015:1)

Paris’te kadın şapkacılığı yaptığı dükkanından sonra I.Dünya Savaşı öncesinde Paris ve Deauville içerisinde açtığı butiklerle jarse ve örme giysileri uzmanlaşmıştır (Kennedy, 2010: 48).

Şekil 37: 1925-“Le Train Bleu” bale grubu dansçıları (Kennedy, 2010: 48)

Jean Patou'nun tasarımlarıyla turuncu krep maroken ve beyaz aplikelerle oluşturulmuş veya siyah ve beyaz ile tek parça erkeksi mayolar enerjik bir yüzücü yaratılmıştır. Dökümlü pelerinler mayoların ortaya çıkışından itibaren vardır ve daha hafif kumaşlardır. Patou'nun üçüncü modelindeki canlı baskılı ipek kumaş yada krepedöşin Çin kültürü etkisinde üretilmiştir. Renkler oldukça koyu olup ve safir mavisi, beyaz ve fildişi tonları ön plandadır. Batılı geometrik kumaş tasarımları görülmektedir. Jarse kumaştan ve küçük başlıklı, uzun ince görünüm veren, boru paça şeklinde, diz altı şort ve üst olarak maskülen hatlarda mayolar bu dönemde görülür. Su geçirmez plaj pelerinleri doğal ipekten oluşmaktadır ve üzerine yalın baskılar basılmıştır (Probert, 1981: 23). Patou, en iyi spor giyim tasarımcısı olmasına rağmen, kariyerine Hollywood yıldızlarını giydirmekle başlamıştır. Avrupa’nın elit kesiminin tenis, avcılık, balıkçılık, bisiklete binme, yürüyüş ve yüzme sporları Patou kreasyonlarını tercih etmişlerdir. Cep detayları üzerinde Jean Patou imzasını taşıyan “JP.”logosu mevcuttur (Kennedy, 2010: 49-50). 20’lerde kısa kesilmiş saçların yüzerken yüze gelmemesi için boneler tayt sıkılığıyla başı sarıp şakak bölgesinde

kavisli tasarlanmıştır. Plaj ayakkabıları ise kaput bezinden yada düz lastikten yapılmıştır. Bir başka aksesuar olan büyük lastik plaj çantaları, Jean Patou'nun tasarımı keten bezi, branda bezi gibi kumaşla dikilmiştir.

Elsa Schiaparelli çizgili plaj çorapları, fırfırlar, kol şeritleri, noktalı, kareli ve koyu geometrik desenler aplike yada baskı olarak 1920 plaj kıyafetlerinde popüler olmuştur. "Kübizm akımı" bu elbiseleri oldukça etkilemiştir. Fransız Vogue kübistlerin sardığı flarların kumaşları gibi yakut rengi gibi koyu tonlar, koyu maviler, alternatif olarak zıt parlak renkler ve turuncu ve çok açık yeşiller, açık parlak kırmızı ve sarılarla birkaç parçadan oluşan bu kadın kostümleri yapılıyordu. En yeni kumaş ise jarseydi. Bu kumaş yüzme kıyafetleri için ceket ve pelerin üretiminde oldukça ağırdır. Yün, ipek, keten ve pamuk (triko ve çoraplık) kumaşlar, krepedöşin, ipek, keten, gömleklik ve kaşmir tercih edilmiştir. Kadın mayosu kreasyonları yeni ortaya çıkan "Dışavurumculuk" temasından esinlenildiğinden itibaren plajlar modaya uygun ve daha renkli bir hal almıştır (Probert, 1981: 31). Schiaparelli'nin mayoları sade kalıplarda olmakla birlikte yeni renkler deneyimleyerek patlayan pembe kullanmıştır. İpli ve bağlamalı modelleri, bağır açıklığı ve sütyen kapları tasarım özelliklerinde görülmüştür. Ayrıca mayoda olağandışı görülebilecek kumaşlar olan havluluk kumaş ve döşemelik kumaşlar da kullanmıştır (Kennedy, 2010: 80). New York Maddison Square Garden'da 1916 Mayıs ayı " Bathing Suit Day"(Mayo Günü) olarak kabul edilmesi mayoya verilen önemin arttığının göstergesi olmuştur. Buna bağlı olarak su sporlarına ilgi ile Franız kesim mayolar atletik olmayan ve cinselliği ön plana çıkaran modeller tercih edilmeye başlanmıştır. Korseler atılmış ve kadın vücudunu örtmeyi amaçlayan modeller bırakılmıştır. Mayolar gittikçe küçülüp daralmıştır. Türkiye’de o dönemdeki mayo üretimini etkileyen önemli bir olay olan 1920’deki Bolşevik İhtilali ile birlikte Rusya’dan Türkiye’ye kaçan Ruslar beraberlerinde deniz kültürünü de taşımışlardır. Deniz kültürünün yaygınlaşması akabinde 1926’da İstanbul Büyükdere’de Beyazpark Gazinosu ve Deniz Banyosu açılmıştır. Deniz hamamlarının ayrı olmasına rağmen birbirlerine çok yakın olmasını uygun bulmayan bir gurup tutucu kesim kapatılmasını talep etse de Türkiye Cumhuriyeti’inin kurucusu ve dönemin cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk kaldırılmasına karşı çıkmıştır. Tam aksine

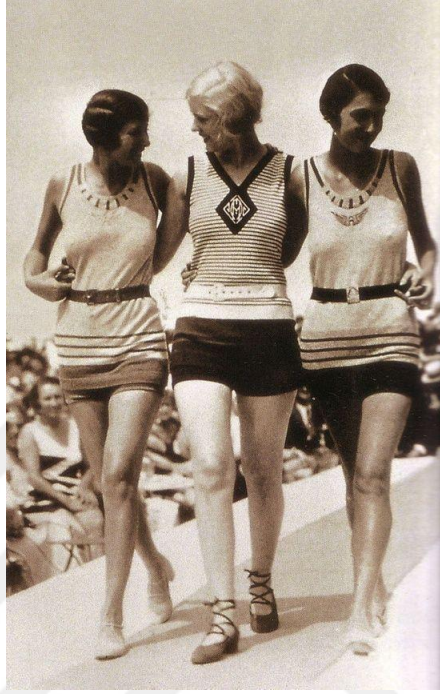
deniz hamamının haremlık selamlık olmaması gerektiğini belirtmiştir. Böylece Türkiye’de kadınlar ve erkekler birlikte aynı denize girmeye başlamıştır (Wordpress.com, 2014: 1).

Şekil 38: 1928-Hoyningen-Huené.Schiraparelli tasarımları (Probert, 1981: 25)

2.3. 1930’lu Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

1929’da "çıplaklık akımı" başlamış yıllar geçtikçe kolların oyukları artıp, şort boyları kısalmıştır (Wordpress.com, 2015: 1). 30’lu yılların mayo formlarına bakıldığında yuvarlak hatlar, ortadan büzgüler, göğüs dekolteli mayolarda uzun beden boyu, eteklikli modeller görülmekle birlikte saçları koruma amaçlı plastik saç boneleri moda olmuştur (Dereboy, 2004: 128). 1920’ler ve 30’lar boyunca Jantzen, Cole of California, ve Catalina mayoda toplu üretimleri ardındaki kuvveti devam ettirmişlerdir (Schmidt, 2012: 1). Triko sektöründe isim yapıp ilklere imza atan bu üç firma, vücuda oturan mayo üreterek Amerikan mayo sektöründe makine örmesi mayolar üretmişlerdir. Ancak bu mayoların tek dezavantajı ıslandığında suyu emip şekillerini kaybetmeleridir. Örmelere lastik de dahil edilse bir süre üretimleri başarısız olmuştur.

Şekil 39: 1930’larda örme mayolar (Mayo ve Bikini Evrimi, 2015: 1)

Daha sonra yeni bir yüzey olarak çözümlü örme makinasında üretilen saten örgülü elastik, vücudu daha iyi saran sıkı bir doku elde edilmiştir. Birleşik Devletler Lastik Şirketi (United States Rubber Company) tarafından geliştirilen “Lastex” ipliği 1925’te bulunarak mayo modası yeni bir yön kazanmıştır. (Fogg, 2014: 260). Dönemin ilk on yıllık bölümünde görülmüş olan teknolojik tekstil ilerlemeleri ile Lastex (ince yuvarlak elastan iplikle dokunmuş kumaş) kumaşının tanıtımı yapılmıştır. Üretimi yapılmaya başladıktan sonra Adamson Brothers Şirketi tarafından patenti alınmış, devamında tamamlayıcısı U.S Rubber Co. olmuştur. Avustralyalı dağıtıcılar Lastex’i kabul etmede yine gecikmemiş Dunlop Perdriau Rubber Co. 1934’ten itibaren “harika kumaşlar” adıyla ithal etmesi için çalışmıştır. Unisex tek parça mayolar herkes için giyilebilir olmuştur. Sırtta kol altından geçerek sırt kenarlarından devam eden dekolte mayolar yeni tarz konusu olmuştur (Schmidt, 2008: 93).

Şekil 40: Jantzen reklamı logosu Frank ve Florenz Clark tarafından tasarlanmıştır.

(Fogg, 2014: 260)

Yeni kumaşlar desenli örme veya düz, süssüz kumaşlar elastikli olup, vücut şeklini çok iyi alabilen yüzme kostümleri yapılmıştır. Bir diğer önemli kumaş havluluk kumaştır. Sünger gibi önceki on yıllık döneme göre daha emicidir. En az miktarda beyaz yüzme kostümleri esasen 1930'ların başında yapılmıştır ve beyaz şortlar, etekler, pantolonlar ayrıca favori olmuşlardır. Beyaz mayolar parlak etekli ve şortlu giyilirdi. Vogue dönemin ortalarında yeni ve hoş deriye yapışan mayoların yeni jarse olduğunu belirtmiştir. Kadın terzileri tamamen verev kesimli bütün mayoları biçmişlerdir (Probert, 1981: 45). ABD’de ve Avrupa’da açık hava yüzme havuzları ile sosyal tesisler olan yüzme ve dalış kulüpleri açılmıştır. İngiliz kadınları Army & Navy or Bourne & Hollingsworth mağaza bölümlerinden giyinmişlerdir. 1933’lerin iki parça ve egzotik tasarımlardaki mayoları ilk olarak Fransızlar giyerek önderlik etmişlerdir (Kennedy, 2010: 83-84). 30'ların örgü yünden yapılmış tek parça plaj giysisi ıslakken yaklaşık 3.6. kilogram ağırlığında olan bir deniz kıyafetidir (Forumgerçek.com, 2015: 1).

Şekil 41: 1930-fotoğrafçı: Hoyningen Huené-soldan sağa H       Yrande-Jean d'Aheize-Jane R       (Probert, 1981: 32)

Yeni ipliklerle mayo endüstrisi merkezi olan Kaliforniya Suedette, Velva-Lure,   rme-saten gibi kumaşlar ile kadifemsi yüzeye sahip suni elastik kumaşların tanıtıldığı yer olmuştur. Lastex bu lifler üzerinde iyi çalışılmış kumaş olup, rayon (suni ipek) ile karıştırıldığında parlak ve elastik bir görüntü elde edilmiştir. Işık tayfı renkleri, egzotik, orman     ekli baskılar “V” şeklinde çizgi y  n   yukarı ve aşağı doğru olan mayolar üretilmiştir (Kennedy, 2010: 71).

Şekil 42: "The michelin pushball" (Probert, 1981: 33)

Oyun kıyafetleri kalın işçi tulumuna benzeyen, 1920'lerin plaj pijamalarının yerini almışlardır ve kırmızı yelken bezinden dikilmişlerdir. Ayrıca 30'ların mayoları şiddetli su sporlarına dayanıklı sırtları oldukça açık ve askıları çıkarılıp takılabilen muşamba-balmumu kumaşı ya da jarseden yapılmıştır. "The Michealin push-ball" oyunu 30'ların en çılgın fitness oyunu olmuştur (Probert, 1981: 33). 1933'te Avustalyalı şair Kenneth Slessor "Backless Betty of Bondi" şiirini yazarak mayonun küçülmesinin giyen kişilerde bıraktığı etkiyi ve heyecanı şiirinde anlatmıştır (Schmidt, 2012: 12).

Şekil 43: Üst bölümü yerinden sökülebilen erkek mayosu 31 Aralık 1935-Powerhouse Araştırma Müzesi Kütüphanesi, Sidney (Schmidt, 2012: 14)

British Vogue’da anlatılan plaj kıyafetleri daha küçük, vücuda yapışan ve dekolte halinde, yan dikiş görünürlüğü olan ve Lastex (ince yuvarlak lastik iplikten yapılan kumaş) ve Contraltex gibi göbekli vücutları bile ince görünmesin sağlayan elastik dokulu kumaşlar kullanılmıştır (Probert, 1981: 36). Jantzen mayoları giyen Loretta Young, Joan Blondell ve Ginger Rogers’tır. Barbara Barondess, Lillian Bond ve Martha Sleeper, Colombia Stüdyo US Rubber lastikli mayo için modellik yapan kişilerdir. Mary Ann DeWeese, yine bu markaların reklam yüzü olarak birçok kadını satın almaya teşvik etmiştir (Kennedy, 2010: 67).

Şekil 44: Dorothy Lamour-The Jungle Princess (1936) filminde Malaya tarzı kadın etnik giysine benzeyen elastik kumaştan yapılmış egzotik baskılı mayo giymiştir

(Kennedy, 2010: 68-69).

İnsanlar hem Atlantik kıyılarını ziyaret ederek hem de Hollywood film ikonları olan Joan Crawford, Marlene Dietrich ve Greta Garbo gibi yıldızları izleyerek örnek almışlardır. Elsa Schiaparelli, Jean Patou ve Sonia Delaunay gibi tasarımcıların grafik baskılarına kübizm akımı ilham vermiş ve plaj pelerinleri, plaj şallarında görülmüştür. Tekstil firması Bianchini- Ferier için Delunay baskı tasarımlarını üretmiş ve önemli kumaş tedarikçisi olarak Paris moda evlerine kumaş vermişlerdir. Mayolar Chanel, Schiaparelli, Poiret, Molyneux ve Lanvin butiklerinde Cannes’da satılmıştır. Bu mayoların tarzları genellikle koyu renk ve beyaz, krem yada denizci mavi kombinasyonları vardır. Göğüs üzerinde cep detayları ve omuzlarda kırmızı düğmeler, kare ya da yuvarlak yaka kesimleri ile değişik formlarda pantolon paçaları görülür. İnce kemer veya bel bantları, kare tokalar veya küçük

gemi çapası şeklinde aksesuarlar, yatay çizgiler görülmüştür (Kennedy, 2010: 53). Ayrıca 1933'te çekilen filmler, özel tasarımların daha da ünlenmesini sağlamıştır." Flying Down to Rio" filminde Dolores del Rio, Fred Astaire ve Ginger Rogers ile izleyicilerin karşısına çıkmıştır ve iki parçalık mayosu ile moda dünyasında haber olmuştur. Dönemin moda fotoğrafçılarından Louise Dahl-Wolfe ve Toni Frissell stüdyo fotoğraflarının aksine mayoları egzotik, doğal ortamları çekim alanı haline getirip çekim yapmışlardır (Schmidt, 2012,1).

Şekil 45: 1934 plaj yaşamı (Probert, 1981: 18)

Kadın mayosu " yazlık iç giyim" olarak da görülmüştür. 30'ların ortalarına doğru da sırtı açık güneşlenmeye izin verilmiş ve maximum konforda yüzerken çapraz askılı ve askıları çıkarılabilir modeller üretilmiştir (Probert, 1981: 30). Kadınların özgürlüğünü geliştirmek amacıyla ipek, rayon (suni ipek), iyi kalite jarse iç giyimde ve mayolarda kullanılmıştır. ABD'de kadınların korsesiz ve sarkık görüntüsü kınanmıştır (Kennedy, 2010: 57).

Şekil 46: 1930’lardan bir mayo örneği (Salen, 2014: 64)

1936’da Eric Spooner, Güney Doğu Avustralasya Bölgesi hükümet bakanı olarak geleneksel tek parça mayoların giyilmesi için kanun çıkarmıştır. Bu kanun halkın protestoları ve plaj denetleyicilerinin uygulamayı reddetmeleri sebebiyle yürürlüğe geçememiştir. 1930’ların sonlarına doğru da erkekler yüksek belli “trunk” giyebilmiştir (Schmidt, 2012: 14). Modacılar güneşlenmek için omuzları indirilebilen, vücudu daha çok saran Bauhaus modelini ortaya çıkmışlardır (Şekil 45). Daha sonraları "molded-fit" adı verilen daha dekolteli versiyonları ortaya çıkmıştır. Yaygın olarak kullanılan bir diğer etekli model ise "panel suit"tir (Focus Dergisi, 2006: 1).

Şekil 47: 1934-Tahiti'ye özgü deniz kıyafetleri (O'Donnol, 1989: 30)

Şekil 48: 1930-Yün mayo Hermes markadır. Metropolitan Sanat Müzesi'ne Mrs Sidney Bernard'ın hediyesidir (O'Donnol, 1989: 32)

Amerikan tasarımcı Claire McCardell, bikininin atası sayılabilecek kesimlerde mayo üretmiştir. Göğüsleri destekli mayolar üretmiş ve bu on yıllık dönemde tanıtımını yapmıştır. Aynı dönemin Hollywood yıldızlarının giydiği mayoları kostüm tasarımcısı Margit Fellegi tasarlamıştır. 1936 yılında Cole of California ile ortaklık anlaşması yapan Fellegi birçok ünlü yıldızın büyüleyici mayolarına imza atmıştır (Probert, 1981: 31). Dönemin sinema filmlerinden göze çarpan ‘Kasırğa’ (The Hurricane) film kostümlerinde deniz giysilerinin iki parçalı olduğu görülmüştür. Daha sonraki yıllarda görülecek olan ‘bikini’ tasarımına çok yakın olsa da seri üretimi için lanse edilmediği için yalnızca bir film kostümü olarak 1937’de karşımıza çıkmıştır (Sosyalayrıntı.com, 2015: 1).

Şekil 49: 1938-Toni Frissell (Probert, 1981: 31)

1939’da savaşın patlak vermesi dolayısıyla ‘‘mayo’’ insanların fikrinde olabilecek en son şey olmuştur. Hollywood’un ünlü mayo imalatçıları, savaşacak askerlerin ihtiyaç duyduğu paraşüt, ordu üniforması, naylon iç astarı yapmak üzere askere çağırılmışlardır (Kennedy, 2010: 103).

2.4.1940'lı Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

1940'ta elastik ve dayanıklı ilk naylon uzun çorap üretilmiş ve mağazaların en hit ürünü olmuştur. DuPont, mayo kumaşı imalatçılarının kullanabilmesi için suni liflere öncülük yapmıştır. "Dacron" ve daha sonra "Lycra(likra)" yı bularak mayo ve kadın iç giyiminin naylon ile ilişkisini kurmuştur. Bu yeni kumaş lifleri çok kısa bir süre içerisinde Hollywood starlarının giyiminde ve mayo giyebilen herkesin tercihinde yer almıştır (Kennedy, 2010: 88). Tactel (DuPont), naylon-polyamid grubuna ait ve daha çok nefes alan, geçirgen özelliklere sahip iplik türü olup, ham petrolden oluşur. Paraşütler ve gezi balonları gibi alanlarda sıcak havada aşınma dayanımı kuvvetlidir. Bir diğer çeşidi "Tactel ispi" elastik, kuru tutan ve dayanımlı hafif ağırlıktadır (O'Mahony, 2002: 15). Orlon akrilik lifi 1940'ların ortalarında Dacron polyester içermişlerdir. Bu lifler yeni ve yüksek kalitede dayanıklılığa sahip, ütü istemeyip kolay yıkanabilen, ince ve modaya uygunluk özellikleriyle tanınmıştır. İnsan yapımı polimerlerden oluşan mayo kumaşları, cazibeli görünen aynı zamanda fonksiyonel gereksinimler içermiştir (Shishoo, 2008: 95). Deniz giysilerinin formları genellikle vücudu sıkılaştırmak ve ona şekil vermek amacıyla tasarlanmıştır. Kalçalar, korse kadar dar bir parça ile birleştirilerek, göğüsler de kalıp görevi gören sutyen telleri ile kaplanmıştır. (Craik, 1994: 144)

Şekil 50-51: André de Dieners-soldan sağa Stern's, Bonwit Teller-1940 (Probert, 1981:)

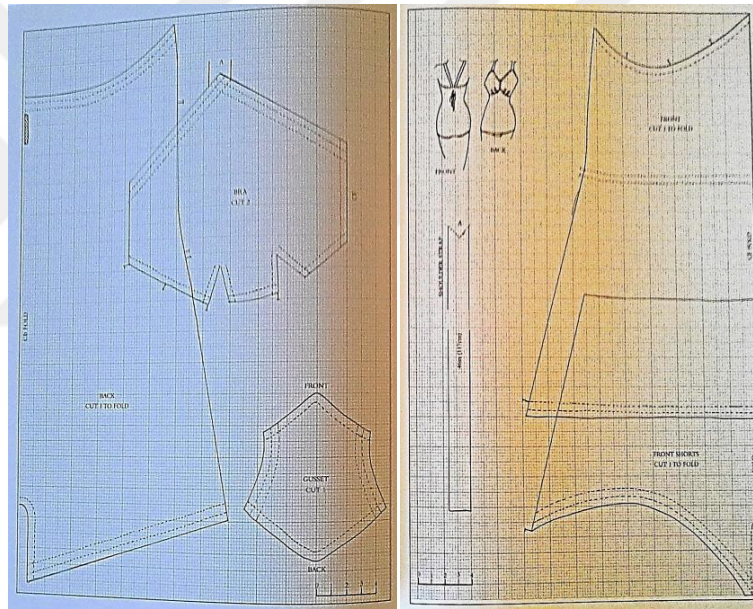
Bu dönemde çeşitli tarzlarda hem tek parça hem de iki parça mayolar ve daha geniş kapsamlı kumaşlar ve baskılar görülmüştür. 1940’lar boyunca yeni lanse edilmiş ve kabul gören firmalar olan Scamp ve Sphinx markaları duyulmuştur. Bu markalar“ The Draper of Avustralasya” dergisi baş editörü tarafından ilan edilmiştir. Çeşitlilik artınca kalitesi düşük, baştan savma mayolar üretilmiş ve bu firmalar tarafından imal edilen paraşüt kumaşları, tasarımcı “Ben Turner” ın ilgilendiği üretimler savaş boyunca yapılmıştır. Genç bir havaya sahip kenarları bağcıklı örnekler ortaya çıkmıştır (Schmidt, 2008: 95). Esther Williams 1940 Olimpiyat Oyunları’nda kariyerinin zirvesine çıkmış ve kadınlara öncü olan sporcu kimliğiyle ekranlarda yer almıştır (O’Mahony, 2002: 1). Birleşik Devletler II. Dünya Savaşı içindeyken moda yenilikçi tasarımlar üretmiştir ve bu savaş sonrası modasını etkilemiştir. 1942’ye kadar kumaş ölçek ayarlaması yapılmıştır (Probert, 1981: 1).

Şekil 52: 1941 yılına ait mayo örneği (Salen, 2013: 52)

II. Dünya Savaşı’ndan sonra ironik bir şekilde artış gösteren kadın özgürlüğü düşüncesi güzellik yarışmalarıyla hayat bulmuştur. Sponsorluğunu Kaliforniya merkezli olarak çalışan mayo firması Catalina’nın üstlendiği Miss Universe yarışmasında ayak bileğinden kalçalara kadar uzun bacaklı görünüm sağlayıcı mayolar yapılmıştır (Kennedy,

2010: 92). Christian Dior savaş sonrası ruh hali ve “yeni görünüm” akımını dünyaya tanıtana kadar içlerinde Hardy Amies ve Edward Molyneux’un da aralarında bulunduğu bir grup modacı atmaya kıyamadıkları çeşitli kıyafetlerin kumaşlarını kesip yeniden düzenlemişlerdir. Hollywood filmleri oyuncuları Lauren Bacall, Betty Grable, Rita Hayworth, Veronica Lake, Jane Russel, Lana Turner ve Virginia Mayo yeni isimler olmakla birlikte “kum saati” şeklindeki vücutlarıyla korseli mayolarla dönemin plaj trendlerinin temsilcisi olmuşlardır (Kennedy, 2010: 103).

Şekil 53-54: Mayo kalıbı örneği (Salen, 2013: 54-55)

Diyafram bölgesini açıkta bırakan takımlar, kumaş kaplı etekler mini etekler gibi oldukça popülerdir. 40'lı yılların ilk yarısında Birleşik Devletler'de en minik sütyenli üstler küçülerek üretilmiş, oyulmuş ceket ve parçalı kadın şortu kalın etek uçları yerine tek parça plaj kostümleri fırırlı, dantelli, daha kadınsı modeller giyerek bacak göstermek moda olmuştur. Kadın göğüs ölçüsü genellikle desteksiz sütyen veya balenli sütyen tasarımlarıyla Amerikan Vogue'da sergilenmiştir. Bunlar üst bedeni sımsıkı tutan büzgülü üstlerdir. Amerikan Vogue mayo alırken nelere dikkat edileceği hakkında satın alma seçeneklerinde tavsiyelerde bulunmuştur (Probert, 1981: 53).

Şekil 55: 1940’larda mayo (Mayovebikinilerinevrime.com, 2015: 01)

1945 yılında “Life Magazin” dergisi Temmuz sayısında Paris’li kadınların iki parçalı deniz giysisi giydiklerini yazmıştır ve bu kıyafetleri “Fransız deniz giysisi” (French bathing suit) başlığı altında göstermiştir. Kadınlarda görülen o güne kadarki en açık deniz takımları sanılsa da bir sonraki yıl başka bir tasarım ortaya çıkmıştır. 5 Temmuz 1946’da bikiinin ortaya çıkmasını sağlayan iki Fransız tasarımcı olan Louis Réard ve Jacques Heim’in tasarımları ile gerçekleşmiştir (Schmidt, 2008: 96). Pasifik’te Bikini mercan adasında yapılan atom bombası denemelerinden dört gün sonra Réard, “çarpıcı” anlamına gelen “bikini” ile tasarımını isimlendirmiştir (ilkkimbuldu.com,2016: 1). Üretiminde hafif ipekli ve dokuma kumaşı kullanmıştır (forumgerçek.com, 2015: 1). Louis Réard asıl mesleği makine mühendisliği olup, annesinin iç çamaşırı üreticiliği mesleğini devam ettirmesiyle pazarlama stratejini geliştirip sektörde yer almış ve bu tasarımının tanıtımında giymek üzere manken aramaya başlamıştır. Piscine Deligny’de Molitor havuzunda yapılacak olan bu tanıtım toplantısında, dönemin geleneksel mankenleri çok açık bulunması nedeniyle giymeyi kabul etmemişlerdir. Bunun üzerine bir gece kulübü “nü” dansçısı olan Micheline Bernardini giyme teklifini kabul eden ilk kadın olmuştur (Schmidt, 2012: 1).

Şekil 56: Micheline Bernardini-ilk bikini (content.time.com, 2015: 1)

Kendi fotoğrafının bulunduğu bir gazete baskısı deseniyle yapılan bu bikini, sütyen üstü iki üçgenden ve yanları iple bağlanmış olan külot takımı şeklinde üretilmiştir (dünyanınilkleri.com, 2012: 1). II. Dünya Savaşı'ndan itibaren tutulan bikini ilk olarak yüzme yarışması Folies Bergères²'te kadınların vücudu güzel olanlara ve yarışmada taç giyme törenlerinde giymek üzere bikini tercih edilmiştir. Bir yıl öncesinde Tivoli şov kızı Patricia Niland tarafından "Daily Telegraph" gazetesi için Sidney'in George caddesinde bikini giyerken fotoğrafı çekilmiştir. Burada giyilen bikiniyi kimin tasarladığı veya Fransa'dan ithal edilip edilmediği kayıtlarda bahsedilmemiştir (Schmidt, 2008: 96-97). Bu olaydan çok daha önce 1913'te Carl Jantzen iki parçalı yüzme kostümleri tasarlasa da "bikini" adıyla bu tasarım ilk kez göbek altı hizasına inmiştir (Bbc.news, 2014: 1). I.Dünya Savaşı'ndan sonra kadınların korselerinden kurtulmaları gibi II.Dünya Savaşı'ndan sonra da bikini giyerek denize girmeleri kadınların özgürlüğünü simgelemiştir.

² Paris'te bir müzikhol.

Şekil 57: Louis Reard, bikini-1946 (pinterest.com, 2015: 1)

Amerikan mayo firmaları savaş nedeniyle kullanımı duran kumaşlar Lastex, naylon, ipek kullanımına devam etmişlerdir. Cole of California imalatçıları paraşütler, Jantzen üretmiş olduğu asker çadır bezleri, kıyafetleri, çorapları ve çantaları içermiştir. Mayo firmaları olmalarına rağmen savaş dönemi bu üretimleri yapmalarına izin verilmiştir (Kennedy, 2010: 106).

Jacques Heim ilk bikininin reklamını yapmak amacıyla Paris'te bir uçağın ardına takılmış pankartta “dünyanın en küçük yüzme giysisi (Atome... The world's smallest bathing suit)” yazmıştır. Louis Réard'ın tasarımı da 1946 yılı için oldukça cüretkâr bulunmuş ve toplumsal baskı ve eleştirilere maruz kalmıştır. Vatikan bikiniyi aforoz etmiştir (sosyalayrinti.com, 2015: 1). Ancak ertesi yıl Harper's Bazaar'ın Amerikan basımında yayınlanan yeşil-beyaz bikini modeli Amerikan tasarımcı Carolyn Schnurer'e aittir. Bikininin giderek küçülmesi göbek deliğini açıkta bırakması ve ilk başlarda boyundan bağlı ipler varken, daha sonraları straplez iki üçgen biçimini alması Katolik İffet Cemiyeti'ni sinirlendirmiştir (Fogg, 2014: 325).

Şekil 58-59: Tasarımcı Carolyn Schnurer'in göbek deliği açık bikini modeli (Fogg, 2014: 325)

Kilise de İtalya, İspanya ve Portekiz'de mahremiyet gerekçesiyle bikiniyi yasaklamış Fransa da tereddütte kalmıştır. Bütün bu karşı çıkışlara rağmen bikini, St. Tropez'den İtalyan Riviera'ya kadar tüm mayo mağazalarında yerini almıştır (forumgerçek.com, 2015: 1). Atlantik'in diğer yakasında Marilyn Monroe ve Rita Hayworth, ilk bikini giyenler arasında yer almıştır (magazinizmir.com, 2015: 1).

Şekil 60: Film çekimi esnasında mola veren Marilyn Monroe. (bbc.news.com, 2015:1)

Oyunculuk kariyeri 1945’te başlayan Burt Lancaster, filmlerinden “New Yorker” filminde Lancaster evinde komşularıyla yüzme sahnelerinde yer almıştır. 1947’de Christian Dior’un tasarladığı kolsuz mayosu çok satmıştır (Kennedy, 2010: 155).

Şekil 61: 1943-R.B.Willaumez İllustrasyonu (Probert, 1981: 46)

Willoumez’in çizimleri Vogue’da yayınlandığında plaj yaşamında kullanılan ürünler hakkında fikir sahibi olunmasını sağlamıştır (Probert,1981: 4) 1949 yılının göze çarpan girişimci genç çifti Lea ve Armin Gottlieb II. Dünya Savaşı’nın ardından lüks “Gottteks” markasını kurmuştur. Burada kıyafetler ve aksesuarların tamamı mayo üzerine olmuştur. Hollywood yıldızlarının wamp mayoları yerine Lea, renkli kumaşlara odaklanarak üretimler yapmıştır (Kennedy, 2010: 155-174).

2.5. 1950'li Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

Büyük göğüslü olmak dönemin modası olması nedeniyle bikiniler yada mayolar pamukla desteklense de kullanışlı olmamıştır. Bu ihtiyaca cevap verecek tasarımları Christian Dior yaparak plaj giyimine yön vermiştir (focusdergsi.com, 2006: 1).

Şekil 62: Christian Dior-1950 (pinterest.com, 2015: 1)

1950'lerde pin-up kızları bikinili pozlarıyla popüler olmuştur. 1956'da çekilen Roger Vadim'in filmi "Ve Tanrı Kadını Yarattı"da yer alan oyuncu Brigitte Bardot bikinili görüntüleri ve yanık teniyle savaş sonrası özgürlüğün simgesi olmuştur (Fogg, 2014: 325). 1957'de Bardot iki parça denim bikinisini giydiğinde mayo ve bikini yüzü olmuştur. Bardot bu pozu verdikten sonra sade bikini ve göbek örtücü takımlar gözden düşmüştür. Dönemin mayoları filament lif ipliği İnvista'dan oluşmaktadır. Liflerin performans kaliteleriyle ilgili yeniliklere öncülük eden US Federal Trade Commission (AB Federal Ticaret Komisyonu) alt sınıf elastikli ve yeni lifleri gruplandırarak Avrupa'da ilerlemektedir. Polyester kaynaklı iplikler klor dayanım, solma ve yıkama direncine sahiptir. Likra®T400, geleneksel elastandan daha fit görünüm vererek kullanım rahatlığı sağlamaktadır (Shishoo, 2005: 211).

Şekil 63: Brigitte Bardot iki parça mini denim bikisi ile 1957’de poz vermiştir.

(Kennedy, 2010: 156)

Bu dönemde seyahat etmek önemli bir etkinlik olmuştur. II. Dünya Savaşı sonrası mayo tasarımları "gerçek yaşamdan kareler" içinde fotoğraflanmıştır. Bu yerler genellikle egzotik yerler olan Karayipler, Avustralya, Endülüs, İrlanda, Yugoslavya, İskandinavya gibi bölgelerde yapılan moda çekimleri için modeller, moda editörleri ve fotoğrafçılar hava yolları ile kolaylıkla ulaşımı sağlamışlardır. Mayolar küçülüp, buruşmazlık özelliği, kolay taşınabilir hafiflikte olması tercih edilmesinde önemli faktörlerden biri olmuştur (Probert, 1981, 58). Rose Marie Reid geçirimli kumaş ve mayo tasarımlarında elverişli elastik ve trend renkleri kullanmaya özen göstermiştir. Chromspun asetat gibi kumaşlar üzerine odaklanmış tayt gibi gergin, parlak kumaşlar popüler olmuştur. Tanıtımını Marilyn Mondroe yapmış ve onun mayo sektörüne yaptığı bu katkı kariyeri için de önem taşımıştır. İlk satışını “Holiday Togs” adı altında yapan Reid, daha sonrakileri kendi isminde üretmiştir. Özellikle güçlü elastiklikte karın paneli ve farklı yüzme mesafelerine göre mayo tasarlamıştır. Tatil giyimi ve

denizci tarzı kıyafetlerini işbirliği yaptığı Emilio Pucci ile Avrupa'ya yaptığı işleri yürütmüştür. 1950 ve 60'ların sonlarındaki mayolarını destekleyen kişi yine Pucci olmuştur. “kum saati mayo” tasarımlarını lanse eden Cole of California, Stylish magazin dergisinde yer almıştır (Kennedy, 2010: 168). Dalgıç mayosu ilk olarak 1952 yılında geliştirilmiş ve suyun derecesi ne olursa olsun giyilip su sporu yapmaya elverişlidir (Shishoo, 2005: 54).

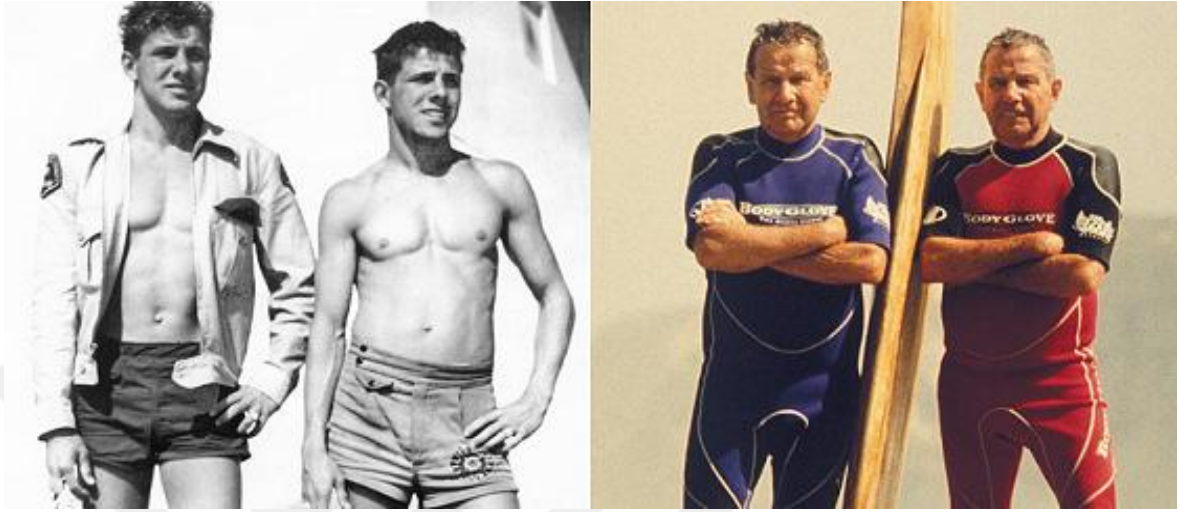
Şekil 64: 1951-Don Honeyman-Resimdeki mayolarda Lastex kumaşından üretilmiş olup straplez ya da ip askılı giyilebilme rahatlığı sağlamaktadır (Probert, 1981: 58).

Hollywood dünyayı etkileyerek İtalyan genç yıldız Sophia Loren, Claudia Cardinale, Marilyn Monroe, Jane Russell ve Lana Turner'ın verdiği pozlar dantelli toparlayıcı korseli ve tek parça mayolar daha çok ilgi görmelerini sağlamıştır (Kennedy, 2010: 147). 1952 yapımı Annette Kellerman biyografisini içeren “Million Dollar Mermaid (Milyon Dolarlık Deniz Kızı)” adlı filmde Esther Williams başrol almıştır. Film ve müzikal yönetmeni Busby Berkeley'in suyla ilgili müzikallerinde Hollywood'un büyüleyici mayoları 1940 ve 1950'deki su altı baletlerini etkilediği için, alanını ilk olarak erkek giysilerinde geliştirmiştir (Schmidt, 2008: 71).

Şekil 65: 1952-Esther Williams-Million Dollar Mermaid Filmi'nden bir sahne
(ultimatemovierankings.com, 2017: 1)

Polyester 1950'den itibaren atletik giyim sektörü için kullanılmıştır. 70'lere doğru günlük giyimi de kapsayarak, kolay yıkanıp kuruyabilen ve ütü istemezlik özelliği ile sentetikler için kullanılmış olan oldukça kısa liflerdir. Kısa lifler, pamuk ya da yün ipliğinden olan ipek, rayon, naylon gibi ipliklerin kalitesini göstermek için kullanılmıştır. Durağan olmayan lifler olmalarından dolayı ultraviyole ışınlarına dayanımlı olarak geliştirilmişlerdir. Yüksek esneklik ve termoizolasyon (yazları serin, kışları ılık) konforuna sahiptir. İnsanlara cazip gelen sporlara uygun üretilen kıyafetlerin kumaşları imalatçılar tarafından tuşelerine bakılarak yeni üretimlerine eklemiştir. Bunlardan biri Tayvan firması China Lush, düzenlenmiş materyallerle tasarladığı, silikon- lastik gibi naylon kumaşı piyasaya sürmüştür (O'Mahony, vd, 2002: 44).

Şekil 66-67: Bob ve Bill Meistrell-1953-2013 (surfertoday.com, 2017: 1)

Body Glove markası tasarımcıları Bob ve Bill Meistrell ile O'Neill sörf markasında Robert ve Jack O'Neill suni kauçuk kullanarak mayo ve dalgıç kıyafetleri deneyimlerini 1953 yılında yapmışlardır (Kennedy, 2010: 9). Yalıtkan materyaller kullanarak üretim yapan Meistrell kardeşler, 1957 yılında Bev isimli iş yerini satın alıp, Dive N'Surf olan isimleri "The Body Glove" olarak yenilenmiştir (surfertoday, 2017: 1). 50'li yıllarda kullanılan naylon ve polyamid bilinen diğer lifler gibi endüstriyel olarak tasarlanmış, moleküler yapılanmaları değiştirilebilmiş ve spor tekstilleri için ideal hale getirilmiştir. 6.6 polamid ham yağ elde edilmiş ve birçok mikro lifin temeli olarak kullanılmıştır. Su tutmaz, lekeye direnenler Teflon (Dupont) ile karışımı polyamidlerdir. Polyamid ile likra (DuPont) karışımı da konforlu ve harekete izin veren kumaşlardır. Bazı polyamidlerin tuşesi pamuklu kumaşlara benzese de aşınma dayanımı düşüktür (O'Mahony, vd, 2002: 45).

Şekil 68: 1953 Temmuz ayı tatil yapanlar küçük köşklerinde Butlin'in Tatil Kampı, Filey, Yorkshire gibi Newyork eyaletlerindeki yerleşim bölgelerinde güneşlenirler. Bert Hardy tarafından çekilen yukarıdaki fotoğraf Post Magazine dergisinde çıkan ilk fotoğrafıdır (Yapp, 2008:)

1957 yılı içerisinde spor antrenmanları yapanlar için Speedo markası gelişim sürecine girmiştir. Avustralyalı yıldız Lorraine Crapp Thurlow, dünya rekoruna sahip olan Dawn Fraser ile “Naylon” kumaşı ilk deneyenler olmuşlardır. Naylon lifi kuvvetli, elastomerik, boyama için ayrıcalıklı özelliklere sahip ve mayo kumaşı olarak kullanıma uygun bulunmuştur. Su geçirmezlik ve çabuk kuruyan özellikleriyle lif ve kumaş yeniliği elastomerik lif tanıtımı ile hız kazanmıştır. Daha sonraki yılda ise DuPont’un ticari ismi “Likra” tarih boyunca lastik yerine geçen ve endüstri kuruluşları tarafından kolay adapte olunan kontrollü ve basınç dayanımlı kumaş olarak hayatımıza girmiştir (Shishoo, 2005: 49).

Şekil 69:1953-Londra

Londra'nın merkezi caddesi caddesi Piccadilly'de bir binanın çatısında Betty Hardy güneşlenirken çekindiği bu fotoğraf 1953 temmuz ayına aittir (Yapp, 2008:).

Naylon, savaş dönemi kısıtlamalarından sonra kullanılmaya başlamıştır. Sütyenler destekle ve balenle göğüsleri balkon şeklinde kaldırmıştır. Straplez korse-sütyen birleşimi iç çamaşırı popüler olmuş göğüs çatalını arttırıcı tarzda mayoların üretilmesini de sağlamıştır. Omuzlar, sırt ve göğüs hatları model verirken odak noktaları olmuş, “takma göğüs”, ilk lastik ve su geçirmez göğüs büyütücüler, göğüs ucu şeklinde üretilerek mayo ve bikini ticaretinin bi parçası haline gelmiştir (Kennedy, 2010: 152).

Şekil 70: ‘‘Scalloped’’ mayo 1953 yılına aittir (Salen, 2014: 47)

1953'te British Vogue'da kadın mayosunun aldığı yeni görünümünden bahsedilmiştir. Bu modeller elbiseli ve elbisesiz olarak tasarlanmış olup, 50'li yılların ilk yarısına kadar vücuda ikinci deri gibi yapışan elastiklikte değildir (Probert, 1981: 56). Sırt dikişi yan taraflarda da korse görevi üstlenmiş dış görünümü toparlayıcı özellikte mayolar yapılmıştır. Yeni materyaller Lastex, dokuma kumaşlar, yapay asetat (sentetik kumaş türü), formda görünmeye yardımcı olmaları için kullanılmışlardır. Pamuk kumaş astarlı ve elastik, büzgülü ve waffle naylon kumaşlar popüler olmuştur. Flexees ve Maidenform isimli firmalar aniden ortaya çıkmış ve karakteristik marka haline gelmişlerdir. 1950'lerin ortalarında Flexees ürünleri giyenlerin vücuduna yapışan Lastex, chromspun asetat, vücudu tayıt gibi saran, ona gergin bir görünüm veren kumaştır (Kennedy, 2010: 148). 1955'ten sonra bütün moda dünyasında modeller kameralara oldukları gibi poz vererek " kedi gibi" görünme modası yayılmaya başlamıştır. Bu dönemde en yeni modeller "straplez" modeller olup askıları çıkarılıp takılabilir olması yüzme için idealdir. Hafif ve ikinci deri gibi vücudu elastikliğiyle saran "V" yaka ve yuvarlak yaka mayolar kemikli beden yapısı görüntüsünü arttırmıştır. Arkaları "kadın ceketi" gibi bele oturmaktadır. Bel çevresi ve bağır odak noktaları olup,

tasarımcılar kontrast kemerlerle veya dikiş yerlerinin gösterilmesiyle mayo ve bikinilerin albenisini arttırmışlardır. 20. yüzyılın başlarında boneler moda olmuştur. 1950'lerde de Birleşmiş Devletler lastik ve kadifemsi bir yumuşaklık hissi veren, pamuk ya da naylon görünümlü, su geçirmez ve gergin boneler üretmiştir. Parlak renkler ve canlı kurdeleler ve çiçekler aplike edilmiş, kontrast kumaşlarla sık sık ve milyonlarca tasarım yapılmıştır. Gelişen modayla birlikte bonesiz denize girmek revaçta olunca 1950'lerin sonuna doğru kullanımları bırakılmıştır (Probert, 1981: 56).

Şekil 71-72: 1950’lerde kullanılan boneler (Probert, 1981: 56.s)

(glamourdaze.com, 2015: 1)

1940 ve 1950’lerin Amerikan muhafazakarlarının mayo tasarımlarına yavaş adapte olduklarını belirten “Bosker ve Léneck” adlı tarihçiler, dar ve kısa, geleneksel, tek parça tasarımları bikiniye tercih edildiğini belirtmişlerdir. Queensland tasarımcısı Paul Stafford 1946’nın erken dönemlerinden itibaren pek çok bikini tasarlamış ve satmıştır (Schmidt, 2008: 98). Speedo, naylon kumaştan ürettiği mayolarını Melbourne Olimpiyatları için 1956 yılında üretmiştir. Önceki yarışmalarda pamuklu ve suya girince ağırlaşan yünlü kumaşlar giyen yarışmacılar Speedo mayolarıyla daha rahat yüzmüşlerdir (Kennedy, 2010: 10).

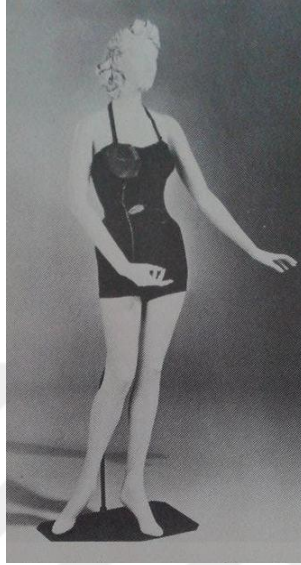
Şekil 73: 1950’lerden bir Paula Stafford tasarımı bikini, Queensland Müzesi’nde bulunmaktadır.(thefashionarchives.org, 2014: 1)

Paul Stafford plajlarda özellikle genç kadınların bulunduğu mekanlara giderek, en iyi 5 tasarımının çizimini onlara göstermiş, belli yerlerde stokladığı ürünlerini satmış ve yoğun talebe cevaben birçoğunu acil olarak üretmiştir. “Gold Coast” plajları ve sansasyonel gazete röportajlarıyla popüler olan bikini kreasyonları ile bir akım başlatan Stafford, ülke çapında en iyi bikini tasarımcısı ve manufakturacıdır. 1953’te bikiinin tersinin de kullanılabilir olup icad olmasıyla Avustralya’daki işini Sidney’de ve Melbourne’da da yaygın hale getirmiştir (Schmidt, 2008: 89-90).

Şekil 74: Claire McCardell'in önden düğmeli, belden bağlanmış modern mayo tasarımı (Watson, 2007: 295)

İngiliz aktris Diana Dors, Venedik film festivalinde 1955'te vizon bikiniyle görüntülenerek dikkatleri üzerine toplar ve aynı yıl Christian Dior, Cole of California markasıyla anlaşma yaparak bu marka için tasarımlar yapmaya başlamıştır. 1959'da kumaş üretiminde meydana gelen yenilikler DuPont markasının likra spandex/elastane kumaşını keşfetmesiyle meydana gelmiştir. Korseli elbiseler ve kauçuk latex mayolar üretilmiştir (Kennedy, 2010: 9-10). Daha önce bahsedildiği gibi (sayfa62) 1950'lerde tekstüre edilmiş naylon dokulu ilk plaj giysileri kullanılmıştır (forumgerçek.com, 2015: 1).

Şekil 75: 1954-siyah streç mayo (O'Donnol, 1915-1970:)

1954'te giyilen yukarıdaki mayo örneği, siyah esnek bir kumaştan üretilmiş ve sağ göğsünde kırmızı gül bulunmaktadır. Kırmızı gülün sapı yeşil ve dikey yönde büzgülü mayo üzerindedir. Askıları kancalarından çıkarılıp straplez olarak da kullanılabilir. Ohio'da Akron şehrinde giyilmiştir. Smithsonian Entitüsü Kostüm bölümünde sergilenmektedir (O'Donnol, 1989:). Polinezyalı ve Meksikalı baskılar Avrupa'da ve Birleşik Devletlerde moda olmuş, gösterişsiz renkler veya kontrast bordürler basılmıştır. Suni ipek yaygınca kullanılmıştır, mayolar için genellikle krep, köpekbalığı derisi, elastikleşmiş jarse tek parça mayolar için kullanılırdı. "Yüzme için ne giyilirse giyilsin, ne kumaşı ya da rengi olursa olsun" sloganı geçerli olmuştur (Probert, 1981: 57). DuPont'un likrayı üretirken kullandığı yapay streç iplik ile naylon elastikle yarışacak özellikte bir kumaş elde edilir. İlk olarak iç giyim kontrolünde kullanılmış fakat bu on yıllık dönemin sonunda giyim imalatçıları mayo için de çalışmıştır. Ayrıca bu kumaş çabuk çürümez ve geçirgen özelliktedir. Kumaş türlerinden Bri-Naylon, Drilon ve rayon jarse tasarımlardan daha çok önemsenen türlerdir. Mağaza isimlerinden daha çok ön planda olan kumaş türleri, yeni kalite ürünler üreten Dereta, Jaeger ve St.Michael, Marks and Spencer İngiliz etiketleriyle piyasaya girmiştir (Kennedy, 2010: 173).

Şekil 76:1956-Coffin Catalina (Schmidt, 2008: 98)

Şekil 77: Rose Marie Reid-Maurice Handler (Probert, 1981: 60)

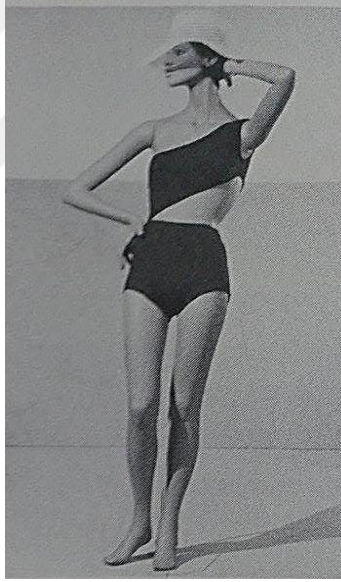
2.6. 1960'lı Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

Erken dönem 60'larda çeşitlilik kazanan mayo ve bikiniler, onları giyen modellerle birlikte yaygınlaşmıştır. Genç yaş grupları eğlenceli plaj partilerinde ve su sporlarında giydikleri bikiniler vazgeçilmez olmuştur. Kaliforniyalı sörfçü kız ve erkek grupları bunların başında gelir (Schmidt, 2012: 1). Catalina ve Jantzen markalarının promosyon yapma fikirleri ve güzellik yarışması sponsorlukları onların mayoyla ilgili konularda öncü isimler olmalarını sağlamıştır. 1960'ta Jantzen yeni reklam kampanyası sloganı: "Just wear a smile and a Jantzen" olmuş bunu yarışma temalarına bağlamıştır. Jantzen'nin ve 6 kumaş imalatçısının önderliğiyle sponsorluğunu yaptığı yarışmalar Cypress Gardens, Florida ve Hawaii içinde yarışmada derece alanlar seçilmiştir. 60'ların Hang Ten markası ABD'de doğmuştur. Bu marka sörfçü Duke Boyd ve onun kadın terzisi Doris Boeck, Kaliforniya Long Beach'te lanse edilmiştir (Kennedy, 2010: 183). 60'lar ile birlikte O'Neill tabakaları preslenen streç naylon- jarse kumaşını ile zigzag dikişi geliştirmiştir (Shishoo, 2005: 54). Aynı yıl bestelediği şarkı "Itsy Bitsy Teeny Weeny Yellow Polka Dot Bikini" ile tanınmaya başlayan şarkıcı Brian Hyland bir anda en çok dinlenenler listesinin başında yer almıştır. (forumgerçek.com, 2015:1).

Şekil 78: 1960-Mavi bikini beyaz benekli kumaş-polka dots (O'Donnol,1989:)

Kadın mayo ve bikinileri 60'ların başlarında renkli ince patiska kumaş ile kıvrımlara dikkat çekmek için toparlanmıştır. Bu on yıllık dönemin sonuna doğru küçük göğüs modası gelerek bütün desteklemeler ortadan kalkmıştır. Çizgili ve pamuklu kumaşlar sade ve beyaz dantelli tarzlarda günlük giyime de uyarlanabilen plaj tarzları Avrupa'yı da etkisi altına almıştır. Denim taklidi ve pamuk baskılar yapılarak, pamuk bikini üstleri ve altları toplanıp elastik kenar süsleri eklenmiştir. Uçuşan tasarımlar, karpuz kollu ve uzun etekli tasarımlar kısa bir süre içerisinde daha küçük altlara sahip bikiniler ve üstlerle kombinlenmiştir. Sütyenli üstler giyilmiş, yelekler, tunikler, hafif cardı-ceketer bikiniyle kombinlendikleri için "tease-sets" olarak adlandırılan takımlar moda olmuştur (Probert, 1981: 70-71).

Şekil 79: 1960-1961 Sinclair Mills ve Tom Brigance tarafından New York'ta üretilmiştir. The Costume Institute of the Metropolitan Museum of Art'a Sinclair Mills'in hediyesidir (O'Donnol, 1989:)

1962 yapımı James Bond filminin ilk serisi olan Dr.No'da Ursula Andress "Honey Ryder" Bond kızı rolüyle tanınmıştır (wikipedia.org, 2015: 1). Kalçasında tabancası ve av bıçağı aksesuarlarıyla birlikte giydiği fildişi rengi bikini çok ses getirmiş ve Avrupa'da plajların vazgeçilmez giysisi haline gelmiştir (elle.com, 2015: 1). Ursula Andress, Brigitte

Bardot'un tacını almış ve bu film kostümü onun sinema ikonu olmasını sağlamıştır. Bel kemeri ve hançer ile birlikte kombinlenmiş bu bikini Batı Hindistanlı bir kadın terzisi tarafından Jamaika'da rollere gelen taleplere karşılık tasarlamıştır (Kennedy, 2010: 138). Dönemin başlarında likra kumaş kullanımı dairesel kesimde, çift yönlü ve tek yönlü olarak mayo devrimi yapılmıştır. Vücutta kontör etkisi yaratan yapışma özelliği ile hafifliğinin yanı sıra parlak renklerde baskıların uygulanması beğenilme sebebini arttırmıştır. Yine 1962 yılında ASA (Amateur Swimming Association/Amatör Yüzme Derneği) yüzme yarışmalarında yüzücülerin hızını arttırmak amacıyla araştırma başlatmış ve bu doğrultuda kumaş talep etmiştir. Bu araştırma sonuçlarını takiben 1972 olimpiyat oyunlarında da likra mayolar kullanılmıştır (Shishoo, 2005: 49).

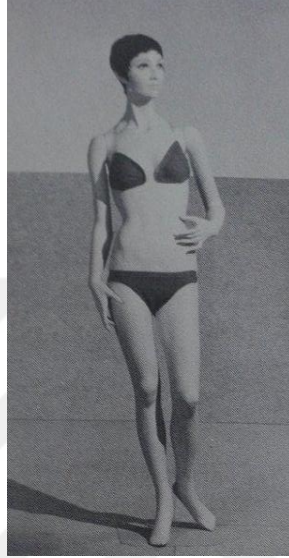
Şekil 80-81: Ursula Andress-Dr.NO-beyaz bikinisi (pinterest.com, 2015: 1)-(
www.dailymail.co.uk,2015: 1)

1964'te Amerikan Vogue dergisinde esmerlik ve elastikliğin moda olduğu ile bronz ten ve fit bir görünüme sahip Suzy Parker'in kusursuzluk örneği olduğundan bahsedilmiştir. Döneminin genç kızlarının örnek aldığı dünya çapında deneyime sahiptir.

Şekil 82: Helmut Newton Las Palmas'ta "Wonderful Life" filmi (Probert, 1981)

"Wonderful Life" film setinin ortasında, daha çok bronzlaşmış ten ve fit bir ön görünüş ve yanlara taşan bir açıklıkta olan bu mayo, benekli kedi baskılıdır. Askılar çözülüp yanlara katlanabilir ve sırt bölgesi tam güneşlenme sağlanabilir şekilde tasarlanmıştır. Yukarıdaki fotoğraf Sydney yakınında Wanda'da Avustralyalı şampiyon Ran Taylor çekilmiştir (Probert, 1981:). Amerikan mayo tasarımcısı Tom Brigance, tıpkı Sinclair ve Gabar markaları gibi 1950 ve 60'ların sonlarında tasarımlar yapmıştır. Anna Fogarty ilk Amerikan bikini üreticilerinden biri olup, ilk olarak "Saks Fifth Avenue" markası için tasarımlar yapmıştır (Kennedy, 2010: 198).

Şekil 83: Yün ve sentetik elyaf karışımı bir kumaştan üretilmiş olan bikini Los Angeles'ta fotoğraflanmış olup, Rudi Gernreich'in bikinisidir. Harmon Knitwear üretmiştir. (The Costume Institute of the Metropolitan Museum of Art. Rudi Gernreich'in müzeye hediyesidir.) (O'Donnol, 1989:).

1963'te Vogue'da şöyle bir başlık atılmıştır: "Bikini için yeni yol" Bikinide yenilik olarak küçük erkek şortları ile takım olan sütyenler üretilmiştir. Genellikle kalça üzerinden geçerek kemerle kullanılabilen, denizci çizgili yada zıt renk kumaşlarla yapıldı. Sütyenler sağlam katı cisimden olabilmekte ve geleneksel mayoların üst bölgeleri gibi fakat karın bölegesini açıkta bırakan ve yarım dairesel yapılı kaplar kumaş bantlar yoluyla boyna asılmaktadır (Probert, 1981: 68). 1964 yılında gerçekleşen bir başka olay Cole of Californiya'nın ürettiği "skandal mayolar"ın tanıtılmasıdır. Geleneksel kesimlerde fakat siyah tül den transparan şekilde üretilen mayolar yapılmıştır (Kennedy, 2010:10).

Şekil 84: 1964-Helmut Newton-Samuel Robert (Probert,1981: 70)

Helmut Newton'un fotoğrafını çektiği yukarıdaki bikini modeli fildişi rengi ve oğlak derisidir. Üst bölgesi küçük ve düz kesim bant şeklinde altta da kalça üzerinde hafif düşük bel, kısa binici şortu elastik kumaştan dikilmiştir. Islak ve altınimsı parıldayan derinin aksine oldukça yalın bir görünüme sahiptir (Probert, 1981:70).

Şekil 85: Marisa Berenson-papatyalı bikini-1964 (Probert, 1981: 70-71)

Birçok üretici Bri-Naylon'dan mayo üretimi yapmış ve bunu tanıtım kampanyalarıyla ilan etmişlerdir. Hayvan baskıları mayo için büyük bir yenilik sayılmış ve 1964'te siyah Bri-Naylon bikinilerden biri süet efekti verilerek zebra deseni basılarak üretilmiştir. Aynı yıl "Slix" isimli marka üretim yapmış ve kaplan deseni baskılı Bri-Naylon bikini ve mayo üretmiştir. Pantolonlar geniş hatlarda kesilmiş ve göbeği oldukça açarak sergilemiş ve üstler tam yarım küre şeklinde yapılmıştır. Drilon, rayon jarse ve helanca kumaşları kalın ve sağlam türde ve bu kumaşlardan üretilen mayolar daha uzayan yapılı esneklikleri nedeniyle yıkandıklarında sıkmadan askıda kurutulması gerekmektedir. Yuvarlak veya kare yakalar ile uzun görünümlü bedenler geri dönmüş ve 1960'ların mayo tasarımlarının 1920'li yıllara benzediği görülmüştür (Kennedy, 2010: 186). Bikini modasının gittikçe yaygınlaşmasını sağlayan bir diğer tasarımcı Rudi Gemreich olmuştur. İki parçalık giysi "bikini" isminin başındaki eki çıkarıp "mono" getirerek Latince "tek" anlamı vermiştir. Bu isme uygun tasarımı da tek parça ve göğüsleri açıkta bırakan "monokini"dir. Bikiniden daha da açık olan bu model yine karşı çıkılıp yasaklansa da 1964 yazında üç bin adet satmıştır. Gemreich bu tasarımıyla bikiinin de önünü açmış ve baskıların azalmasında etkisi olmuştur. Bu tasarım modern bir tarz oluştursa da yüksek bel ve bacak kesimi eski moda ve yüzmeye elverişli olmayan suyu çeken yüнден örülmüştür (Fogg, 2014: 379). Üstsüz mayosunun modelliğini yapan ilham perisi Peggy Moffitt olup, sütyensiz sütyen pukini, plastik ve vinil kumaşlarla yaptığı deneyler ve birçok mayo tasarımlarıyla moda tarihine adını yazdırmıştır (Watson, 2007: 240).

Şekil 86: Rudi Gernreich'in esin perisi Peggy Moffitt ve monokini (Fogg, 2014:)

1964'te ilk mayo sayısını çıkaran Amerikan dergisi Sports Illustrated, Gernreich'in monokini tasarımlarına da yer vermiştir. 1970'de özgürlükçü bir yaklaşımla satışları artmasına rağmen" beş yıl sonra herkes göğüslerini açacak" öngörüsü gerçekleşmemiştir (bbc.news, 2015:1). İngiliz satış mağazası "Debenhams" Bri-Naylon kumaşından üretilmiş dönemini gözde üretimleriyle 1965 yılında hizmet vermiştir. Tankini, üstü mayo altı bikini gibi olan iki parçalı plaj giysisidir. "Tank" ve "bikini" birleşimiyle oluşmuş, üstü göğüs altından devam eden kalça ile göbek arasında biten kumaşı alt ile kombinlenmiştir (Kennedy, 2010:140). Kumaşın çok önemli olduğu bu yıllarda "nylon" üretilmiştir. British Vogue'da 1965 yılında mayo kıvrımlı ve yumuşacık kadifemsi bir siyah kumaş ile kurduğunda ve ıslakken su ışıltılarıyla güneşte parlayan, kayalıklarda uzanan bir fog balığı derisine benzetilerek bahsedilmiştir. Naylon ve jarse üzerine baskılar yapılarak yüksek standartlarda yeni boyama tekniği ile fixaj makinelerinde sabitlenmiştir (Probert, 1981:81).

Şekil 87: Follies Bergere kızı Guna Mori

Bilinen ilk mono-kininin Gernreich'in tasarımı olduğu kayıtlara geçse de 1920'li yıllarda bunun biraz daha bol versiyonunu Follies Bergere kızlarından Guna Mori giymiştir (weheartvintage.co, 2013: 1)

Şekil 88: Rudi Gernreich-Siyah ve boz kahverengi çizgili yün jarsedir. Üssüz ve çapraz askılı”mono-kini” (Taschen, 2007: 596).

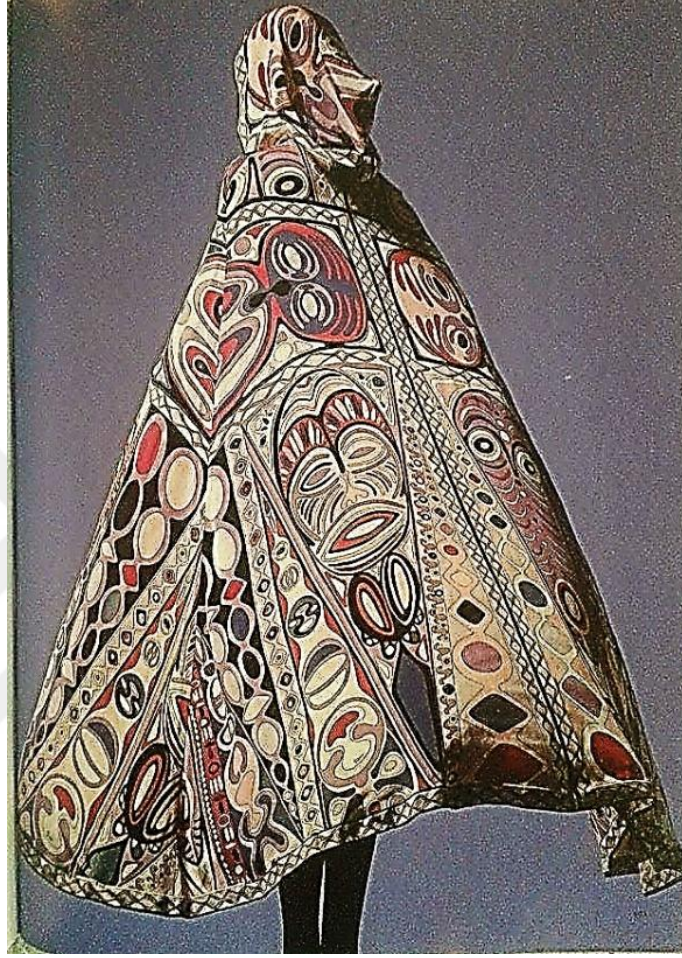

Şekil 89: 1965-Mavi beyaz benekli bikini (Salen, 2014: 86)

1965’te ünlü film yıldızları Frankie Avalon ve Annette Funicello, “How to Stuff a Wild Bikini”adlı plaj filminde 13- 19 yaş grubu arasında olan gençlerin motorsikletle plaj partilerine katılışı, giydikleri bikiniler ön planda olmuştur. 7 film devri olan “Beach Party and Beach Blanket Bingo” filmleri Amerikan iklimi ve idealistik plaj yaşamı konu almıştır. Soğuk savaş gerilimi ve Vietnam Savaşı döneminde çekilmiştir. Film starları Elvis Presley ve Sandra Dee olup, vitrin bikini tarzını masum bir kız şeklinde sunmuştur (Kennedy, 2010: 137). Moda’nın dikkat çektiği nokta 60’ların başlarında yetişkin kadınlar, seçkinler ve sofistike tarzdakiler iken, 60’ların sonlarına doğru bu hedef kitle değişerek genç kadınlar olmuştur. Tığ ile kroşe yapılarak kalçadan bele doğru incelerek devam eden mayolar yapılmıştır (Probert, 1981: 72).

Şekil 90-91: 1968-Franco Rubartelli(Probert, 1981: 72)

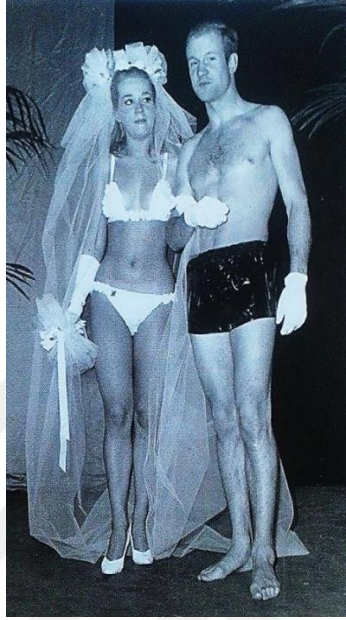
Şekil 92: Emilio Pucci-1965-1969 Pembe ipek jorjet kumaştan yapılmış ve maske motifli kapşonlu pelerin plaj giyimine dahil olmuştur (Taschen, 2007:)

1966 yazında Christian Dior tasarımları, beyaz dantel, ipli bağlanan bikiniler ve bunların üzerine giyilen elbiseler özenle hazırlanan fantazi tasarımlar yazlık giyimlere uyarlanmıştır. Paco Rabanne, André Courrèges ve Pierre Cardin gibi Paris kökenli tasarımcılar mayo tarzlarını dramatik etkiler vererek deneyimlemişlerdir. Rabanne metal kasnak, altın diskler ile deri tasarımlı kumaşlarla eşleştirerek üretmiştir. Cardin ise futuristik bir yaklaşımla mayolarında “uzay çağı” temasını işlemiştir. Apollo Roketi programından ilham almıştır (Kennedy, 2010: 197).

Şekil 93: Raquel Welch 1966 yapımı “One MillionYears”(inafarawaygalaxy.com, 2014: 1)

1966 sinema filmlerinde bikiniyi yakından ilgilendiren ‘M.Ö. Bir Milyon Yıl!!One Million Years B.C) filmi olmuştur (mayovebikiniervrimi.com, 2015: 1). Bikini türünde bir giysiyi taşıyan Raquel Welch, tarih öncesi dönemlere ait bir kadını canlandırmıştır. Bu film bikini hakkındaki tüm tartışmaları durdurur nitelikte olup daha sonrasında plaj modasında bikiinin kullanımı yaygınlaşmıştır (sosyalayrıntı.com, 2013: 1). Yves Saint Laurent’ın ünlü tül ve çiçekli gelinlik bikini takımı lanse edildiği 68 yılı plaj evlilikleri trend haline gelmiştir. “Eve au Paradis” olarak isimlendirilen tasarım, eğlence sebebi haline gelmiştir (Kennedy, 2010: 142).

Şekil 94: Gelin ve damat “Neptune” adlı plaj giysileri içinde 1966 Mayıs ayında Paris’te poz vermişlerdir. Yere kadar uzanan organze duvağı ve gelin bikinisi tasarlanmıştır (Kennedy, 2010: 145).

Şekil 95: Harper's Bazaar, 1968-İlk Trikini (bikiniscience.com, 2015: 1)

1968 yılında lanse edilen “Trikini” üç parço mayo türü olarak, ayrı ayrı sütyen kaplarından oluşan bariyer içeren şekilde üretilmiştir. Dönem boyunca uzun bacaklı görünme trendi bu tasarımla da devam etmiştir (Kennedy, 2010: 10)

Şekil 96: 1969-Fotoğrafçı Jeanloup Sieff-Model Dropnyl Nylfrance (Probert, 1981: 74)

1969’da Hot Tuna ve Quiksilver markaları 1970’te popülerliklerinde zirveye ulaşmışlardır. Birçok havluluk kumaş ve pamuklu mayolar öne çıkmış ve spandex içermeyen veya vizon bikiniler üretilmiştir. Doris Day ve Jacqueline Bouvier Kannedy yeni zarafet örneği olmuşlardır (Kennedy, 2010: 185).

2.7.1970’li Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

1970’li yıllar boyunca tüy gibi hafif ipli bağlamalı, modeller ile mükemmel dalış yapma görüntüsü yeniden canlandırılmıştır. Ancak bu sağlam olmayan bağcıklılar, sert su sporlarında kullanılmamıştır. Kadın mayosu satın alırken nelere dikkat edilmesi gerektiği şeklinde Vogue’da anlatılmıştır (Schmidt, 2008: 98). Bikininin ilk tasarlandığı şekliyle giyilebilmesi ve bu açıklığa alışılması yirmi yılı bulmuştur. 70’li yıllarda “ipkini” ve “tanga” gibi tasarımlar Rio ve St. Tropez plajlarında giyilmiştir. Böylece “ne kadar küçük, o kadar

güzel” düşüncesi yerleşmiştir (sosyalayrinti.com, 2013: 1). Mayolarda ve bikinilerde göğüs dekolteleri küçülmüş, ince bantlı alt ünitler tasarlanmıştır. Bu stil 2000’li yılların başında yeniden moda sahnesinde görülmüştür (Dereboy, 2004: 168).

Plaj ayakkabıları modayla dikkat çekmemiştir, Vogue'un modelleri çıplak ayakla görülmüş ve sadece azınlık bir kesim ipli sandalet ya da kumaş plaj ayakkabısı giymiştir. Sörf yaparken soluk mavi, deniz kabuğu pembesi, su yeşili, güneş sarısı çizgi çizgi formlarda boyanmıştır. US Rubber marka yüzme şapkaları kadifemsi yumuşaklıkta ve başa sıkıca yapışan, açık pembe gibi parlak boya tonlarında olabilen modellerdedir. Bu kumaşlar su altında kalmaya uygun olmayıp, dalış ve yüzmeye uygun değildir. Çizgili lastex mayolar tropikal ormanlarda fotoğraflanmıştır (Schmidt, 2008: 98).

Şekil 97:1970-modeller sarı desenli ve likralı mayo ve bikiniyle güneşlenme pozunu

(Dirix, vd, 2015:)

1971 Vogue "bu yeni modelleri güneşten faydalanma şansımızı arttırır, güzellik, sağlık ve parıltı verir" denmiştir. İnsanlar özellikle plajda vücut görüntülerini önemsedikleri için çekindikleri fotoğraflarda harika görünme derdindedirler. Yazın anahtar kelimeleri "güneş yanığı faktörleri" olmuştur. Bu nedenle güneş kremleri ve yağları farklı cilt tipleri ve hashaslığına uygun olarak temin etmeye çalışılmıştır. İki parçalık sade bikiniler bütün vücudun örtünmesine engel olarak güneşlenmek için fit olan diyaframı ortaya çıkarırlar. Bu bikini likranın aksine, yatay yönde merkez dikiş yerleri vardır (Probert, 1981: 84). Münih Olimpiyatlarında 1972’de yüzücülerin giydiği hafif mayolar, naylon ve likra ile yapılan ve “ikinci deri” olarak tabir edilen yeni bir mayo çeşidi doğmuştur (forumgerçek.com, 2015: 1.s)

Şekil 98: 1971 Carrara Pascal-Penn B.H. Wragger (Probert, 1981: 84)

Agnes Beckwith 1975 yılında Londra Köprüsü’nden Greenwich’e geçerek dönemin kadın yüzücüleri olarak isimlerinden söz ettirmişlerdir. Beckwith balina havuzu içinde 30

saat için yüzdüğü esnada, siyah ve koyu kırmızı ipek kostüm giymiştir (Johns 1997: 127). Pamuk, krep ve jarse kumaş mayolar 1971 Vogue sayısında yer almıştır. 1940'lar ve 50'lerdeki plaj giysilerini anımsatan, yalnız başına ya da mayoların üzerinde giyebilen "küçük bir kız" havasında giysilerdir. Fakat bu on yıllık dönemin ortalarında ortadan kalkmışlardır ve belki bel çevresinde düğümlemiş ve düğme yoluyla ya da anvelop elbiseler, günlük rahatlıkta mayo üzerine atılmıştır. 1970'lerde mayolardaki mat renkler kullanılırdı, fakat cilalı gibi parlak kumaşlar moda olmuştur (Probert, 1981: 82). Bikiniler bedeni saran özellikte açık yakalı ve kolsuz modeller jarse kumaşından üretilmişlerdir. Eski tip mayolar gün geçtikçe önemini kaybetmiş ve parıltılı yumuşak özellikli üretilen bikini kumaşları üretilmiştir. İki yandan bağlamalı açılabilir ipli altlar ve üstlerde de ön merkezde halka ya da düğüm yoluyla kumaş büzülerek üst bölgeler askıları takılıp çıkarılabilecek şekilde toparlanmıştır.

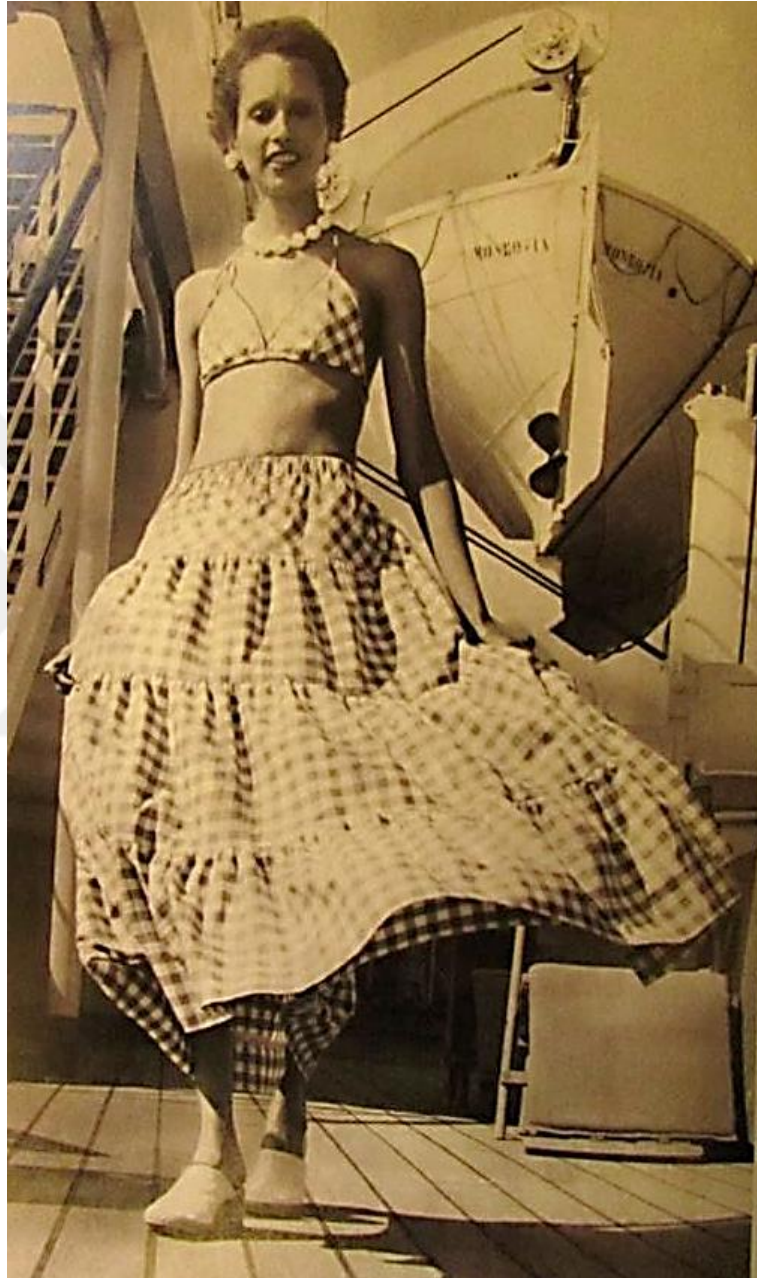
1970 plaj giyim modasını, kadınların sadece göğüsleri için beğenilmesine karşı çıkan düşüncedeki feministler etkilemiştir. 50'lerin "büyük göğüs" ve 60'ların "destekli göğüs" moda olmasına karşılık bu dönemde "südyensizlik" revaçta olmuştur. 1972'de Münih Olimpik yüzücülerinin giydiği hafif mayolar naylon ve lycra ile yapılan "ikinci deri" olarak tabir edilen mayonun tasarımına ilham kaynağı olmuştur. G-stringler ise ilk kez Brezilya plajlarında görülmüştür (forumgerçek.com, 2015: 1). "The Pirelli Calendar" lastiklerinde gelecek ürünler için basımlar olarak gelişmiştir. Pirelli kızları, Bond kızları gibi vücut ölçüleri göz alıcı ve iri göğüslü kadın tiplerine sahiptirler. Giydikleri mayolar basit ve sade tarzda, thong (tanga) şeklinde ipli bağlama şekilleri, önde veya arkada "V" form derin dekolterler görülür. Korseli ve sütyen telli Pirelli kızları ideal fit ölçüleri sembolize etmiştir. Dönemin sevilen yıldızları Bo Derek, Farah Fawcett ve Cheryl Tiep 1970'lerde ikon olmaları ile Christie Brinkley ve Kathy Ireland'ın 1980'lerde ün yapmaları pin-up kızlarıyla doğru orantılıdır (Kennedy, 2010: 33). Brinkley'in müstehcen pozları erkek magazin dergilerinde yer alması mayo tasarımlarının önüne geçmesine neden olmuştur. Bu tarz fotoğrafları çeken moda fotoğrafçısı Deborah Turbeville'nin "Banyo evi serileri" filmleri US Vogue için çekmesiyle birçok okuyucunun öfkeli tepkisini üzerine çekmiştir (Schmidt, 2008: 17).

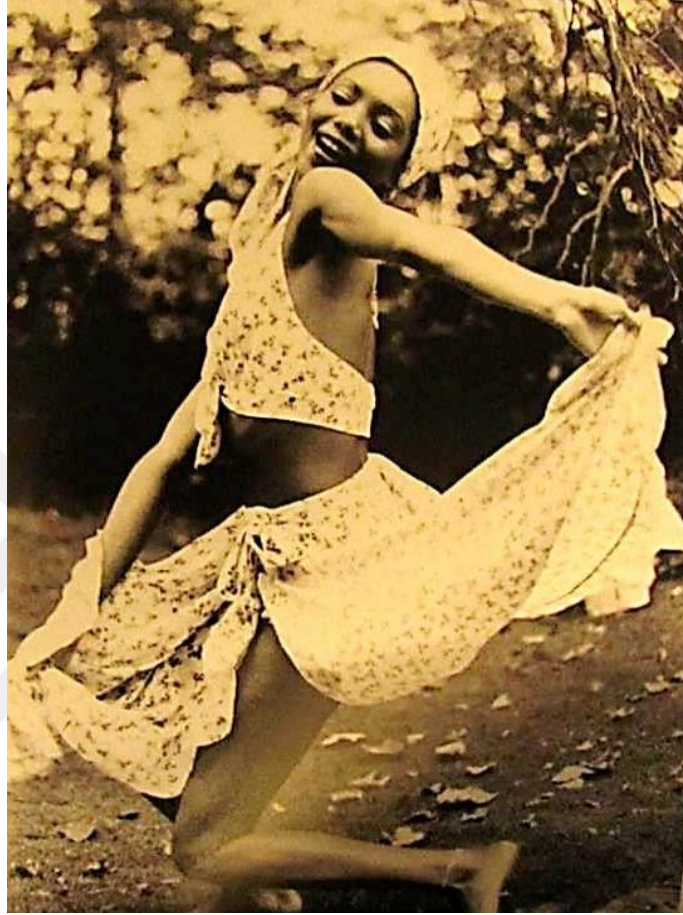
Şekil 99-100: 1973-Turunu ekoseli, belden büzmeli pantolon ve boyundan bağlamalı üst parça ve ördek gagası siperli şapka Right Bank Clothing markadır. Dar kesim pamuk-jarse plaj elbisesi ile makrome tarzı kemer Leila marka "güneş ve kum" koleksiyonunda (1973) üretilmiştir (Dirix,vd, 2015:)

Heidi Klein, Chloé, Rosa Chá, OrdadeMar ile Lenny markaları 1970 renk paletleri genellikle The Pirelli Calendar basımlarındaki tasarım özelliklerini yansıtır. Krem, kahverengi, beyaz, aqua renkleri, streç ve likra özellikteki boyundan bağlanan modeller ile derin kesik altlar, thonglar, ipli modeller ön ve arkada bikini üstlerinde kask, toka veya kemerler görülür (Kennedy, 2010: 288). 1970'ten itibaren Gisela Büchsen, Karen Elson ve Kate Moss gibi önde gelen mankenler Pirelli için poz vermiştir (Kennedy, 2010: 235). 1960'lar ve 70'ler boyunca Hippi tarzı moda olmaya devam etmiş ve Türkiye gibi sıcak bölgelerin içinde olduğu İran ve Afganistan'da giyilebilen kaftan ve kalın havlı yünlü kumaştan yapılan pelerinlerden esinlenerek, zengin hippiler şeklinde tasarımlar yapılmıştır. Hindistan, Tunus ve Fas tarzı kaftanlar, etnik baskılarda tülbentler, kroşetalı elbiselerle

bohem bir moda plaj giyimine yansımıştır (Kennedy, 2010: 213). Arena isimli Avrupalı firma 1973 içinde ve British magazin gazetecisi Sarah Kennedy ile kurulmuş ancak şöyle belirtilmiştir: “bütün yarışmaların içinde yüzücüler için ilk seçenek geri kalmıştır.” Quiksilver markası’nın Avustralya’da 1970’te Kennedy tarafından tanıtımının yapıldığı bilinmektedir. Quiksilver Californiya dışında başta gelen anahtar marka olmuştur ve 1980’lerin erken döneminde uluslararası olmasına rağmen; Billabong ve Rib Curl ile 1960’ların geç döneminden 1970’lerin erken dönemine kadar olan süre boyunca Avustralya’da tasarlanmıştır. Yurtdışındaki trendler ve çok az olmayan takipçileri ve gelişmeler, mayo ve sörf kıyafetleri yeniden önerilen tasarımlardadır (Schmidt, 2008: 103). ABD’de ilk gerçek moda akımı el yapımı, plaj kıyafetleriyle birlikte kombinlenen ayakkabı, çanta, elbise ve başörtüleri üretilmesi olmuştur. Jerry Hall, Rene Russo, Rossy Vela ve Margaux Hemingway gibi Amerikan ünlülerinin moda ekranlarına gelmesiyle bu trendler daha çok takip edilir olmuştur (Kennedy, 2010: 208). Boyundan bağlı önler, kumaşla birlikte iç içe geçmiş halka ve ya toka detayları, alt ve üst parçayı birleştirebilmektedir. Bu tasarımların Miss World güzellik yarışmasında kullanılan mayolar olması, onların mağazalarda kopyalanmasına öncülük etmiştir ve böylece yarışmalar da mayo endüstrisinin hayatta kalmasına yardımcı olmuştur (Kennedy, 2010: 214)

Şekil 101: 1973-Bohem tarz plaj ve seyahat takımı. Resimdeki model nane yeşili ve beyaz ekoseli pamuk etek ve bikini ile eşleştirilmiştir. Kanadalı tasarımcı John Warden tarafından yapılmış, boncuk küpe ve kolye ile tamamlanmıştır. (Dirix, vd, 2015:)

Şekil 102: 1973/1974 ilkbahar yaz koleksiyonu Mary Quant tasarımı plaj giysi takımıdır. Belden kuşaklı etek, boyundan bağlamalı üst ve mini eşarp ile üç parçalı, filiz çiçek baskılıdır (Dirix, vd,2015:).

Speedo, Adidas markası tasarım yönetmeni Horst Dassler tarafından da Arena mayoları lanse edildiği dönemde 1973'e kadar, dünya çapında düzenlenen yarışmaların sponsor lideri olmuştur. Arena mayoları likra temelli olup, neredeyse ikinci deri inceliğinde olduğu söylenerek yüceltilen bir kumaştır (Kennedy, 2010: 226). Yeni boyarmadde renkleri denizci mavisi, kırmızı ve royal mavi popüler mayo renkleri olmuştur. Speedo tarafından renk atmaz baskılar yapılmış ve 1964 olimpiyatlarında bunlara adapte olunmuştur. Kerry Packer Avustralya'da tanıtılan "kriket" oyununda parlak renkleri lanse etmiştir (Shishoo, 2005:51).

1976'da Montreal Olimpiyat'larında 37 adet madalyonu kazanan yüzücüler, Arena mayoları giymiştir. Bir başka spor markası Danskin, tamamen basit modellerde streç ve dansçıların giydiği mayo hatlarına sahip olmuştur. Danskin mayoları parlak ve gergin kumaşlara “naylon” ve “spandex” karıştırılarak üretilmiştir. Mayo çeşitleri için anti aquatik (elde yıkamaya ihtiyaç duyulan) özellikte fitilli Scintex kumaşı, 1970'lerde en yumuşak mayo, oldukça oyuk ve düşük yakalıdır. Herşeyin üzerine kolaylıklave sevimli bir şekilde giyilebilen kırıxık etkili kumaş pamuk gömlek ve sade ipeksi siyah tişört straplez bikini bronzlaşmak için en ideal modeldir. Bikininin üst parçasında ortası halkalı modeller sırtları çıplak bırakarak, çizgili ve sert gloplarıyla yüzme ve güneşlenme için kullanılabilirdi (Probert, 1981: 86). 1970'de fotoğrafçı Francis Giacobetti tarafından Mayorka adalarında çekilen seksi etkileyicilikteki fotoğrafları kısa bir süre sonra modern moda fotoğrafının standardı haline gelmiştir. Moda editörleri bronzlaşmış ten, parlak vücut ve düzleştirilmiş saç, parıldayan dudaklar ve güneş gözlüğü kullanma trendlerini not etmiştir.

1976-1981 yılları arasında ABC kanalında yayınlanan dönemin unutulmaz dizisi Charlie'nin Melekleri filminde Cameron Diaz, Demi Moore'un sörf tahtalarıyla denizden çıkarken giymiş oldukları bikiniler dikkat çekmiştir (fashistanbuller.com, 2011: 1). Islak mayolu, string bikinili sörf yaparken fotoğraflanan Diaz'ın yanı sıra; Pamela Anderson giydiği deri bikiniler, ugg botları ve kullanışlı şortlarıyla kombinleyerek pozlar vermiştir. Birleşik Krallık'ta Elizabeth Hurley mayo üretimlerinin yüksek kalitede olmasını sağlamıştır. Hurley'in mayoları sevilen mayo tipleri olarak “jet-set” olarak adlandırılmıştır (Kennedy,2010: 292). Cherly Tiegs, 1978'de Sports Illustrated magazin dergisine verdiği “pembe bikini” poster pozu, 70'lerin pop kültür ikonu olmuştur (wikipedia.org, 2015: 1). Farrah Fawcett, AB televizyonlarında izlenen dönemin popüler dizisi “Charlie's Angels” (Charlie'nin Melekleri)'nde rol almış daha sonra da “Six Million Dolar Man”, “Lee Majors” filmlerinde rol almak üzere anlaşma yapmıştır. Bu filmler ile birlikte Fawcett, Kaliforniya plaj kızı olarak uluslararası tanınmış bir yıldız olarak kırmızı mayolu posterleri basılmıştır. Avrupalı diğer güzeller plajlarda Helmut Newton ve Francis Giacobetti'ye mayo ve bikinili pozlar vermeyi sürdürmüştür (Kennedy, 2010: 223).

Şekil 103: Farrah Fawcett-1970'ler (Kennedy, 2010: 234.s)

Melissa Odabash, kullandığı kumaş kalitesiyle ünlü olan tasarımcı olarak İtalyan firmaları örnek almış ve Roberto Cavalli gibi hayvan baskı desenlerini kullanmıştır. Bükümlü ve elastik lifler içeren kumaşları geleneksel ipli veya üstü destekli basic modellere uygulamıştır (Kennedy, 2010: 291). 1975'te British Vogue'da "en küçük bikiniler ufukta görüldü" manşetleri görülmüştür. Fakat cesaret edip de giyenler uzun süre üstlerinde tutamamışlardır (Probert, 1981: 80). Aynı yıl Christie Brinkley, İtalyan moda tasarımcısı Giorgio di Sant'Angelo tarafından tasarlanmış olan tangayla "Sports Illustrated" için poz vermiştir. Dar ve kısa mayolar değerlendirilmeye başlanmıştır. Speedo mayoları ise 1976'da, 54 ülkenin 52'sinin tercih ettiği mayo firması olmuş ve Montreal Olimpiyatları'nın lisanslı yetkilisi olmuştur. Rudi Gernreich "thong bikini" sini 1977'de üreterek ince askıları olan alt bikinisini tanıtmıştır (Kennedy, 2010: 10-11).

Issey Miyake'nin ipek şifon pelerini mayonun üzerinde kullanılan bir aksesuar olup, parlak detaylı mayolar, arkasız modellerde bacak ve kalçaları ortaya çıkartmıştır. Aynalı güneş gözlüklerinde aşağıya doğru hafif eğim vardır. Ayrıca arka ve ön merkezden askılı yeni bikini modeli " mücevher yaka" kostümü olarak adlandırılmıştır. Yuvarlak yakalı ve vücudu saran mayo bir diğer göze çarpan modeldir. Dönemin son on yılı boyunca plaj aksesuarları önceki yıllara göre daha önemli derecede takılmıştır. Bununla birlikte havluluk kumaştan yapılan plaj elbisesi yazın olmazsa olmazı olmuştur. Bunların bazıları tam boy uzunlukta fakat çoğunlukla aşırı miniler kullanılmıştır. Geniş boyun hattı, yuvarlak yaka ve kurdele ile sıkıştırılmış modellerdir. Yüzmeye giderken giyilen ve en kolay hayalimizde canlanabilen, iki parçadan oluşan, omuzlar üzerinde bağlanmış rahatlıkla giyilip çıkarılabilen elbiselerdir. Parlak, çizgili kanvas kumaşı ya da plaj çantasıyla taşınabilir kostümler, havlu, takılar plajların vazgeçilmez ihtiyaçları haline gelmiştir. Bel çevresinde, boyunda, ayak ve el bileklerinde altın zincir kullanılmıştır (Probert, 1981: 81).

Şekil 104: 1975-kırmızı beyaz desenli, çözülebilir mini etekli plaj takımı (Dirix, vd, 2015: 1)

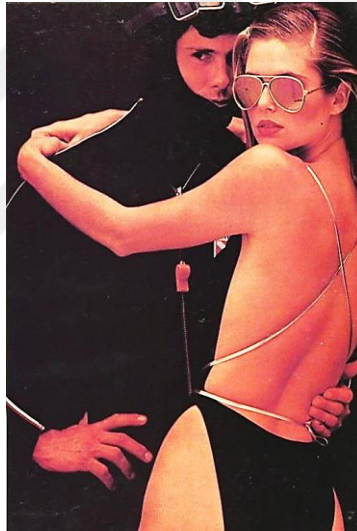

Şekil 105: 1977-Halston kaynak:Fashion in the 70s (Dirix, vd, 2015: 1)

Acapulco'da çekilen yukarıdaki fotoğrafta Halson siyah asimetric mayosuyla poz verirken, yumuşak siyah hasır şapkası ve aynalı gözlükleriyle aksesuarlarını tamamlamıştır.

New York tasarımcısı Norma Kamali ve onun markası OMO(On My Own) adıyla spor giyim koleksiyonu hazırlamıştır. Christie Brinkley'in giydiği bu tasarımlar 1977'de "Cosmopolitan Magazin" dergisinde yer almıştır. 1980'ler ile onun tasarımlarını jimnastik yapanlar, boksörler ve yüzme havuzlarına gidenler giymişlerdir. Daha çok orta yaş ve üzeri kadınlar kategorisinde olan tek parça mayolar tercihler arasında geri kalmıştır. "tank suit (havuz mayosu)", "vest tops (yelek üst)", "slash neck suit (tek askılı mayo)", "wrestling suit (güreş mayosu)" üretmiştir. Kamali ve dönemin diğer tasarımcıları ultra-parlak naylon, naylon/likra, plus PVC ve suni lastik içerikli kumaşlar kullanılmıştır. Kamali'nin tasarımlarını özetleyen sloganı "Wear me don't wet me (beni giy ve ıslatma)" (Kennedy, 2010: 240). Dönem boyunca dış giyim teknolojisi gelişirken olimpiyatlar ile su kayağında giyilmek üzere tasarlanan kıyafetler moda dünyasında "yeni görünenler" olmuştur. Dağ yürüyüşleri ile dağcılar giydikleri de bu yenilikler içinde olup, su sporlarında mayoların renkleri canlı ve kullanımlarında fonksiyonellik önem kazanmıştır (Shishoo, 2005: 51).

Robin Piccone, parlak yüzeylerde mayo tasarımları yaparak günümüze yakın tarihlerde de hazırladığı suni lastik (kauçuk), kıvrımlara sahip silüetleri daha çok ortaya çıkarmayı sağlamıştır. Florasan renklerde, mini etekli ve dalgıç tipi üstler ile tek parça yada bikini üretimi yapmıştır (Kennedy, 2010: 241). 1979’da Kitzbuhel, erkeklerin yamaç aşağı patenlerinde giydikleri “Descente” mayoları “magic suit” takma adıyla ilk, ikinci ve üçüncü pozisyonlarda yer almıştır. Hız patencisi Eric Heiden 5 altın madalyon kazanmıştır. Lake Placid Winter Olympic Games (Durgun Kış Gölü Olimpiyatları) “Descente” markasının hız mayolarının giyildiği etkinlik olmuştur (Shishoo, 2005: 52.s).

Şekil 106: 1978-Jacques Malignon Arabel (Probert, 1981: 85.s)

70’lerde gelişen bir diğer bikini türü “thong” olmuştur. İlk olarak Rio de Janeiro’da görülmüş olup plaj modasında gençler arasında yayılmıştır. Monokini yaratıcısı Rudi Gernreich, “thong” kelimesinden “tanga”yı 1974’te üretmiştir (Kennedy, 2010: 218). Aynı yıl ABD’li eski tenisçi Billie Jean King sporda kadın ve erkek ayrımının yapılmaması gerektiğini savunanlardan olup, “Women Sports” dergisinde yer almıştır (Shishoo, 2005: 51). İkonik imaja sahip Christie Brinkley 1975’te tangalı olarak sörf yaparken giydiği kırmızı ve turuncu tangasını İtalyan moda tasarımcısı Giorgio di Sant’Angelo tasarlamıştır ve bu pozuyla “Sports Illustrated” dergisinin aynı yılın Şubat sayısında yer almıştır. Kadın

vücudunun giderek “Amazon”lara benzeme eğilimi vardır ve evsizler temasında egzotik mekanlarda mayo moda çekimleri yapılmıştır (Schmidt, 2012: 17). Yabani orman hayvanları ve onların insanların yaşadığı sitelere saldırdığı ve sahillere yürüdükleri kurgulanmıştır. Bu yönde tasarımlarla kıvrımlı ve esnek kendi içinde tıpkı orjinal bir deri gibi olan "Bri-Nylon" puantiyeli deri yüzeyi görüntüsü yeni bir buluştur. Leopar ve kaplan derisi baskıları plaj örtüleri ve yüzmek için yapılmış giysiler daha fit olana kadar gergin dikilmeleri, zigzag dikişleri popüler olmuştur. Dalga efektli kumaşlar, İngiliz nakışlı üstler, bikiniler bu efektlerdedir. Beyaz çiçek yaprakları ile aplikeler yapılmıştır. Ceketler, pelerinler, havluluk kumaşlar için oldukça yaygın kullanılmış kumaşlar ve bunların elastik versiyonları ortaya çıkmıştır. Fransız Vogue'da 1968'de bütün plaj giysileri için parlak ve koyu tonlar 60'larla aynı canlılıkta şeritler ve bağcıklar görülür (Probert, 1981: 81). 1970'lerin son dönemlerine doğru gece hayatı yeni moda plaj giysilerini de etkilemiş ve tek parça dançı mayolarını andıran tasarımlar görülmüştür. Büyük kemerlerle süslenmiş, mini etekle kombinleniş üstler görülmüştür. Renklerde de royal mavi, mor ve kanarya sarısı yanı sıra metalik parlaklık moda olmuştur (Kennedy, 2010: 220).

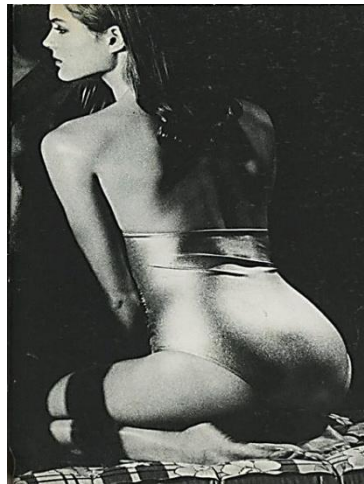
Şekil 107: 1979-Mike Reinhardt-Strawberry Studio (Probert, 1981:)

1975'te Annette Kellerman'ın performans kostümlerine ulaşmasına izin verilmiş ve Gibson, Firth ve SBS belgesel tarafından “Orjinal Denizkızı” biyografisi için bilgiler toplanmıştır. Firth, Kellerman ile karşılaşp onunla röportaj yapmış ve onun eski olan herşeyi yaşamı boyunca muhafaza ettiğini görmüştür. Kellerman'ın kendi yayınları ile

kombinlenmiş fiziksel güzellik üzerine ve onun “nasıl y z l r?” el kitabı, verileri, fotoğrafları ve skeç resimleri, onun bulunduğu ve asıl büyük başarının yer almıştır (Schmidt, 2008: 144.s).

şekil 108: 1978-Alex Chatelain-Jean-Charles de Castelbajac (Probert, 1981: 82)

şekil 109: 1979-Helmut Newton fotoğrafı-Yves Saint Laurent, Ted Lapidus, Scherer tasarımcıları (Probert, 1981:)

Şekil 109’da görüldüğü gibi Avrupa mayo modası dönemini ifade eden Helmut Newton ve Norman Parkinson gibi alanında uzman fotoğrafçıların çektiği fotoğraflar magazin dergilerini süslemiştir. Özellikle Helmut Newton mayo fotoğraflarında pornografik betimlemeler yaparak ilgi çekse de feministlerin öfkeli karşı çıkışlarına maruz kalmıştır (Kennedy, 2010: 224). Üç önemli tasarımcı Yves Saint Laurent, Ted Lapidus ve Scherer’in tasarımları seksi ve göz alıcı parıltıda olan bu mayolar vücudu daha çok ortaya çıkartmıştır. bronzlaştırılmış pamuk kumaşı, lycra, aplike ve yaldızlı lycra ile parlaklık moda olmuştur (Probert, 1981:). Egzotik ortamlarda fotoğraflanan mayo, parlak kanarya renklerinde ve vücudu gergince saran havluluk kumaş ve has mavi tonları olan gökyüzü, deniz mavileriyle tasarlanmıştır. Lycra ile vücuda yapışan krepdöşin üst, kumların üzerinde tropikal bir görünümle vurgulanmıştır (Probert, 1981: 83). 1970’lerin sonunda sentetik streç kumaş yapıları termal örme kumaşlarda ve spor giyim ile iç giyim ürünlerinde kullanıldıkları görülmüştür. Örme polyester, yünlü yapağı kumaşı spor giyim teknolojilerinde önemli bir gelişme olarak hafif ağırlıkta üretilip, emicilik ve yalıtım özelliklerdedir. Vittorio Giomo genellikle spor giyim ve oyun kıyafetleri tasarımcılığı yaparak, döneme yön veren isimlerdendir (Shishoo, 2005: 52). Mayo markalarından Gottex, Nebarden International, JerSea kadınların ilgisini çekecek birçok modeli sunarak, dar ve küçük ebatlardaki mayoları yüksek fiyatlarda satışa sunmuşlardır. Basic mayolar tarzları kısa ve kalın Bri-Naylon tek veya iki parça ve fazla dekolte olmayan şık versiyonlarda, çıkarılıp takılabilen detaylara sahiptir. Mayo-bikini kısaltması olarak “mayokini”ler bu dönemde ortaya çıkmıştır. Boyun hattı ve göbek üzerinden alt ve üst parçayı bağlayan altı tanga yada kısa modellerde olabilen mayokiniler üretilmiştir.

2.8.1980’li Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

1980’li yıllarda görülen mayo ve bikini türleri V-kini, thong, string bikini, T-back string, micro-thrunk, rio-cut, hut-pants, pubikini, half-kini, tankini ve tanga olmak üzere çeşitli modellerle karşımıza çıkmaktadır.

Brezilya'nın ekonomisinde hızlı bir gelişme göstermesini sağlayan **string bikiniler, thong mayolar** hem erkek hem kadınları için üretilmiş, ancak ABD'de 1980'lerin ortalarına doğru kullanılmaya başlanmış ve çok nadir görülmüştür. Bunlardan başlıcaları **G-string, T-back string, V-string formu**, Brezilyalılara özel tasarımlardır. Tanga modelleri tıpkı monokini gibi hiçbir zaman Avrupa ya da Amerika'da yaygın hale gelmemiştir. Bunları profesyonel mankenler moda dergilerinde vücutlarını sergilemek için giymiştir (Kennedy, 2010: 219). On yıllık sürecin büyük bölümü bikiniye aittir, fakat son birkaç yılında tek parça mayo, 1930'larda sahip olduğu önemi yeniden kazanmıştır. Özellikle "likra (likra)"dan yapıldığında, ıslak ve kuru iken eşit olarak iyi esneme tepkisi verirdi (Probert, 1981: 82). Ayrıca bu dönemde spor giyim piyasasını etkileyen aerobik dansı, tasarımcıların jimnastik mayosu tasarımlarını olumlu yönde etkilemiştir. 80'lere damga vuran bu mayolar; spandex yada likra kumaşlardan üretilip, tüm vücudu el ve ayak bileklerine kadar saran şekillerdedir. Ünlü modeller Christie Brinkley, Cindy Crawford, Naomi Campbell ve Elle Macpherson jimnastik mayolu pozlarıyla moda dergilerinde görülmüştür (Fogg, 2014: 428).

Şekil 110: Christie Brinkley uzun kollu jimnastik mayosu ile -1982 (Fogg, 2014: 428).

80'lerin “**V-kini**” haline gelmiş olan bikiniler minimal örtücülükte ve Güney Amerikalı mayo tarzlarından etkilenmiştir (Kennedy, 2010: 143). Dönemin gelişen kumaş teknolojisi ile nefes almaya elverişli, dokulu kaplamalar, tabakaları preslenmiş, başarılı kumaşlar olan “Cyclone”, “Sympatex”, “Gora-TEX” ve “Teflon” vb. üretilmiştir. Daha ince görünümlü olan kumaş cinsleri Quallofil, Hallofil ve Superloft sentetik yalıtımlara sahip ve Thinsulate ve Thermoline genellikle kullanılan kumaşlardır (Shishoo, 2005: 53). Bu dönemin aerobik sporlarında giyilen deri taytları, sentetik liflerden özellikle DuPont'un likrası en çok kullanılan kıyafetidir. Ayrıca gelişmiş sentetik lifler belirli aralıklarla kış sporları için de tercih edilmiştir. Hava şartlarına dayanıklı, ayrıca nefes alabilir, termoplastiktirler ve sürtünme, aşınma dayanımı dirençlidir. Isıya maruz kaldığında esneyen yeni bir dış görünüm alan, kapalı hücreli, dokusuz yüzeyler ile 3 boyutlu formlarda efektler verilebilmiştir (O'Mahony, 2002: 44).

Genellikle, daha ağır kiloda olan örme kumaşlar yüzme için kullanılırdı, kemerli modeller kaşkorse üstlerle, düşük “V” yaka, bu yaka çevresine fırırlar eklenmiş ya da ön merkeze ya yan taraflara büzdürme şeklindedir. 1980'li yıllara özgü, oldukça pahalı kesilen bikiniler ve tek parçalar kalça ve leğen kemiğinin oldukça üzerinde, beli biraz örten, kalça kemiğini açıkta bırakılmıştır. Buna ek olarak şekilleri dansçı mayosundan elde edilmiş, “fantazi” giysilerden türemiştir. Kumaş şerit askı ve halkalarla kaldırılmış bütün parlak, elastik, dantelli kumaşlar bazıları yüzme için, bazıları pantolon yada etekle giyilebilmesi için yapılmıştır (Probert, 1981: 82). Avustralyalı pop ikonu Olivia Newton John'un Physical 1981'de bikini giyen kızın hissettiklerini anlatan hit şarkısı en çok dinlenen şarkılar listelerinde ilk sırayı almış ve bikini satışlarını arttırmıştır. Bu şarkı dönemin fitness kültürünü, aerobik, koşu ve ilk olarak tercih edilen **mikro-thrunk** (minik mayo tipi) jimnastik mayolarını özetler (Schmidt, 2012: 18). İsrail kökenli Gottex, Lea ve Armin Gottlieb tarafından çıkarılmış markadır. 1980'ler ile birlikte bu firma mayoda zirve yaparak, dramatik temalı, çiçek desenleri, tropikal bitki desenleri, geometrik ve asimetrik desenler içeren, straplez ve bantlı modeller üretmiştir (Kennedy, 2010: 251-253).

Sörf tahtası etiketleri olan Rusty, Gotcha ve Stüssy; sörf kıyafetleri ve mayo üretimi de yapmaya başlayarak 1980’de Kaliforniya’da bu üretimlerin gelişmesini sağlamıştır. Yine Kaliforniya’da doğan bir marka olan Quiksilver, sörfçü Bob McKnight ve Jeff Hakman tarafından geliştirilmiştir. Avustralya’da Billabong ve Rib Curl markalarının kurulmasıyla da Kuzey Amerika ve Avrupa’ya ihracata başlanmasını sağlamıştır (Kennedy, 2010: 254). Speedo, mayoları yoluyla övülen erkek vücutlarını gösterişli kılmakta büyük rol oynamıştır. Mark Spitz’in ilk olarak Speedo mayosuyla 1970’de en kısa kesimdeki mayosu ile Münih Olimpiyatlarında yer almıştır (Schmidt, 2008: 283). Kendi mayo markasını 1980’de kuran Amerikalı tasarımcı Liza Bruce, tasarımlarında yüksek likra (lycra) içerikli naylon kumaşlar kullanmayı tercih etmiştir. Ergonomik olup vücutta dönme yapmayan bu tasarımlar aynı yılda vücut geliştirme şampiyonu olan Lisa Lyons tarafından giyilip, Robert Mapplethorpe tarafından fotoğraflar çekilmiştir. Bunlardan biri British Vogue’da 1984 yılında yayınlanmıştır. Güçlü kadın imajı sergileyen bu fotoğrafta asimetric sütyen, geniş omuzlar ve naylon/likra ile üretilmiş mayosuyla görülmüştür. 1980’de Norma Kamali ve Liza Bruce en çok yüksek bel şortları ve altların kalçada duruşunu önemsemişler bel bantları kullanmışlardır (Kennedy, 2010: 242). 1980’lerde kadınlar küçük göğüslerinden şikayetçi olduklarından silikonun ortaya çıkışıyla göğüs büyütme amelyatları yaptırmaya başlamışlardır. Küçük göğüslüler için 1990’lara doğru destekli bikiniler üretilmiştir. bikininin yaratıcısı 1984’te öldüğünde artık bikini hem büyük hem de küçük göğüslü kadınların tercih ettiği vazgeçilmez play giysisi haline gelmiştir. "Rio-cut", "Hut pants" ve tanga gibi alt parçalarla da eşleşerek gelişmiştir (badelina.com, 2015: 1).

Şekil 111: Carrie Fisher- “Return of the Jedi” filminde cariye bikinisini Carl Aggie Guerard Rodgers tasarlayıp üretmiştir (inafarawaygalaxy.com, 2015: 1)

1985’te çıkarılan ve bikini alt bölümünde V şeklinde bir açıklık getiren “**pubikini**” tasarımları da tutmamıştır. Yine bu dönemde bikini altına eklenti halinde, boyun bağı olarak uzayan ve göğüsleri açıkta bırakan “**half-kini**” halkın kullanımında yaygınlaşamayan ancak açıklık sınırlarını zorlayan mayolarıyla ünlü Rio de Janeiro’da tutabilecek bir yenilik olmuştu (bbc.news, 2015: 1).

Genellikle yüksek kalite iç giyim ürünleri ile korse tasarımlarıyla ünlü olan Jean Paul Gaultier aynı zamanda mayo üreticisidir. Pamuk destekli sütyen kalpları olan mayo veya bikinileri genellikle orta yaş ve üzeri kadın müşterilere üretmiştir. Amerikan filmi Dallas ve Dynasty dizi yıldızlarının kostümelerini de tasarlamış olan Gaultier, ürettiği mayo tasarımlarında da naylon ya da polyester içerikli, çok parlak saten, altın Lurex ipliğinden örme, kırışma özelliği, metalik ince bir tabaka ile kaplı ya da örülmüş pullu film tabakası olan kumaşlar kullanmıştır. Faux adı verilen dağ keçisi derisi, süedler altın halka veya paralar, renkli değerli taşlar, inciler kullanmıştır (Kennedy, 2010: 250-251). Kuzey

Amerika’da ünlü olan Kanadalı marka “Shan” 1980’lerin ortalarında Quebec asıllı Chantal Levesque tarafından tanıtılmıştır. Ürettiği mayolara kombinlenen tunikler, sade elbiseler ipek/şifon ve akışkan mikrolif jarseler kullanılmıştır (Kennedy, 2010: 266-267).

Avrupa’daki mayo firmalarından olan Banana California, sörfçü tarzından etkilenmiştir ve 1980’lerin sonlarından itibaren Monako kökenli “Banana Moon” markasını geliştirmiştir. Batı sahillerindeki plaj giyim tarzını belirleyerek 20’den fazla mağazası ile Güney Fransa tatil yerleri St. Tropez ile Cannes gibi bir dizi oluşturmuştur. Ayrıca mayo tasarımları yapan aynı zamanda iç giyim sektöründe de görülebilen isimler André Sarda, Guillermina Baeza, Totó Comella TCN, Dolores Cortés, Rosa Ferrer, Agatha Ruiz de la Prada ve Vives Vidal tasarımları ile İspanya’yı mayo tasarım noktalarından biri haline getirmiştir (Kennedy, 2010: 275). Descente markasının önderlik ettiği yenilik olan 1988’de Solar-Alpha kış sporu kayak mayosunun kumaşı güneşi gören yüzeylerinde ışınları emdiği iddaası ile tanıtımı yapılmıştır. Kumaşa işleyen ışık enerjisi optik enerjiye dönüşerek vücutta ısınma sağlamıştır. Bu mayo kumaşı, mikro lifleri de yenilenmesine önderlik etmiş, dalgıç mayosu, neoprenler teknolojik gelişmeler olarak gündeme gelmiştir (Shishoo, 2005: 52). Mayo üretiminde 1980’lerin sonlarında popüler olan markalar; Gianfranco Ferré, Versace, Moschino, Dior ve Armani’dır. Kumaş üreticileri genellikle İtalyan kökenlidir. Buna bağlı olarak gelişen İtalyan markaları La Perla, Marvel, Parah ve Ritratti’dır (Kennedy, 2010: 251). Avustralyalı süper model Macpherson’un atletik vücut estetiği giydiği mayoları geleneksel tek parça görüntüleri ile sağ göğsünü açıkta bırakan pozuyla hem Rudi Gernreich’in monokinisine hem de sağ göğsünü kesen mitik ve savaşçı kadınlar olan “Amazonlar”a benzetilmiştir. “The Body” olarak nitelendirilip, çağının bedeni modaya uygun inşa edilmiş olduğu vurgulanmıştır (Schmidt, 2012: 19).

2. 9. 1990’lı Yıllarda Deniz Kıyafetleri ve Kadın Mayosu

Bikininin giyilmeye başladığı tarih çağlarından bu yıllara kadar trendleri etkileyen pek çok sebep olmuştur. 50’lerde sansürden, 60’larda sosyal devrimlerden, 80’lerde spordaki yeniliklerden etkilenen bikini, 1990’lı yıllara gelindiğinde tamamen farklı bir sebep olan

“Ozon deliği” tehlikesiyle karşılaşmıştır. Güneş ışınlarının kanserojen etkisinin etrafa yayıldığı bilinciyle, insanlar vücutlarını daha iyi örten bikini ya da mayolara ihtiyaç duymuştur (fashionbullen.com, 2015:1). Vücudu bronzlaşmak için teşhir etme tartışması cilt kanseri olma tehlikesiyle yön değiştirmiştir. Bütün vücudu kaplayan dalgıç kıyafetleri popülerlik kazanmış ve Avustralya’da güneş kremi satışları toplamda 21 milyon doları bulmuştur (Schmidt, 2012: 19). Pucci ve Eres’i alan, Dior, Chanel ve Hervé Leger gibi lider gösterilen markalar 1990’dan itibaren de aralıksız olarak devam edip, lüks üretimler yapmışlardır. Seyahat ve tatil mekanlarında giyilebilecek koleksiyonlar ve mayo üretimi moda markalarda hedef kitle belirleyici özellik olmuştur (Schmidt, 2012: 3). Christy Turlington, Linda Evangelista ve Naomi Campbell isimli mankenler 1980’lerden 90’lı yıllara kadar birçok markanın mankenliğini yapmışlardır. Markaların başlıcaları Gucci, Hermès, Michael Kors, Emporio Armani, Louis Féraud, Moschino ve İsrail markaları olan Gottex, Gideon Oberson ve Trulo’dur. Bunların 1990’ların erken dönemindeki çok tutulan üretimlerinin genel özellikleri ise beyaz altın ve dramatik bronz tonlarında renk paletleri olan ve tarz olarak 1950’lerin pin-up kızlarının giydiği mayo ve bikini modellerine benzemektedirler. Yüksek parlaklıkta saten, Lurex jarse ve beyaz veya siyah üzerine folyo baskılar yapılmıştır (Kennedy, 2010: 262). 1990’ların başlarında Afrikalıların yaşam tarzının trendleri etkilemesiyle birlikte rafya (palmye), doğal görünümlü deriler, boncuklar, enerjik renkler, suni kauçuk ve likra elbiselerde etnik baskılar yer almıştır (Kennedy, 2010: 260). ABD’de bilinen mayo markaları genellikle bohem tarzlarda, aquamarin (mavimsi yeşil) renklerinde, el yapımı işler içeren cam boncuklu, deniz kabuğu veya egzotik taşlarla süslü, korsajlı veya kumaş aplikeleri olan tasarımlardır. Brezilyalı mayo firması Rosa Chá 1990’larda AB piyasasına dahil olup parlamış olan, 1988’de Amir Slama tarafından kurulan markadır. Parlak ve enerjik renkleriyle tanınmıştır ve halen Rio de Janeiro ile São Paulo’da ilkbahar/yaz moda haftalarında Haziran ayında yer almaktadır. Bu moda haftalarına Lenny, Blue Man, Sais, Poko Pano ve Áqua de Coco isimli markalar da dahil olmaktadır (Kennedy, 2010: 273). Dönemin Avustralyalı markaları için yapılan yorumlara göre; Avrupalı tasarımcı etiketleri düşünce dahilindeyken, tekel ve ilerici moda mayoda Avustralya bütün sıralamalar boyunca adı geçer hale gelmiştir. Bu markalar: Jetz, Zimmerman, Seafolly, Sergeant, TC

Swimwear, Baku, Watersun, Anna& Boy, Bond-Eye ve Marajoara isimleri Sidney ve Melbourne’da mayonun bütün yıl giyilebildiği yerlerde geçmişlerdir. Melbourne’da yaşayanlar plaj aktivitelerine kış aylarında da katılmaktadırlar. Gazeteci Sarah Kennedy’nin raporuna göre subtropikal mevsim şartlarını yenmiş olan Batı Avustralya ve içinde bulunan moda tasarımcıları önemli üretimlerin yapıldığı güneyli başkentlere dahil olur. Paula Stafford, Gloria Mortimer-Dunn ve Brian Rochford bu konu hakkında WGSN röportajları yanı sıra , Nicky Zimmermann ile yürütülmüştür (Schmidt, 2008: 103-104). Zimmermann mayoları, Nicole ve Simone Zimmermann isimli iki kız kardeşin geliştirdiği bir marka olup, 1991 yılında kurulmuştur. Daha önce görülmemiş renkler ve baskılar kullanarak kadınsı ve sofistike tasarımlar üretilmiştir. Avustralyalı tasarımcı Lisa Ho, baskı tasarımları vintage etkiler taşımıştır. Avrupa’da gelişmekte olan “Seafolly” markası gibi gelişmekte olan firmalar korumaya alınmıştır. Serjeant, TC Swimwear, Baku, Watersun, Anna&Boy, Bond-eye ve MaraJoara başlıca göze çarpan diğer markalardır (Kennedy, 2010: 276). Cole of Californiya markası “top secret” mayolarını 1992’de lanse etmiş ve göğüsleri destekli bu mayoları üretmeye başlamıştır (Kennedy, 2010: 11)

Şekil 112: Cole of California markası tarafından lanse edilmiş göğüs bölümünde “gizli glop” taşıyan tasarımlardandır (vintagefashionguild.org, 2015: 1)

Yine 1992 yılı civarında “Swiss” firması Wild Roses Dodi Kunz tarafından kurulmuş, Birleşik Krallık içindeyken, Berghaus kadın kesimlerinden etkilenmiştir (Shishoo, 2005: 51). Tommy Hilfiger dünya çapında genç jenerasyonun çoğunlukta olduğu şehirlere seyahat ederek tasarımlarını bu yerlerden ilham alarak oluşturmuştur. Japon uçurtmalarının desenleri mayo tasarımlarında ve spor giyim parçalarında grafitilere ilham kaynağı olmuştur. Ayrıca mayolar, üzerleri çeşitli aplike ve kurdelelerle süslenerek çocuklara özel kopça ve bağlama şekillerinde üretilmiştir (Burns, vd, 2002: 209). Quiksilver kadın mayolarının hatları Roxy, 1990 yılında lanse edilmiştir. 1993’te genç kızlar için tasarlanmış olan “board şortlar” moda olmuştur (Kennedy, 2010: 274-275).

Yüzücüler için en iyi mayo üreticisi olarak bilinen Speedo, 1995’te kumaş devrimi sayılan dayanıklılık özelliğindeki naylon elastene kumaşını satın almıştır. Bu kumaş modern yüzme havuzlarının çok fazla klor içermesi nedeniyle kolay kolay bozulmaz bir dayanıma sahiptir (Kennedy, 2010: 269). Speedo 1996’da “Aquablade” su geçirmez ve sürtünmeye dayanıklı kolsuz tors gövdesi ebatlarında mayoyu keşfetmiştir. Erkek mayo ve spor giyimde etiketlenen isim olan Amerikan rapçi Marky Mark (Mark Wahlberg) Calvin Klein iç giyim modelliğini yapmıştır. Erkek mayo reklam yüzlerinden biri olan Grant Kanny, olimpiyatlarda kanosuyla boy göstermiş olup Avustralya’da heteroseksüel ve spor mayoları giymiştir (Schmidt, 2012: 19).

1990’ların sonlarında İngiliz tasarımcı Matthew Williamson hippie akımına uygun tasarımlarıyla el yapımı boncuklu desenlerde tunik elbiseler, neon renkler ve Asya motiflerinde bohem tasarımlar yapmıştır. Helena Christensen, Jade Jagger ve Kate Moss isimli mankenler 1997’de tasarımlarını onun ilk catwalk koleksiyonunda giymişlerdir. Fransız marka Chloé, 1997’de tasarımcı Stella McCartney tarafından 1970’lerin baskı ve motifleri, gün batımı manzara resimleri, gökkuşağı ve martılar, oldukça küçük üçgen üst ve alt bikiniler üzerinde, bohem tarzlarda tasarımlar yapmıştır (Kennedy, 2010:270-271). Alman asıllı tasarımcı Tomas Mainer terzilik deneyimini Paris’te kazanmış, Miami’de kendi mayo tasarımlarının tanıtımını 1997’de yapmıştır. Mayoları en iyi kaşmir kullanması nedeniyle döneminin en pahalı tasarımlarını yaratmıştır (Kennedy, 2010: 264-266). O’Neill,

Vent Design’da görevli olduğunda koruyucu bir katman ile kaplanan kumaşları hizmete sunmuştur. Fakat bu kumaşlar zayıf ve pürüzlü olup, dalgiç mayolarında akorsiyon gibi kıvrımlı sistem kullanılmıştır. Bu mayolarda kalıplaşmış neopren lastik, termoplastik elastomer, naylon jarse ile maksimum esneklik sağlanmış ve Delrin fermuar kullanılmıştır. Bu tasarım O’Neill’in açılımı özelliğindedir (Shishoo, 2005: 54). Bir başka hippie mayo şıklığını tasarımlarına yansıtan OndadeMar ve Vix isimli markalardır. Brezilyalı tasarımcı Paula Hermann tarafından lanse edilmiş olan Vix markası 1998’de kendi tarzını yaratmaya karar vermiştir. Brezilyalı dar ve kısa mayo kesimleri genellikle klasik tarzlardadır ve Amerikan pazarına adapte olabilmektedir (Kennedy, 2010: 272).

2.10. 2000’li Yıllarda Kadın Mayosu ve Türkiye’de Mayo Üretimi

Zimmermann markası 1990’larda ve 2000’lerde duyulmuştur (Schmidt, 2008: 95). Çevre bilincinin geliştiği yıllar olan 2000’lerde doğaya zarar vermeden üretilen ürünler kullanmanın önemi vurgulanmıştır. Otomobil, gıda ve giyim sektörlerini etkileyen bu düzenleme ile birlikte organik pamuk, sürdürülebilir soya ve bambudan bikini üreten “Niksters” markası ortaya çıkmıştır. Bu markanın tasarımlarında kullandığı dekoratif parçalar dünyanın tropik bölgelerinden toplanan deniz kabukları, inciler, çakıl taşları, hindistan cevizi kabuklarıdır (fashionistanbuller.com, 2011: 1). 2001 yılında Jetz isimli mayo markası Jessica ve Adrian Allen tarafından yeniden tanıtılmış Avrupalı yüzme etiketi olarak tavuş kuşu tüyü baskı efektleri, dramatik desenler ve Avustralya plaj yaşamını yansıtan lüks ve kaliteli üretimler yapmıştır. Aynı yıl Matthew Williamson’un tasarladığı “Nu-Topia” tasarımları hippie tarzı sevenlere hitap etmiştir (Kennedy, 2010: 276).

2004’te IMG WORLD (dünya sporları, moda ve medya işletmesi) lanse yapılmıştır. Mercedes Benz Fashion Week Swim in Miami açılış töreninde plaj modası ileri gelen markaların vitrini özellikle Amerika, Avustralya ve Brezilya yer almıştır (Schmidt, 2012:). Avustralya’nın mayo markalaşmada ilk katkısı olan Speedo, günümüzde bütün sözlüklerde yer almaktadır. Bunun en belirgin örneği Oxford İngilizce Sözlükte şu şekilde açıklanmıştır: “ Tescilli bir marka olup, yüzme kostümü olarak yapılmıştır. Ayrıca daha çok yaygınca

satılmış, paça boyları oldukça kısa erkek mayoları üretmiştir.” Bu açıdan Speedo, erkeklerin benimsediği moda öncüsü olan mayo markalarında dünya modasını belirleyici niteliktedir. Tamamı Avustralya’nın yaptığı bir marka olmakla birlikte stoklanmış ürünleriyle dünyanın dört bir yanına önderlik ederek 75 ülkeye satış yapmıştır. Erkek mayolarının çok satan fotoğrafları, kadınların mayolarının gidişatını izlemiştir (Schmidt, 2008: 284.s).

Yalnızca plajda giyilen bir kıyafet olmaktan çıkan günümüz bikini tasarımları, sahip oldukları işlemeler, baskılar, aksesuarlarla birlikte yaz akşamları için etek yada bluzlar ile kombinlenerek giymeye başlamıştır. Bunun en iyi örneği Rosa Cha markasıdır (fashionistanbuller.com, 2011: 1). Günümüze yakın dönemde askısız üst parça içeren “**tankini**” ve “**tong**” adı verilen Brezilya bikinisi olarak da adlandırılan çeşitli bikini türleri piyasaya sürülmüştür (bbc.news.com, 2014: 1). Arena yüzme yarışmacıları için “Poweskin”i geliştirmiştir. Daha sonra Speedo “Fastskin”i geliştirir ve bu 2000’lerin dönüm noktası sayılabilecek performans artırıcı mayosu olmuştur. 2005’te Gottex o güne kadar üretilen en pahalı 18 milyon dolarlık elmas tasarımı mayosunu ortaya çıkarmıştır (Kennedy, 2010: 11).

Plajdan gece bir davete katılacakmış gibi görünmemizi sağlayan tasarımlar üreten bikini markaları Taka Wear, Melissa Odabash ve Eres’tir. Melissa Odabash’ın bikini üstlerinde sert ve rahatsız edici metal destekleyiciler yerine astar içerisine kıvrılarak dikilen lastikler kullanılması ve bikini malzemelerinden çok iç çamaşırı malzemelerine yer verilmesi markanın benzerlerinden ayrılarak en çok tercih edilen olmasını sağlamıştır (fashionistanbuller.com, 2011: 1). Pahalı ve kaliteli çeşitleriyle üretim yapan markaların başlıcaları: Gucci, Versace, Dolce&Gabbana, Roberto Cavalli ve Missoni tatil yerlerinde ihtiyaç duyulan ürünlere göre hazır giyim koleksiyonlarının yanı sıra plaj giyimine de önem vermişlerdir. Vera Wang, Matthew Williamson, Micheal Kors, John Galliano ve Oscar de la Renta da bunlara dahil olan diğer markalardır. 2006 ‘da Emilio Pucci’de tasarım yönetmeni olmuş ve uzun bir süre tatil giysilerinde yenilikçi tasarımlara imza atmıştır. Micheal Kors yüzme elbiseleri geliştirerek uzun hatlı tankini tasarımlarını moda için uygun şekilde üretmiştir (Kennedy, 2010: 283). Alanında kendini ispat etmiş olan moda markaları Celine, Hermès, Chanel ve Calvin Klein ürettikleri sade bikini ve mayo tasarımları, sandaletler, plaj çantaları,

güneş gözlükleri ve havluları, tankini şortlar, cübbe tazırında üstler, dekolteli üst modelleriyle önde olmaya devam etmektedirler. Ralph Lauren'den Prada Sport, La Perla, Polo Sport markaları da bunlara dahildir (Kennedy, 2010: 269).

Fairfax medya tarafından 2008 yılında Sidney Avustralya'da günlük boardsheet formatında yayınlanan “The Sydney Morning Herald”*gazetesinde “How Flesh Became the New Black” başlığıyla St. Kilda'nın plajında, genç kızların vücutlarını yağlayıp minicik bikiniler giydiklerini haber yapmıştır (Schmidt, 2012: 20). Avustralyan hükümeti 2009 yaz sezonu için ulusal deri kanseri kampanyası başlatmıştır. Özellikle 13-24 yaş arası genç jenerasyonu bilinçlendirmiştir (Schmidt, 2012: 19). İtalyan moda evleri olarak Emilio Pucci ve Roberto Cavalli plaj giyimi için ayak ucuna kadar uzun elbiseler üretmişlerdir. Pucci'nin 1960 ve 1970'li yıllardaki desenleriyle ipek jarse ve saten dokuma üzerine baskılar yaptığı görülürken, Cavalli çeşitli hayvan derileri, romantik çiçek desenleri, Pop-Art akımı motifleri, yılan derisi gibi farklı deri etkili baskılar yapmıştır. Üçgen bikini modelleri, farklı tanga alt modelleri, tek parça mayolar ile kombinlenebilen el çantaları ve ayak bileğinin yukarısına çıkabilen bağcıklı sandaletler bu iki marka tasarımlarında da yer almış parçalardır (Kennedy, 2010: 287).

Gucci'nin ürettiği mayoların pahalı ve çok ünlü olmasında en büyük etken en küçük ve en kaliteli ve sıkı dokunmuş kumaş kullanılarak üçgen bikinileri tasarlamasıdır. Chanel, Dolce&Gabbana suni elmas, velur, patent faux deriler, süed kullanarak yalnızca havuz başında poz vermek amacıyla tasarımlar üretilmiştir. Amerikan tasarımcılar Calvin Klein ve Donna Karen sade renkli tek parça mayolar, basit bikini üstleri ve şortlar, düşük bel plaj pantolonları, etekli bikini altları, erkek şortu gibi geniş kesimlerle müşterilerine hitap etmişlerdir (Kennedy, 2010: 263-264).

Moda tasarımcısı Giorgio di Sant'Angelo bikiniyi şöyle tanımlar: “gelecekteki gece kıyafeti” ve “futuristik” tasarımcıların (Paco Rabanne ve André Courrèges) işlerindeki aykırılıklar gibi özgürlüğün tanımı haline gelecektir.” (Kennedy, 2010: 142).

Türkiye'de Kom, Ayyıldız, Zeki gibi sektörün köklü firmaları ağırlıklı olarak kendi

markalarını üretmektedir. Daha çok iç piyasaya yöneldikleri için belli bir ölçekte kalmışlardır. 2005 başında tekstil ve hazır giyim sektörlerindeki gümrüklerin kaldırılması iç giyim sanayiini de etkilemiştir. Türkiye'nin iç giyim çorap, ev ve plaj giysileri, yan sanayi ve aksesuarlarını dünyaya sergilediği etkin uluslararası fuarlar bu sektörü desteklemektedir.

Günümüzde ulusal üretiminin yanısıra uluslararası pazarda da tüketici kitlelerine ulaşan Türk markaları bulunmaktadır. Bunlardan önde gelen markalardan biri Zeki Triko'dur. Zeki triko firması 1957 yılında kurulmuş, 1960 yılında ise konfeksiyon çalışmalarına başlamıştır. 1984 yılında Türkiye'de mayo sektöründe bir açık olduğunu fark eden Zeki triko, mayo üretimine, 2002 yılında da iç giyim üretimine başlamıştır (Oyman, 2006, s. 99). Yaratıcılığı dünya tarafından onaylanmış, son derece dinamik ve müşteri odaklılığa önem veren Zeki markası, ulusal ve uluslararası mayo sektörü başta olmak üzere, iç çamaşırı sektöründe de üretim satış ve pazarlamasında öncü olma yolunda ilerleyen Türk firmalarından biridir. İçgiyim ve mayo üretiminde marka olmuş Ayyıldız ve Kom firmaları içgiyim ve mayo üretimi ile başlayıp devam eden markalardan önde gelenleridir.

1950 yılında içgiyim üretimine başlayan Kom, 1978 yılında bir İtalyan ve Fransız mayo firmasının koleksiyonlarını özel bir anlaşma ile Türkiye için imal etmeye başlayarak modaya uygun mayo konusunda kendini geliştirmiş ve günümüzün önde gelen iç giyim ve mayo markası olmuştur (Kom, 2016).

Türkiye'nin en eski iç çamaşırı ve mayo üretimi yapan firmalarından biri olan Ayyıldız markası 1958 yılında üretimine iç çamaşır ve mayo ile başlayıp, bu güne kadar devam etmesi sektör açısından önemlidir. Ayyıldız 56 yıl boyunca, büyük bir hızla gelişerek Türkiye pazarına yeni bir anlayış getirmiş ve ülkemizin de yurtdışındaki birçok firmanın dikkatini çekmesi üzerine Dünyanın alanında önde gelen markaları için Ayyıldız mağazaları bir vitrin olmuştur (Ayyıldız, 2016).

Kuruluşu 1958 yılına dayanan ve 1972 yılından beri mayo üretimi yapan Nelson, yıllık 500 bin üretim hacmi ile günümüzde Türkiye'nin en büyük mayo üreticilerinden biridir ve iç pazarın yanısıra dış pazara da üretim yapmaktadır. ABD başta olmak üzere Almanya,

Fransa ve İspanya gibi ülkelere ihracat yapmakta ve Zara, Victoria's Secret, Armani, Calvin Klein, Donna Karan, Hugo Boss gibi dünya markalarının mayo koleksiyonlarına üretim yaparak çalışmalarını devam ettirmektedir (Nelson, 2016).

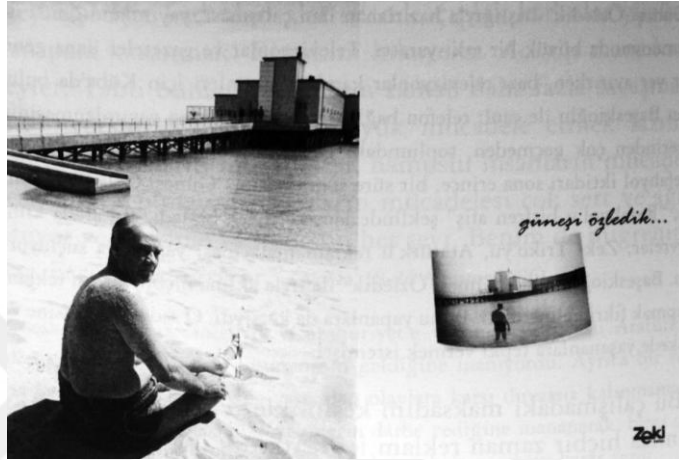
Ülkemizde diğer ünlü mayo firması olarak Sunset (günbatımı) markası, kurucusu Kemal Güneş'in soyadlarından esinlendiği, mayo pazarında boşluk görmesi ile 2001'de üretime başladığı bir serüveni içermektedir. Gönkar A. Ş.'nin bünyesinde bulunan Sunset markası, Naomi Campbell, Esther Canadas gibi dünyaca ünlü mankenlerle çalışarak dünyaca ünlü mayo markası haline gelmiştir.

Şekil 113-114: Zeki Triko'nun mankenleri (ntv.com, 2015: 1)

Türk gazeteci Şafak Altun'un Zeki Başeskioğlu'nun yaşamını anlatan kitabı, ünlü markanın yaratıcısının Akseki'den yola çıkarak "Zeki Triko"nun mayo üretimindeki başarı yolculuğunu anlatmıştır. Cumhuriyet döneminde yetişmiş olan Başeskioğlu teknoloji yatırımları, kumaş, desen ve modelleriyle güncel olmayı sürdürmüşler ve seçtikleri mankenlerle de ilklere imza atmışlardır. Dünya çapında ilk mayo defilesini gerçekleştiren Başeskioğlu, ilk olarak Cindy Crawford ile çalışmıştır (Altun, 2009: 124). İlk kez %55 satış artışı yaşamış, Naomi Campbell, Karen Mulder, Eva Herzigova ve Adriana Karembeau ile katalog çekimleri yapmıştır. Sayıca çok top modelle çalışan mayo ve bikini üreticisi olarak Zeki Triko, dünyada ikinci, Türkiye'de ilk firma olmuştur. Sansasyon yaratan reklam afişleriyle de kendinden söz ettiren bu marka, 1997'de "Güneşi Özledik" notuyla 1936'da

Mustafa Kemal Atatürk'ün Florya sahillerinde çekilmiş mayolu siyah beyaz fotoğrafını yayınlamışlardır (ntv, 2015: 1).

Şekil 115: 1997 Mart ayında Zeki Triko'nun “Güneşi Özledik” afişi (Altun: 2009: 140).

Paris Moda Haftası'nda Hüseyin Çağlayan ilkbahar-yaz plaj giyim modası kıyafetlerini ördek kuyruğu şeklinde modelleriyle, fütüristik çizgilerle uzay çağını metalik renklerle yansıtmıştır. 2009 şubat ayında gerçekleşen defile sonrası tasarımlar Medeniyetler Müzesi'nde sergilenmiştir.

Şekil 116: Hüseyin Çağlayan 2009 İlkbahar/Yaz fütüristik mayo koleksiyonu (Radikal.com, 2015:1)

3.BÖLÜM

**MAYO VE DENİZ GİYSİLERİ ÜRETİMİNDE KULLANILAN TEKSTİL LİFLERİ,
UYGULANAN TESTLER, DİKİŞ MAKİNALARI VE TEKNİKLERİ**

3.BÖLÜM

MAYO VE DENİZ GİYSİLERİNDE KULLANILAN TEKSTİL LİFLERİ VE ÜRETİMLERİNDE KULLANILAN KUMAŞ, KALIP VE MALZEMELER

3.1. Mayo ve Deniz Giysilerinde Kullanılan Lifler

Empirme, mat ve light kumaşlar, düz veya desenli kumaşlar ile bikinilerle kullanılan tül, ipek, şifon, krep, crinkle, polyester şifon ve sensitive ince pareoluk kumaşlar plaj yaşamında önem taşır. Doğal esnek tekstilleri ilk olarak yüzme aktivitelerinde giyilmek üzere tasarlanmıştır. Bu kıyafetlere ihtiyaç duyanlar elastane liflerinden meydana gelen kol ağzı ve bacak esnemesine izin vermesine önem vermiştir (O'Mahony, 2002: 15).

3.1.1. Kauçuk Lifleri

Tropikal bölgelerde yetişen bir rejenere lif türüdür. Ağaçların üzeri çizilerek "lateks" adı verilen bitki özsuğu Hevea brasiliensis türü bitkilerden elde edilir. Lateks yaş veya kuru çekim yöntemiyle lifler elde edilir. Kauçuğa kükürt ilave edilerek bu liflerin ısıtıldığında erimesi ve soğuduğunda sertleşmesi önlenip, "vulkanizasyon" işlemi yapılmış olur. Pamuk, ipek, naylon lifleri le kaplanarak spor malzemeleri, deniz giysileri gibi esneklik özelliği aranan giysilerin yapımında kullanılır. (Anmaç,2004:171-172)

3.1.2. Polyüretan Lifleri

İlk olarak Almanya'da üretilen bir sentetik lif türüdür. Glikol ve diizosiyanat birleşiklerinden elde edilen polyüretan liflerine ilk olarak "Pertone U" adı verilmiştir. Esneklikleri oldukça yüksek olmasından dolayı elastomer lif grubuna girerler. 1958 yılında ABD'de üretilen "spandex lifleri" 1959 yılında piyasaya sürülmüştür (Anmaç,2004:215). Bu lifler %100 sert olup, elastomerik liflerin %85'i polyüretandır. "Spandex" olarak adlandırılan ve en bilinen ticari markası Amerikan DuPont firmasının "Lycra" lifidir (İşmal, 2010-2011:44). Kopma mukavemeti 0.7-1.0 gr/denye arasında ve elastomerik olmayan liflerle karşılaşıldığında düşük mukavemettir. Spandex lifleri klorlu bileşiklerle

karşılaştığında lifin rengine sararma meydana gelir. Yüzme havuzlarında bulunan klor liflere zarar vermezken klorlu ağartıcılar kullanılmamalıdır. Deniz suyu, ter ve güneş yağlarının bu lifleri olumsuz etkilemez, fakat bazı güneş yağları beyaz spandex lifini sarartabileceğinden dikkat edilmelidir (Anmaç, 2004:216). Uzun sentetik polimer zinciri, poliyüretan, spandex streç olabilen ve %300'den %400'e kadar bozulmayan ve orjinal uzunluğuna geri dönen özelliklerdedir. Bu elastan özellikler gerginlikleri olan pamuk, naylon, rayon veya yün gibi liflere eklenebilmektedir (Frings, 2005: 97). Mayo, iç çamaşırı, korse, dans ve spor giysileri, trikolar, streç kumaşlarda spandex lifleri kullanılır (İşmal,2010-2011:45). Bu liflerin erime noktası marka kalitesine göre değişebilirken 230-270 °C arasında değişir ve uzun süre güneş ışığında kalan beyaz spandex lifleri solabilir (Anmaç, 2004: 216). Statik elektiriklenme ve boncuklanma problemi olmayan bu lifler güneş ışığı, ter, kimyasallar ve kuru temizlemeye karşı dayanıklıdır.

3.1.3. Polyamid(Naylon) Lifleri

Dünyada üretilen ilk sentetik lif olan polyamid lifi 1928'de ABD'de polimerler üzerine yapılan araştırma sonucunda elde edilmiştir. Bu araştırmayı yöneten Dr. Wallace H.Carothers olup DuPont de Nemours&Company araştırma programını başlatmıştır. 1939 yılında DuPont'un pilot işletmesinde "nylon 6.6" lifi üretilip ilk olarak kadın çorabı üretiminde kullanılmıştır.Yüksek mukavemete ve sürtünmeye karşı dayanıklılığa sahiptir ve denizsuyuna dayanıklılığı nedeniyle yelken, halat ve çeşitli iplerin yapımında kullanılmıştır. (Anmaç,2004:175-176) Nylon 6.6 güneşe karşı daha dayanıklıdır. Bu lifin genel özelliklerine bakıldığında; güve, mantar ve böcekten etkilenmeyip hidrofob olmakla birlikte en yüksek nem çeken(%4-4.5) sentetik lif olup, kolay şişmez. Yaşken mukavemeti % 10 civarında azalır ve esneklik, dökümlülük özelliklerine sahiptir. Rezilyens(yaylanma) özelliği iyi olduğundan hemen eski haline dönebilir. Statik elektriklenme ve boncuklanma problemi olsa da ipeğimsi ve pürüzsüz bir tutuma sahiptir. Termoplastiktir ve Nomex gibi yüksek sıcaklığa dayanıklı özel poliamid tipleri vardır (İşmal, 2010-2011: 38-39).

Naylon lifleri giyim alanı elbise, mayo, çeşitli spor aktiviteleri giysileri, üretiminde

kullanılır. Naylon liflerinin deniz kıyafetlerinde kullanılma nedenleri:

-Sentetik lif cinslerinde değişiklik gösterse de genellikle hacim olarak hafiftir. 1.13-1.14 gr/cm³ arasında değişirler.

-Yaylanma yeteneği mükemmel olup, daha az buruşurlar.Naylon 6.6 lifleri %26-32 kuru halde, %30-37 yaş haldeki uzama oranıdır. Normal halde %8 uzayıp eski haline gelebilir.

-Sürtünmeye karşı dayanıklı olduklarından kolay kolay bozulmaz.

-Genellikle parlak liflerdir, isteğe bağlı olarak titanyum oksit ilave edilerek yarı mat veya mat olarak da üretilebilir.

-Güneş ışığına karşı dayanıklılığı, güç tutuşurluk özelliği vardır.

-Enine kesit ve boyuna görünüşte olan naylon 6.6 lifleri 3 loblu veya kare mikroskopik görüntüde DuPont tarafından üretilmektedir.

-Nem tutma özelliği doğal liflerden daha düşük %4-4.5 arasındadır.

-Çevresel faktörler olan mantar, bakteri, güve ve diğer zararlı böcekler liflere zarar vermez (Anmaç, 2004: 173-178).

3.2. Mayo ve Bikini Üretiminde Kullanılan Örgü Tekniği

Vücudu saran mayo ve bikini kumaşları örme kumaş olup, Atlas örgü tekniği ile üretilmiştir. Bu örgü yatırım rayının aynı yöne doğru ard çarda birkaç sıra yatırım yaptıktan sonra aynı sayıda ters yöne yatırım yapması ile elde edilir. İsteğe bağlı olarak açık ve kapalı ilmekler kullanılabilir. Tek katlı atlas örgü tipi en basit örme çeşitlerinden biridir (Marmaralı, vd, 2004: 3).

Şekil 117: Tek katlı atlas örgünün şematik görünümü (Marmaralı, vd, 2004: 3)

3.3. Mayo ve Bikini Kumaşlarına Uygulanan Testler ve Toleranslar

3.3.1. Boya, Baskı ve Işık Testi

Boya için laboratuvarlarda farklı ışık kabinlerinde, belirlenen ışığın altında rengin tutup tutmadığına karar verilir. “Spektrofotometre” adı verilen renk ölçüm cihazında bakılan renk değerinde belirlenen sapma(%2 vb.) sistem red bilgisi verir. Çok sık kullanılmayan spektro müşteri talebi doğrultusunda firma ile aynı şartlarda renk değerlendirmesine olanak sağlamaktadır. Boyama testinde boyanan kumaştan bir parça alınarak içinde 4-5 çeşit elyafı barındıran bir parça ile birlikte kapalı bir tüpte belirli bir sıcaklıkta yıkanıp, kurutulur ve sonra bu elyafların ne kadar kirlendiğine bakılarak 1’den 5’e kadar derecelendirme yapılır. 5. Derece en kötü boyama olduğunu gösterir. Bir diğer test de deniz suyu ile klorlu su testidir. Boya’nın deniz suyuna ne kadar dayanabildiği anlaşılmasını sağlar. Işık testinde ise yine boyalı veya baskılı kumaştan parçalar alınarak kapalı bir kutu gibi güneş ışığı olan cihaza

yerleştirilip, 1'den 5'e kadar derecelendirmeye göre solma durumuna bakılır. Güneş ışığına pastel ve florasen renkler daha dayanıksız olduğu görölür. Dokuma kumaşlara uygulanan testlerde çekme, en, gramaj, dönme sapmaları için tolerans değeri %3'tür. Örme kumaşlarda uygulanan ölçümlerin aynısı dokuma kumaşlara da uygulanır.

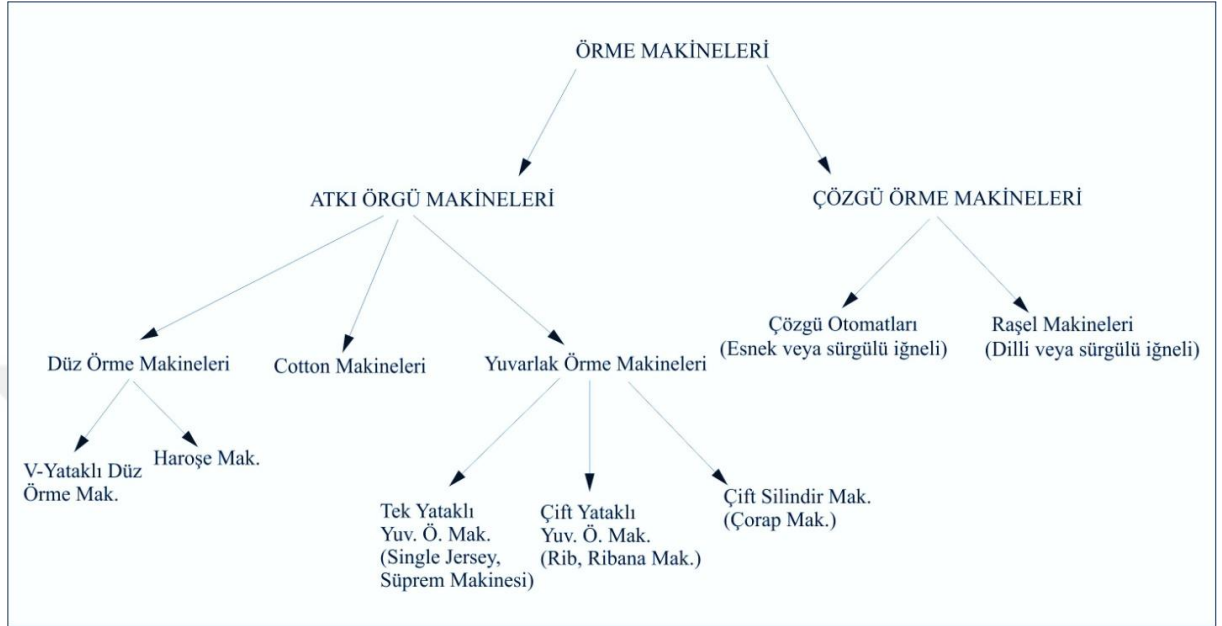
3.3.2. Aksesuarlar için Uygulanan Testler

Kullanılan aksesuarın yapıldığı maddeye göre oluşabilecek aksaklıkları önlemek amacıyla; anti kansorejen madde içeren, nikel gibi ağır metal içeriğı, paslanma sorunu, deniz suyu ve klorlu suya dayanıklılık, kırılma, kopma, lastikler için esneme ve büzölme özelliklerine dikkat edilir. Kansorejen madde içermemesi için uluslararası kabul görölmuş firmalara yaptıkları testlere göre belirlenerek kimyasal madde oranlarına bakılır yapılmadıysa üreten firmadan talep edilmelidir. Ayrıca kullanılacak metallerin nikel içermemesi gerekmektedir. Çünkü nikel ağır metaller grubunda olup, sağlık açısından zararlı alerjik hastalıklara sebep olabilmelidir. Bu yüzden firmalardan nikel içermediğıne dair garanti istenmelidir. Lastiklerin kontrolünde ise çift taraflı çekme işlemi yapılarak tekrar aynı uzunluğa gelmesi beklenir ve deforme olmamış lastikler kullanılmalıdır.

3.3.Mayo ve Bikini Üretiminde Kullanılan Dikiş Makineleri

3.3.1. Çözgü Örme Makineleri

Mayo, bikini ve bayan datel iç çamaşırlarının üretiminde çözgölü örme makineleri kullanılır. Bunlar iki gruba ayrılıp esnek iğnelerin kullanıldığı çözgü otomatları ve dilli iğnelerin kullanıldığı raşel makineleridir. Raşel makinelerinde kullanımı giderek artan ve dilli iğneye alternatif olarak sürgölü iğneler geliştirilmiştir. Çözgü otomatlarında daha ince yapılı çözgölü örme kumaşlar üretilmektedir. Raşel makinelerinde farklı yönlerde atılabilen atkı atım sistemlerinin mevcut olabilmesi diğeri makinelerde üretilmeyen sağlam yapıların üretimini sağlamaktadır (Çeken, 2004: 9).

Şekil 118: Örme Makineleri Çeşitleri (Çeken, 2004: 9).

3.3.2. Zincir Dikiş Makineleri

Jarse veya likralı kumaşların dikiminde kullanılan ve genellikle dikişlerinin açma ve patlama risklerinin oluğu makinelerdir (Gürsoy, 2010: 286). Alt transportlu ve otomatik fonksiyonlu, tek iğne, arkadan çekiçli tek iğne ve üst transportlu tek iğne iki iplik zincir dikiş makineleri vardır.

Şekil 119: Zincir Dikiş Makinesi (galerimakina.com, 2017: 1)

3.3.2.1. Alt Transportlu ve Otomatik Fonksiyonlu, Tek İğne, Zincir- Dikiş Makinesi

Masura ipinin otomatik olarak adapte edildiği bu makineyle ideal dikiş görüntüsü, sıkı ve elastik dikiş yapılabilir. Dış giyim endüstrisinin tüm alanlarında kullanılarak iplik tansiyon sisteminin yumuşak iplik alma özelliği sayesinde büzgü oluşumu meydana gelmez. Maksimum 4.0 mm dikiş boyu ve 6.000 dikiş/dk. dikiş hızına sahiptir (Çatma, 2012: 7).

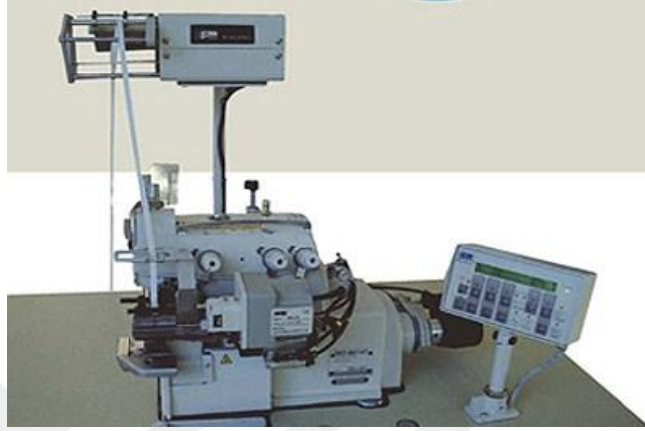
3.3.2.2. Arkadan Çekicili, Tek İğne, İplik, Zincir-Dikiş Makinası

Likralı ve zor materyallerde çalışma özelliğine sahip olan, sıkı ve elastik dikişler yapabilen, başta ve sonda zigzag yapabilme özelliğine sahip olan makinedir. Yumuşak dikiş formasyonu ve tansiyonsuz, tüm kumaş çeşitlerinede düz ve büzgüsüz dikişi arka çekicisi sayesinde yapabilmektedir. Arka çekici, 7 mm'ye kadar ayarlanabilmektedir. Maksimum dikiş uzunluğu 4mm ve dikiş hızı 6.000 dikiş/dk.dır.

3.3.2.3. Üst Transportlu, Tek İğne, İki İplik, Zincir-Dikiş Makinası

Hafif ve orta ağırlıktaki materyallerin dikiminde sık ve elastik dikiş yapabilen, başta ve sonda zigzag yapabilen, yumuşak dikiş formasyonu ve tansiyonsuz büzgü verebilen makinadır. Üst besleme uzunluğu 8mm, maximum dikiş uzunluğu 4mm ve hızı 5.000 dikiş/dk.dır (Çatma, 2012: 9-10).

3.3.3. Lastik Ovarlok Makinası

Şekil 120: Lastik Ovarlok Makinesi (makinaturkiye.com, 2017: 1)

Mayoların kol oyuntuları, yaka oyuntuları ve paça etrafına lastik geçmek için kullanılır.

3.3.4. Zigzag Dikiş Makinesi

Şekil 121: Zigzag Dikiş Makinesi (hisupplier.com, 2017: 1)

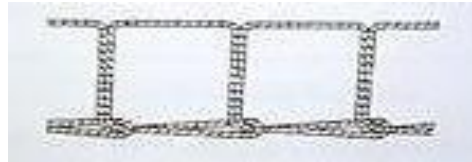
3.3.5. Mayo ve Bikini Üretiminde Kullanılan İplik ve Dikiş Teknikleri

Mayo ve iç çamaşırı sektöründe kullanılan iplikler genellikle polyamid veya naylon filamentlerden oluşur. Bunlar polyester filamentlere göre aşınmaya daha dayanıklı olup, içeriklerinde kullanılabilecek olan tekstürize iplikler ise serbest bırakıldıklarında eski haline dönme yeteneği ola yumuşak dokunuş veren ipliklerdir (Gürsoy, 2010: 241). Üretimlerinde esnek kumaş kullanılacağı için genellikle zincir, overlok, zigzag, flatlock dikişleri gibi dikişler ile içi filament üstü stapel kaplı veya polyester gibi esneyebilen iplikler kullanılmaktadır (Yakartepe, vd, 1995: 946).

3.3.5.1. Basit Zincir Dikiş (Tek İplikli Zincir Dikiş)

İğne ipliğinin sadece kendi halkası içine girerek oluşturduğu dikiş tekniğidir. Alt iplik yoktur ve tek iplikli zincir dikiş de denir. Her iğne ipliği halkası, iğne ipliğinin oluşturduğu bir sonraki halka tarafından bağlanır. Dikiş, iğne ipliği ve bu iplikle kumaşın altında oluşan ip halkasını yakalayıp genişleten “kavrayıcı” adı verilen bir parça yardımıyla oluşur. Piyasada “kör lüper” adı verilen bu parçalar tam devirli dairesel ve yarım devirli, ileri geri hareket eden kavrayıcılar bulunmaktadır. Lüperin görevi altta oluşan halkayı yakalamaktır. Zincir dikişi oluşturan elemanların hareket sırası şöyledir:

1. İğne kumaşın altına geçerek, taşıdığı ipliği kumaşın altına çeker.
2. İğnenin yukarı hareketli sırasında oluşan iplik halkasını, kör lüper (ipliksiz) yakalar.
3. makinenin parçayı transport etmesiyle iğne ipliği halkası kumaşın alt yüzüne yatırılır.
4. İğne aşağı hareketine devam ederek, iplik halkası içine dalıp halkayı üzerinde tutar.

Şekil 122: Basit Zincir Dikişi (Kurumer, 2007: 165)

3.3.5.2.Dikiş Sınıfları

Kullanılan makine tipi ve alt ipliği kontrol eden mekanizmaya göre farklılık gösterir. Bu yapıya göre dikiş sınıfları şöyledir:

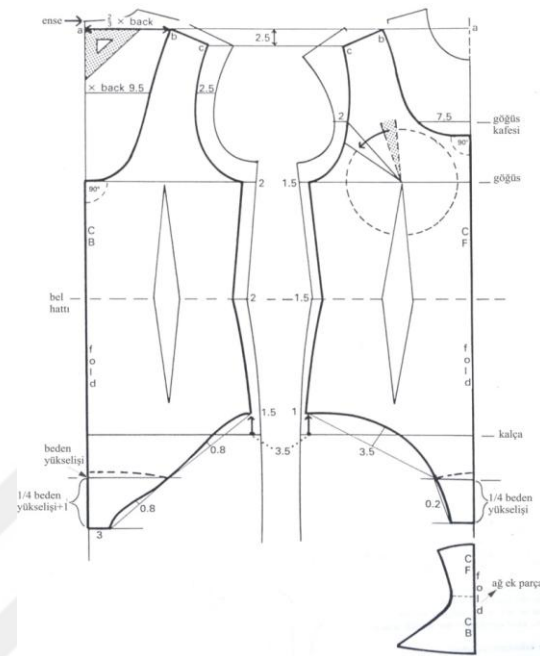
- 100 sınıfı: Tek iplikli zincir dikiş
- 200 sınıfı: El dikişi
- 300 sınıfı: Kilit veya çift baskı dikişi
- 400 sınıfı: Çift iplik zincir dikişi
- 500 sınıfı: Ovarlok dikişleri
- 600 sınıfı: Yassı veya örtü dikişleri (Kurumer, 2007:163-165).

3.6.. Mayo ve Plaj Giysilerinin Üretiminde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

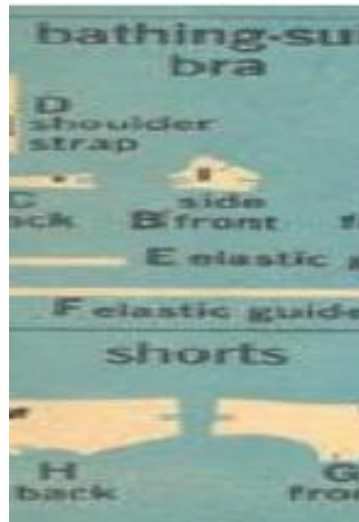
Mayo ve plajda beraberinde giyilebilen tüm kıyafetler çabuk kurumalı, tuzlusuya, güneş ışığına, rutubete, vücut yağlarına, kimyasal ve kozmetik maddelere, küflenmeye karşı dayanıklı olmalıdırlar. Mayo ve bikini model tasarımları değişse de kullanılacak kumaşlar elastik özellikli olacağı için elle pastal çizimi sakıncalıdır. Kumaşı kesme işleminde kullanılacak olan bıçaklar dalgalı formda olmalıdır ve kesim sırasında meydana gelebilecek olan erime ve yanmaları önlemek için yüksek devirde çalışılmamalıdır. Dikim esnasında kumaşın parçalanmasını önlemek amacıyla küre uçlu iğneler tercih edilmelidir (Yakartepe, 1995: 946).

3.6.1. Temel Mayo Kalıbı

Mayo ölçüleri lycralı iplikten, polyester veya naylondan üretildikleri için iç çamaşırı ölçüleri ile eşittir (Gürsoy, 2010: 77).

Şekil 123: Temel mayo kalıbı (Armstrong, 2000: 157)

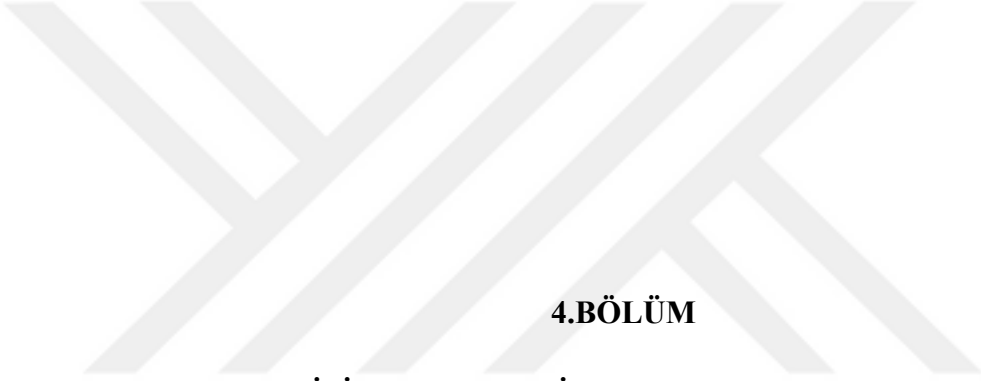
Şekil 124: 1960'larda temel sade mayo kalıbı (Schmidt, 2008: 59)

Düz model kalıbı, üç boyutlu olarak oluşturulmak istenen modelin kopyasını oluşturur ve 2-parça mayo olarak adlandırılmıştır. Herbir kalıp parçası bir amaca hizmet ederek illustasyon çizimindeki yapıya göre tasarlanmıştır. Avustralya'nın desteğini

Şekil 127: Kumaş üzerinde kalıp yerleştirme şekli(Schmidt, 2008: 61).

Yukarıdaki grafikte gösterildiği gibi kesim düzeni yapılmaktadır. Siyah bölge kumaşı temsil eder ve her bir kalıp parçası düz ipe uygun olarak yerleştirilir. Böylece kumaş seçimi ve kalıp yerleşimi doğru yapılarak kesim masasında hazırlanır. Doğru dikilmiş bir ürün elde etmek için bu aşamalara ve materyallere odaklanmak, mayonun evrimi hakkında bilgi ve edinilen referanslar doğrultusunda bir yol izlenir (Schmidt, 2008: 61).

4.BÖLÜM

KİŞİSEL KOLEKSİYON VE UYGULAMALAR

4.BÖLÜM

KİŞİSEL KOLEKSİYON VE UYGULAMALAR

4.1. Koleksiyon Hikayesi

Moda tasarım ve koleksiyon hazırlama sürecinde tasarımcıların birçoğu geçmişte insanlığın maruz kaldığı doğal, çevresel veya yaşadığı yüzyılın sosyo-kültürel etkilerinden esinlenerek gelecekçi yaklaşımlarla yeni ürünler ortaya koyar.

Koleksiyon hikayesini oluştururken Amazon kadınlarının tarihteki yerini araştırarak eski Yunan ve Roma uygarlıklarının gelişip kalkındığı çağda dışlanıp, hor görüldüklerine rastlanmıştır. Bulundukları çağın olumsuz getirilerine başkaldırmayı başaran kendi yaşam mücadeleleriyle anılan on adet amazon kadınının öyküsü, tıpkı mayo ve bikini tarihine baktığımızda kadınların örtülüp, spor dallarına geç girmesine sebep olan baskı ve tutucu yaklaşımlarına benzetilmiştir. Ağızdan ağıza aktarılarak zamanımıza dek ulaşan bir söylence olarak bilinse de Amazonların izlerine yalnızca destanlarda değil, coğrafyacı ve tarihçilerin kitaplarında da rastlanmıştır. İlkçağ insanlarından kalan eserlerde, Homeros onların Truva savaşlarına katıldığını belirtirken; Heredotos, Diodoros ve coğrafyacı Strabon onlardan sözederler. Herakles ve Achilleus efsanelerinde de Amazonlar'dan bahsedilir. Sokrates ve Platon Amazonlar'ın Atina'ya saldırdıklarını bir gerçeklik olarak kabul ederler. Amazonların yaşadıkları söylenen bölgelerde, özellikle Anadolu ve Mora Yarımadasında, kabartma taş ve resim olarak, Amazonlar'ı temsil eden binlerce eser bulunmuştur.

Mitolojide Amazonlar, mitoloji kahramanlarına denk savaşçı kadınlardır. Savaş aletleri ok, yay, kargı ve "labrys" denilen, Anadolu'da özellikle Hititler'de, Karya'da ve Girit'de rastlanan iki ağızlı baltadır. Halikarnas Balıkcısına göre iki ağızlı balta Anadolu'nun simgesidir. Kendileriyle ilgili resim ve kabartmalarında elinde hep bu balta bulunmaktadır.

Söylenceye göre Amazonlar Anadolu'da yaşamışlar ve birçok kent kurmuşlardır. Amazonlar'ın kurduğu kabul edilen kentler; Ephesos/Selçuk, Smyrna/İzmir, Kyme, Gryneion, Pitane, Ege bölgesindeki kentlere ilaveten Midilli adasındaki Mytilana, Marmara

ve Karadeniz yörelerinde ki Myrleia, Sinope/Sinop'tur. Bunlara yine Ege bölgesindeki Elaia, Anaia, Latori kentlerinde de eklememiz gerekmektedir. Ephesos'da ki Artemis tapınağı da Amazonlar tarafından başlatılmıştır. Ephesos'da ki kazılar savaşçı kadınlara ait, tanrıça Artemis'e hizmet eden heykelcikler de ele geçirilmiştir. (tarihyelpazesı.com, 2012).

İsim kökenine bakıldığında bazı dil bilimciler “A” kendi dillerinde olumsuz ek olarak kullanılıp, “mazon” ise “göğüs” anlamında kullanılmıştır. Böylece “göğüssüz” ya da “göğsünü kesmiş” kişi anlamında olduğu öne sürülmektedir (Pekyürek, 2011: 11) İkinci açıklamaya göre Ephesos'lu kadınlar savaş ve tarımla uğraşarak, bellerinde kuşaklarla “zonai”, ekin biçtikleri “Amao” için bunlara Amazon denilmiştir (tarihyelpazesı.com, 2012).

Ayrıca Smyrna(İzmir), Sinope, Myrina, Kyme (Nemrut, Ege bölgesinde), Paphos şehirlerinin kurucusu Amazon kadınları olarak kabul edilmektedir. Günümüz İzmir bölgesinde Elekti isimli bir kavim Amazonlarla savaşmış ve onları yenmiştir. Daha sonra kralları These, Amazonların önderi olan Smyrna ile evlenmiş ve kente onun adını vermiştir. Bu durum mitolojik öykü yazarları Herakles ve Thesus ‘un eserlerine de konu olmuştur (Pekyürek, 2011: 73-74) George Thomson ve bazı diğer uzmanlar da Amazonlar'ı Kafkasya ile ilişkili olarak açıklamaya çalışmaktadırlar. Kafkas kabilelerinde sosyo-ekonomik faaliyetleri kadınların yapmaları, Altın Post Efsanesi'nde altın postu aramaya giden Argonaut'ların Anadolu'nun kuzeydoğusunda Amazonlar'a rastlamaları, Amazonlar'ın başkenti olarak gösterilen Themiskyra'nın aynı bölgede olması, Amazonlar'ın ay tanrıçası ile olan ilişkileri, Amazon adıyla Kafkas dillerinden birinde "ay" anlamına gelen "maze" kelimesi arasında ki benzerlik, gibi nedenlerle uzmanları böyle düşünmeye yöneltmiştir (tarihyelpazesı.com, 2012).

Koleksiyon çalışmamda beni güçlü kimlikleriyle etkileyen Amazon kadınlarından Sappho karakterinden esinlenilmiştir.

Sappho: Lir eşliğinde söylenen koşuğun ilk önemli şairlerinden olan Sappho, bugün ki Lesbos Adası'nın Mitilini şehrinde dünyaya geldi. Hayatı hakkında yeterli bilgiler bulunmasa da, İ.Ö. 610-580 yılları arasında yaşamını sürdürdüğü düşünülüyor. Fakat aynı

çağda yaşadığı kişilerden edindiğimiz bulgularca kendisi minik, koyu tenli bir kadın olan Sappho, Andros Adası'nda yaşayan varlıklı, ticaret ile uğraşan Kerkolas ile evlenmiş ve ondan Kleis adında bir kızı olmuştur. Diğer bulgular arasında kendisinin Lesbos'ta kızlara eğitim veren bir okulda yöneticilik yaptığıdır. Bu okulda aşk tanrıçası Aphrodite inancının prensiplerini evlenme yaşına gelmiş genç kızlara anlatmıştır.

Şekil 128: Sappho (vatanhaber.com, 2017)

4.2. Tasarım ve Üretim Aşamaları

4.2.1. Kullanılan Malzeme

Bütün tasarımlarda kullanılan ipliğin %80'i mikrofiber akrilik ve %20'si polyamid olup 2,5 numara tığ ile örülmüştür. Beyaz mavi tonlarındaki bikinide tamamen tunus işi uygulanarak 2 numara tunus tığı kullanılmıştır. Pareolar şifon, tülbent ve ipek vual kumaşlarla üretilmiştir.

4.2.2. Kullanılan Teknik

Tığ işi ile üretilen bikini tasarımlarında hakim olan teknik sık iğnedir.

4.2.3. Tasarım 1 Yapılışı

20 ilmek zincir çekilir.Uç Noktasına gelindiğinde aynı noktaya 4 kez dolgu yapılır. Her bir dolgu ip tığa alınıp ilmeğin içinden 3 seferde çıkarılır. Böylece göğüs ucu dönüş noktası belirlenir. 6 sıra bu dolgu yapılarak göğüs kabının biri elde edilir. Aynı işlem diğer göğüs için de uygulanır.

Boyun bağı için; 150 ilmek zincir çekilip uç noktasından 3 ilmek gerisine batılarak tığın üstüne ip alınır. Aynı noktaya 6 kez batılır. İlk iki batışta 1 seferde, 2. batışta 2 seferde, 3. dolgu 3 seferde ve son iki dolguda 2 ve 1 seferde çıkarılarak ıstiridye görünümü verilir. 2 sık iğne yapılır ve ikinci ıstiridye şekli elde edilir. Aynı işlem tekrar ederek 2 sık iğne bir ıstiridye olarak devam edilir.

Şekil 129: Tasarım 1 uygulama aşamaları

Şekil 130: Tasarım 1

Göğüs altı kemeri için; 2 göğüs kapı arasına 10 zincir çekilerek birleştirilir. Daha sonra sütyen kabının sağ uç kenarından 100 ilmek sırt bağı zinciri çekilir. Bu zincir üzerine boyunda uygulanan işlem uygulanarak ard arda 2 sık iğne aralıklı 6'lı dolgu yapılır. sağ göğüse gelindiğinde sola doğru 3 boş 2 dolu olacak şekilde batılır. Ve sol göğüsün sol yan kenarına gelindiğinde 100 ilmek diğer sırt bağı zinciri çekilir. 100. ilmekten geriye dönerek 2 sık iğne aralıklarla 6'lı dolgu motifi tekrarlanır. Tek bir göğüs kabının altında 15 adet delik oluştuktan sonra sağ kenardan başlanarak yukarıdaki ikili trabzanın ortasına 6 kez batılıp önce 1 sonra 2 ve 3 ve tekrar 2-1 seferde çıkarılan dolgu yapılır. 4 adet sık iğne ile üst yandaki deliğe batılır. 2 Adet 3 seferde çıkarılan trabzan yapılır. Sonraki deliğe 4 kez batılır ve tekrar ters istridye şeklinde görünen 6'lı dolgu yapılır. Açık yeşil tonu ip alınır bir önceki sırada yanyana gelen koyu yeşil istridye şeklindeki dolguların aralarını dolduracak şekilde iki uç noktası yukarıdaki ters istridyelerin tepe noktalarına batılarak bağlanır. Aynı işlem bir sonraki sırada koyu yeşil ile devam ettirilir ve üst beden tamamlanır.

Bikini altı için; 115 zincir çekip arka belden başlanarak 11 sıra dolgu örülür. Her bir dolgu ilmeği 3 seferde çıkarılır. Sağ baştan başlanarak 6 ilmek geriye batılır. Aynı noktaya 8 kere batılır. İlk batışta 2 seferde, ikinci batışta 3 seferde, dördüncü batışta 4 seferde, 5.

Batışta ve 6. Batışta 3 seferde 7 ve 8 de 2 seferde çıkarılıp istiridye şeklini alır. Açık yeşil iple başlanmış olan bikini altının 11 sıra dolgusu yapıldıktan sonra 11 adet istiridye şeklindeki motifi yapılır. Daha sonra iki istiridyenin ortasından başlayarak koyu yeşil iple 10 adet istiridye yapılır. 3.sıra tekrardan açık yeşil istiridye yapılır. Bu işlem bir açık bir koyu olmak üzere devam eder. Ancak 4. Sıraya gelindiğinde ik yanda da koyu yeşil istiridye 90 derece yan tutularak başlangıç batış noktası sayılır ve 6 kere batılıp çıkılarak oluşturulan istiridye şekli o bölgenin geçiş noktası olur. Daha sonra açık yeşil ip alınarak yan olan istiridyenin yanından dik olarak başlanır. Alt sıradaki istiridyenin tepesine batılarak 9 adet açık yeşil istiridye yanyana örülür. Bu açık yeşil istiridyelerin 3. Sırasıdır. Daha sonra yan olan kenar istiridyasının ucuna batılarak 8 adet koyu yeşil istiridye örülür. Sonraki sıra açık yeşil ip alınarak örülen yandaki düz istiridyenin bir öncesinden başlanıp 2 koyu yeşil arasını dolduracak şekilde aaçık yeşil istiridyeler yapılır. Bu sıra 4. Sıradır. 7 adet açık yeşil istiridye bitirilir. 8 adet koyu yeşil istiridye yapılır. İki yanı yine yatay şekilde 6 seferde çıkarılmış olan koyu yeşik istiridye yapılır. Bu sıra koyu yeşillerin 4.sırasıdır.6. sıradan sonra 7. Sırada da iki yanda yan istiridye yapılır.8. sırada açık yeşil 5 adet istiridyeden sonra düz dolguya geçilir. İstiridyelerin sağından başlanarak koyu yeşille boşluklar doldurulur. Her sırada yanlardan 2 ve 3 kasma yapılır. 18 ilmek kaldığında 12 sıra dümdüz açık yeşil örülür. 13. Sırada arttırma sağdan ve solda birer birer olmak üzere başlanır. 18 sıra açık yeşil örüldükten sonra bir koyu bir açık 7 sıra örülür ve arttırılmaya devam edilir. Bu işlemden sonra bir açık bir koyu olan yeşil istiridyeler önde de tekrarlanır. 4 sıra bu şekilde tamamlandıktan sonra koyu yeşille üç seferde çıkardığımız dolgu yapılır tekrar açık yeşil yelpaze ve bir sıra daha koyu yeşil dolgu yapılır. Ve son sıra açık yeşil ile tamamlanıp iki yandan kemer için 4 ilmek çıkarılıp istenilen uzunluk elde edilene kadar bağcık öne ve arka uç noktalarına yapılır. Böylece bikini altı da tamamlanır.

4.2.4. Tasarım 2 Yapılışı

115 zincir çekilip bikiinin arka bel kısmından başlanır. Her ilmeğe 1 dolgu yaparak 115 ilmeğin sonuna kadar tamamlanır. Geriye dönüşlerde 3 zincir çekip dönülür. 4 sıra 115 dolgu olarak devam edilir. 4 sıra sonra her sıra başlarında 2 ilmek eksiltilecek 23 ilmek

kalana kadar örgü devam edilir. Dolguların her birinde tığın üstüne alınan ip 3 seferde çıkarılır. 10 sıra 23 ilmek olarak devam edilir. 10. Sıradan sonra her iki yandan 1 ilmek arttırılarak 20 sıra örülür. 20. Sıra sonunda 58 ilmek olacak şekilde tamamlanır. En son sıraya sık iğne geçilirken daha sonradan hazırlanan çiçek motiflerinden 4 tanesi eklenir.

Bikini altının ön bel hizasında kullanılan çiçek motifleri için; 10 tane zincir çekip halka oluşturarak çiçeğin orta yuvarlağını elde edilir. Zincirin başını ve sonunu birleştirdikten sonra 6 zincir çekip 2.sıraya geçilir. Tığın üstüne sarıp halkanın içinden ilmek alıp 3 seferde çıkarınız. Böylelikle bir kutucuk oluştururuz. 3 zincir çekip tekrar bir birit oluşturulur. Zincir sonuna kadar 12 tane kutucuk 12 birit elde edilir. 3. Sırada kutucukların içini 3 tane sık iğneyle doldurup biritlerin tepesinde 2 zincir çekip aynı noktaya batıp ilmek almadan çıkılır. Böylece biritlerin üzerinde tümsekler oluşturulur.

Şekil 131 : Tasarım 2 bikini üstü

Şekil 132: Tasarım 2 Bikini altı yapılış aşaması

Bağlama ipi için çiçek motiflerinin kenarlarından ekstra 2 motif eklenir. 8 adet çiçek motifi olarak bitirilir. Çiçek motiflerinin her iki tarafına zigzag görünümünde bağçık yapılır.

Zigzag görünümlü delikli bağcık bikininin boyun bağında ve bikini altının yanlarında ön ve arka köşelerinde kullanılmıştır. Alt bikiniden tarfi edecek olursak, ön bel hizasındaki çiçeğin bir kutusundan 3 zincir çekilerek başlanır. Daha sonra tığa bir ip alınarak 3 seferde çıkarmak suretiyle 4 tane birit yapılır. Tekrar 3 zincir çekilip 1 birit yapılır ve bir kutucuk elde edilir. 3 zincir çekilip geri dönlür. Tekrar tığa ip alınarak birit oluşturulur. 4 adet birittten sonra tekrar 3 zincir çekilip 1 kutucuk oluşturulur. Aynı işlem istenilen uzunluk elde edilene kadar tekrar edilir.

4.2.5.Tasarım 3 Yapılışı

125 adet ilmek zincir çekilir. 8 sıra 3'lü trabzan örülür. Göğüs ortasını belirleyecek ilmek sayısı hesaplanarak 3 ilmek sağına ve 3 ilmek solunagecek şekilde 7 ilmek göğüs ayrımı için ayarlanıp tığın üzerine almadan diğer göğse geçilir. Göğüslerden biri her sırada ön orta bölümünden 2'şerli ve koltuk altı bölümünden 3'erli kasma her sıra sonunda yapılarak örülür. 15 ilmeklik trabzana inildiğinde sağ baştan 5 ilmeklik şerit dömdüz örülerek yukarı devam eder. 5 ilmek boş bırakılıp tekrar 5 ilmek çıkarılıp ikinci boyun bağı istenilen uzunlukta devam edilerek örülür. İçte kalan askılar boyna bağlanırken, omuz bölümündekiler arkaya doğru çapraz olarak devam edip göğüs altından başlayan sırt bağının ikinci çiçek motifine sabitlenir. Göğüs ortasına 2 çiçek uç uca eklenirken şteğe bağlı olarak boncuuk da takılabilir. 10 zincir çekilir motifin orta deliği yapılarak 3 zincir çekilip 2.sıraya geçilir. 6 tane trabzan yapılır. 4 tanesi devam ettirilerek 3 zincir aralıkla 4 tane trabzan yapılır. Bir sonraki sırada çekilen bu 3 zincirlik aralıklara dolgu yapılarak 3'lü trabzandan 5 kere batılarak yapılır. Her sırada trabzan sayısı 1 arttırılarak ters v şekli oluşur.

Bikini altı için;

110 ilmek zincir çekilir. 2 sırada bir iki yandan 1 ilmek eksiltir. 11. Sıradan itibaren her iki sıra sonunda 2 ilmek eksiltir. 34 sıra bu şekilde devam ettikten sonra arka kalıbı ortaya çıkar. 10 sıra hiç arttırma ve eksiltme yapılmadan ağ bölgesi örülür. 26 sıra da ön bölgesi için 3'lü trabzan yapılır. 2 yandan 2 sırada bir 2 ilmek arttırma yapılarak ön bölüm de

elde edilir. Bel bölgesi tamamlandıktan sonra iki yandan da 5 ilmek çıkarılarak ön ve arka uç noktalarına 3'lü trabzan şerit örülür. Böylece modelimiz tamamlanır.

Şekil 133: Tasarım 3 prova aşaması

Şekil 134: Tasarım 3 sırt detayı provası

4.2.6. Tasarım 4 Yapılışı

Bikini Üstü Yapılışı: 45 tane zincir çektikten sonra bir önceki ilmeğe batılır. Her bir zincir ilmeğe sık iğne olarak tığın üstüne almadan batılır. İlmeğin sağ kollarına batılarak gidildikten sonra sol kollarına batılarak sık iğne yapılır. Böylece zincirin her iki tarafı da sık iğne ile geçilir. Tekrar üzerine almadan zincir bitiğinde aynı noktaya 3 tane sık iğne yapılarak dönüş noktası sağlanır. İkinci üst sıraya geçilir. Zincirin yine sağ koluna batılarak üstüne almadan batılarak o sıra doldurulur.

Şekil 135: Tasarım 4 yapılı aşaması

Göğüs ucunu belirlemek için örneğin uç noktasına üçüncü gelişte 2 zincir çekilip 3. sıraya geçilir. 4. sıraya gelindiğinde aynı işlem tekrarlanır. Böylece göğüs çıkıntısı için pens oluşturulur. Başta bir delik kalması ve dönüş yapılabilmesi için her iki başta da 2'şer zincir çekilip dönülür. Bir üst sırada zincilerin içine 2 sık iğne 2 zincir 2 sık iğne yapılarak bir üst sıraya geçilir. Bu işlem 3 delik oluşana kadar tekrarlanır. İlk çektiğimiz zincirin sağında ve solunda 5'er sıra olacak şekilde sık iğne yapılır. Her sık iğne için tığ üzerine bir ip dolanıp bir seferde çıkarılır. 6. sırada 5. sıranın sonuna gelmeden 6 birit önce yedinci sıraya dönülür. Dönerken 3 zincir çekilir. Katların oluşabilmesi için her sırada 3 tane ilmek atlanıp 4.ye batılır. Aynı işlem 4 tane basamak oluşana kadar devam edilir. Göğüs ucundan kol altına doğru 10 tane dönüş deliği oluşması için sıra sonunda 3 ilmek çekilir. Bu deliklerin oluşması için 3 sık iğne 3 zincir 3 sık iğne yapılır ve diğer sıraya geçilir. Göğüs ucundan yana doğru 10 delik elde edildikten sonra yaka bölümü için 10 sıra sık iğne örülür. Bu işlem sırasında iki kenarda da arttırma ya da eksilme yapılmaz.

Şekil 136: Tasarım 4 bel hizası başlangıç noktası

Şekil 137: motif ilerleyiş detayı

Şekil 138: motif ilerleyiş detayı-2

Şekil 139: Üst beden kordon örülüğü ve alt beden provası

Bikini altı için; 130 ilmek çekilir. 3 ilmek arayla 2'li trabzan yapılır. Sıra bittikten sonra bu trabzanlara batılmak üzere 3'lü trabzanlar sağdan başlayıp sol trabzana doğru devam eder. 2 adet 3'lü trabzana 15 kere batılıp dönülerek yaprak şekli oluşur. Yan tarafındaki bir sonraki 2 adet 3'lü trabzanın ilkinin dibine batılarak buraya sabitlenir. Bu sıra yapraklarla doldurulduktan sonra 18 sıra boyunca bir ilmek boşluk bırakılarak 3'lü trabzan yapılarak ön oluşturulur. 12 adet sağına 12 adet solunda trabzan kalacak şekilde ilmek çıkarılarak bu kısım da 8 sıra her iki yandan 1 ilmek azaltılarak ağ bölgesi oluşturulur ve 12 sıra da 2'şer olarak iki yandan da arttırma yapılır. 52 ilmek sağ ve sol tarafına zincir çekilir. Bunların üzerinden gidilerek 1 dolu 1 boş 3'lü trabzan örülür orta bikini bölgesine gelince aralıksız trabzan örülür. 4 sıra bu işlem devam ettikten sonra bel kısmında yapılan yaprak motifi yapılır. 3 ilmek arayla yapılan 3'lü trabzandan 2 adet yapılır ve bu sıra bitene kadar bu tekrarlanır. Aynı sıraya dönülerek 12 adet yaprak yapıldıktan sonra 4 sıra aralıksız 3'lü trabzan yapılır. Tekrar bir sıra daha yaprak motifinden sonra yine 4 sıra 3'lü trabzan yapılır. Bel hizasına gelindiğinde 3 sıra yaprak yapılır ve işlem tamamlanır. Bikini

altını giyecek olan mankenin kalçasını istenildiği şekilde sarabilmesi için yanlara bağcık geçirme delikleri 8 zincirde bir batılarak yapılır. 3 ilmeklik şeritler örölüp çapraz olarak bu deliklerden geçirilir ve model tamamlanır.

Şekil 140: Bikini altı kordonlu yan detayı

Şekil 141: Bikini altı ön görünüş detayları

4.2.7. Tasarım 5 Yapılışı

Bikini üstü için 21 zincir çekilir.Üzerine her zincirden bir ilmek çıkarılarak sonuna kadar tunus tığına geçirilir. İplik tığa dolanıp ilk ilmek ikinci ilmeğin içinden geçirilerek sondan başa doğru gidilir.Bir sonraki sırada tekrar ilmek çıkartılıp tığ üzerine ilmekler tıpkı bir yün örgünün ilmekleri gibi tığa sıralandıktan sonra, son ilmekten başlagıç ilmeğine doğru tığa ip alınıp ilmek içinden çıkarılır.

Şekil 142: Tasarım 5 üst beden başlagıç detayı

Tunus örgüye iki sıra ördüğümüzde bir sıra örülmüş sayılır. 20 sıra örüldükten sonra bir kare elde edilir. Bu karenin sağ başından 2 ilmek arttırılarak, köşe noktasına gelindiğinde bir öncekine batılır 3 ilmek çıkarılır ve köşe noktasında 3 kez arttırma yapılır, bir sonraki ilmek için de 3 ilmek çıkarılır. Böylece göğüs ucu dönüşü sağlanır. Bu işlem 20 sıra devam ettirilerek karenin üst ve sol kenarında gidip gelinir. Aynı işlem diğer göğüs için karenin üst kenarı ve sağ kenarında tunus ilmeği çıkarılarak ve köşe noktasında ve köşe noktasında önce ve sonrasında 3 kez arttırma yapılarak gerçekleştirilir. İki göğüs kabı da bitirildikten sonra

üçgen bikini elde edilir. Üçgen bikinilerin çevresi 3'lü trabzanla doldurulur. Daha sonra sır ve boyun bağları için istenilen uzunlukta zincir çekilir.

Volanlı boyun ve sırt bağı tıpkı bir kurtçuk gibi görünmesini sağlamak için zincirin altından bir ilmek zincirin üstüne çekilir ve üstünden de bir ilmek alınıp 3 seferde çıkarılır. Böylece zincirin dönüşü sağlanır.

Bikini altı için; 122 adet ilmek çekilir. tıpkı göğüste yapıldığı gibi her zincirden bir ilmek çıkarılarak tunus tığına ilmekler sıralanır ve sona gelindiğinde tığa ip dolanıp her ilmeğin içinden geçirilir. Bu işlem her ilmekte yapıp başa gelene kadar çekilir. Ağ bölgesinde 23 ilmek kalana kadar her iki sırada bir kasma yapıp iki ilmek önden ilmek çıkarılır. Ağ bölgesi için 15 sıra örüldükten sonra ön bölgesinde 2 sırada bir arttırma yapılır. Bu işlem de 50 sıra yapılarak ön bölgesi de tamamlanır. Altı bikiinin de tüm çevresi bir sık iğne ara verilerek 3 ilmek sonrasına 6 kez batılıp 3'lü trabzan yapılır. Tekrar bir sık iğne ve tekrar 3 sıra sonra 6 kez batılır. Sadece ağ bölgesi sık iğne geçilir. Son olarak ön ve arka yanlardan istenilen uzunlukta zincir çekilerek volanlı kurtçuk yapılır. Bu görüntü için tığın üstüne zincirin altından alınan ipin içinden üstünden de alınan ilmek ile birlikte tığ üzerinde 3 adet ilmek olur ve 3 seferde çıkarılır böylece ördükçe dönen 3'lü trabzanlı kordon oluşur. Ayrıca istenirse ipe daha önceden eklenen cam boncuklar bu kıvrımlar arasında ilmek içinde kullanılabilir.

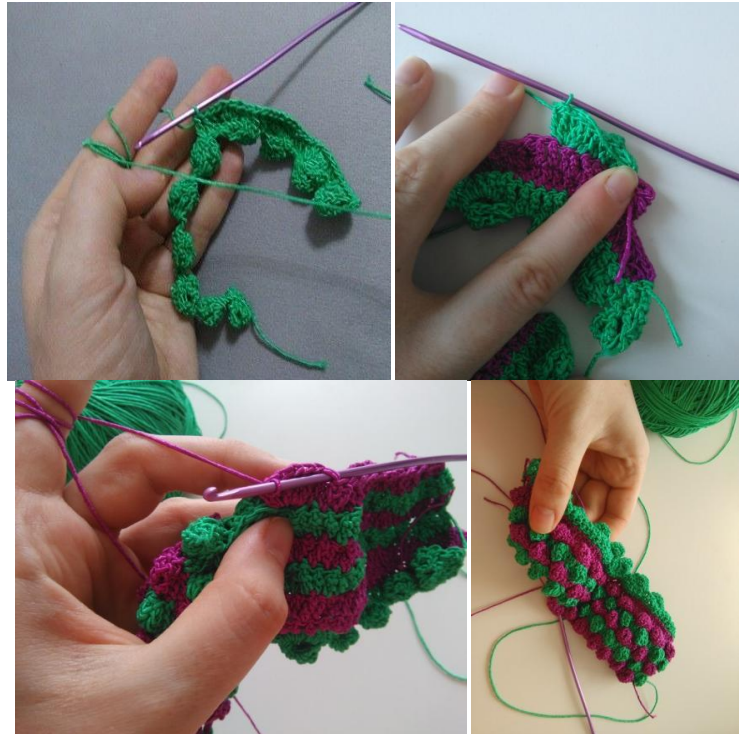

Şekil 143: Tasarım 5 alt ve üst beden örgü detayları

Şekil 144: Tasarım 5 bikini üstü boyun bağı ve giyim provası

4.2.8. Tasarım 6 Yapılışı

Şekil 145: Tasarım 6 örgü detayları

Bikini üstü için; 110 ilmek zincir çekilir.2 sıra boyunca 3'lü trabzan yapılır. 2 ilmek ileriye batılıp aynı noktaya 6 kez batılır ve bunların hepsi 3'lü trabzandır. 6 İlmek bitince tığ ilmekten çıkarılır ve ilk trabzana ve son trabzana batılır örgünün arka tarafından üzerine bir iplik alınır tek seferde çıkarılır. Böylece tomurcuk elde edilir. Daha sonra 3 adet 3 lü trabzan yapılır ve tekrar 6 kere aynı noktaya batılıp arkadan ilk ve son trabzan birleştirilir . Bu şekilde sağ ve sol göğüste ilk sırada 14 tomurcuk elde edene kadar devam eder. Göğüs ortası ayrımı için 6 sıra trabzan yapılır.Bir üst sıraya geçildiğinde sağ göğüs bitene kadar her sırada sağdan ve soldan 1 eksik tomurcukla başlanır ve bu orta noktaya geçilmez.yukarıya doğru göğüs ortaya çıkana kadar 3 sıra trabzan aralığı ile tomurcuk örneği tekrar eder ve bir üst sırada bu 3 adet trabzanın orta ilmeğine 6 kez batılıp tomurcuk yapılır ve böylece tomurcuklar üst üste gelmez.Bu işlem 12 sıra yapılır. Sırt bağı için iki yandan 20 adet ilmek çıkarılıp 3'lü trabzan yapılır. Her sırada 2 yandan 2'şer kasma yapılarak sırtta birleşir. Boyun bağı için istenilen uzunlukta zincir çekilir ve 6 adet 3'lü trabzan yapılır ve 10 adet tomurcuk motifi uygulanır. Bu kordonların dönük bir kurt gibi durması için zincirin arkasından çekilen iplik altından geçerek alınır.

Şekil 146: Üst beden yapılış aşamaları

Şekil 147: Tasarım 6 bikini altı başlama aşamaları

Bikini altı için; 148 ilmek zincir çekilir. Bir batıp bi boşluk bırakarak, tığ üzerine ilmek alındığında 3 seferde çıkarmak suretiyle trabzan yapılır. Bu işlem 3 sıra yapılır. 4. Sırada kare şeklinde kutucuk oluşturularak zincirin sonuna gelindiğinde 7 zincir çekilir. 4 sıra ileriye batılır. 3zincir çekilir ve 3 ilmek sonrasına batılır. Bir sırada 37 adet kutu bulunur. 3 sıra boyunca bu moodel devam ettirilir. Daha sonra 11 sıra her iki yandan birer ilmek arttırılarak devam edilir. 30 ilmek sağdan 30 ilmek soldan trabzan yapılır ve 30. İlmekten sonra 3 zincir çekilir ve bir sonraki ilmeğe batılır. Bu işlem aynı noktaya gelinceğinde 3 sıra yapılır ve 3 adet dönüş deliği oluşur. İki yandan da 30 ilmeklik etek kısı tamamlanmış olur ve yalnızca orta bölümde örgüye devam edilir. Orta bölüm kalçadan ağ noktasına gideceği için her sırada iki yandan da 2 ilmek kasma yapılır. 2o sıra kasılarak örüldükten sonra ağ noktasına gelinir ve 5 sıra da arttırma ve ya eksiltme yapılmadan örülür. 5 sıra bitince 9 sıra boyunca her iki yandan 2’şer arttırma yapılır. Daha önceden hazırlanmış olan ve daha önceki mor bikini altında kullanılan çiçek motifinin lila versiyonundan 13 tane hazırlanıp kasık altına denk gelecek şekilde sırayla birbirlerine ve örülen trabzanlara bağlanarak bikiniye

monte edilir.bu işlemden sonra 2 sıra boyunca 1 dolu 1 boş, 2 dolu 2 boş 3 sıra, 3dolu 3 boş 4 sıra örülür. Üst bedende kullanılan tomurcuk görüntüsü olan örnek burada 2 sıra boyunca uygulanır. Bu işlemden sonra bikini ön ve arka yanlarına 8 ilmekte bi batıp çıkılarak delikler oluşturulur ve bunların üstüne ip alınarak sık iğne yapılır ve şerit geçirilmek üzere yan kenarlar tamamlanır. Ayrıca 3 ilmeklik şerit örülür ve bikini yanlarına bir öne bir arkaya çapraz yönde geçirilerek ayakkabı bağcığı ayarlama tekniği ile mankenin vücuduna göre giydirme yapılabilir. Son olarak ön kasık bölgesinde ağ noktasının başlangıç yerinden sağ ve sol yana doğru takılmak suretiyle 3 sağa 3 sola çiçek motifleri takılır ve bunların da bitim noktalarına bir dolu bir boş trabzan yapılır. 3 seferde çıkarılan 3'lü trabzanlar ile şort paçaları tamamlanmış olur.

Şekil 148: Tasarım 6 bikini altı yapılışı

4.3. Koleksiyon Fotoğrafları ve İllustrasyon Paftaları

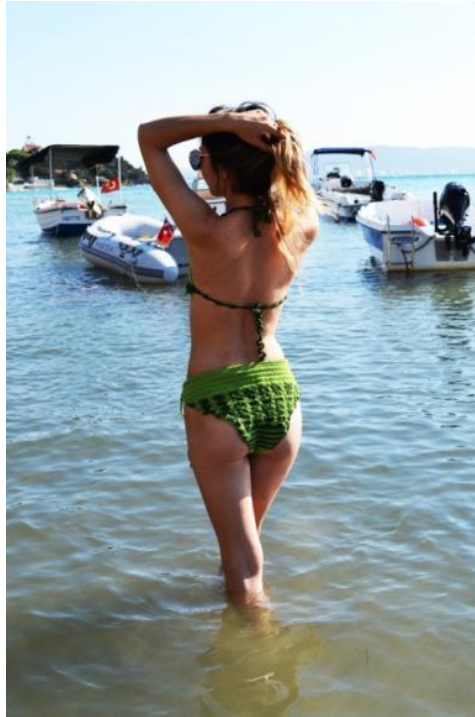
4.3.1. Tasarım 1

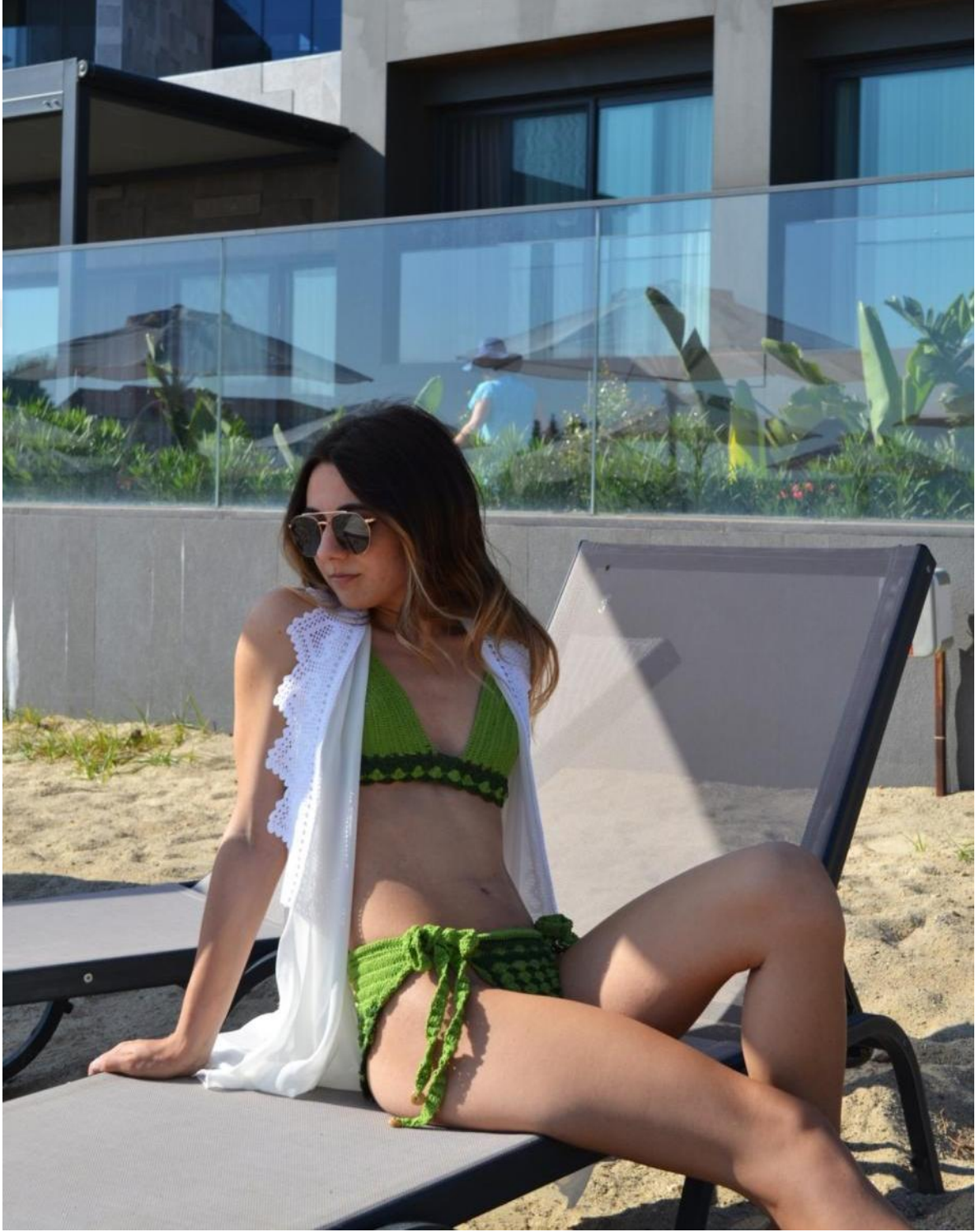
Şekil 149: Tasarım 1

Şekil 150: Tasarım 1 Ön

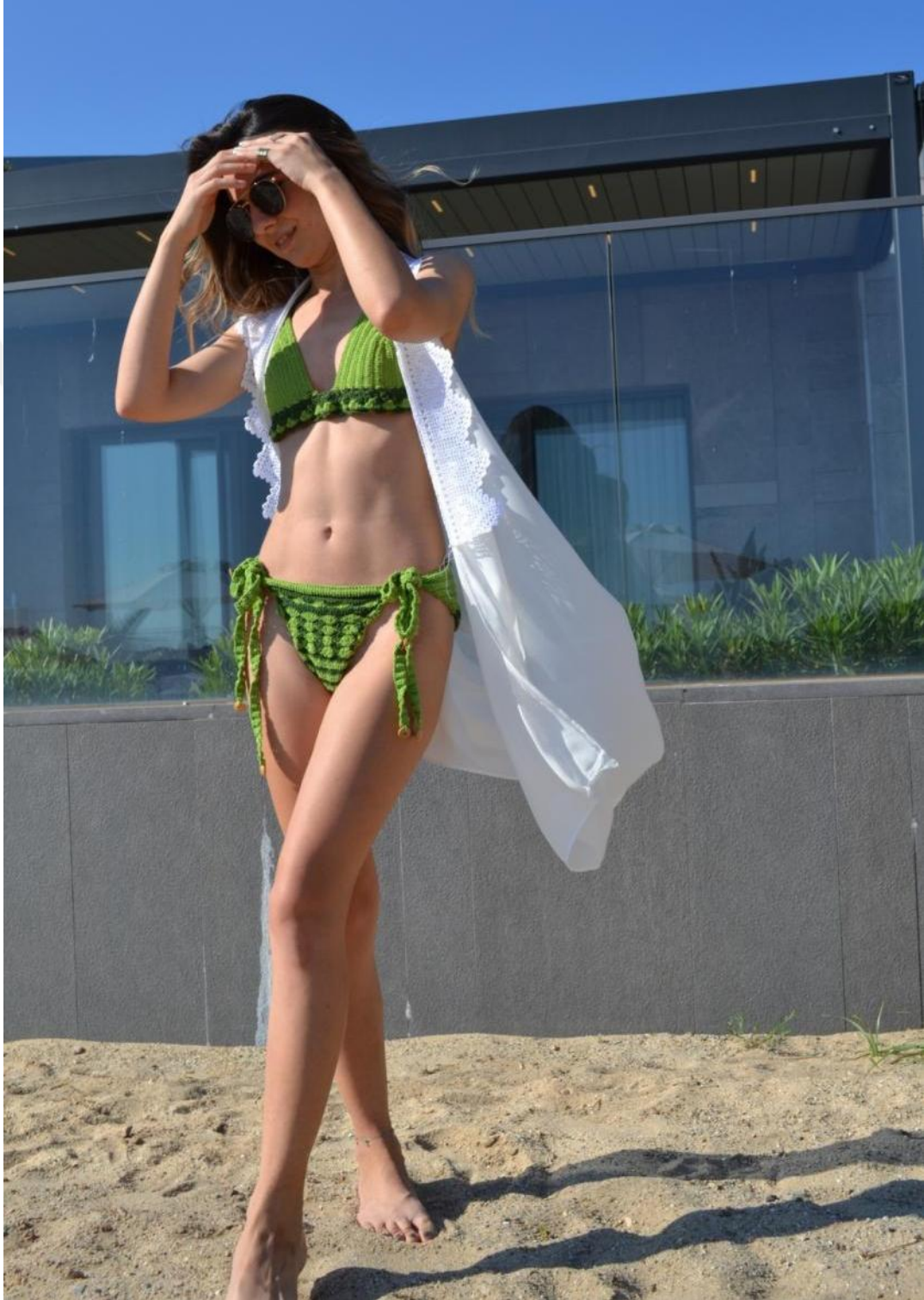
Şekil 151: Tasarım 1 Arka

Şekil 152: Tasarım 1

Şekil 153: Tasarım 1

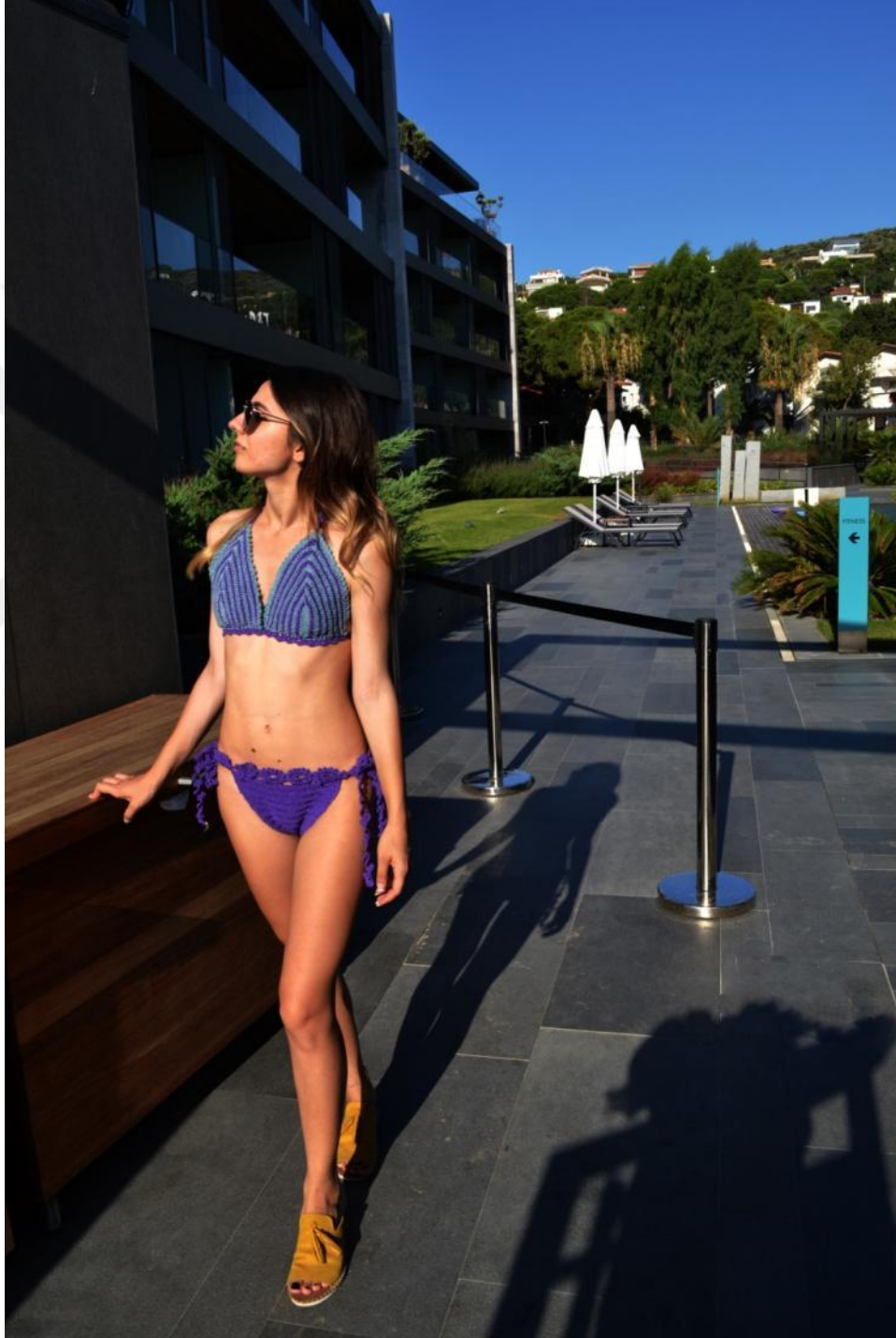

Şekil 154: Tasarım 1

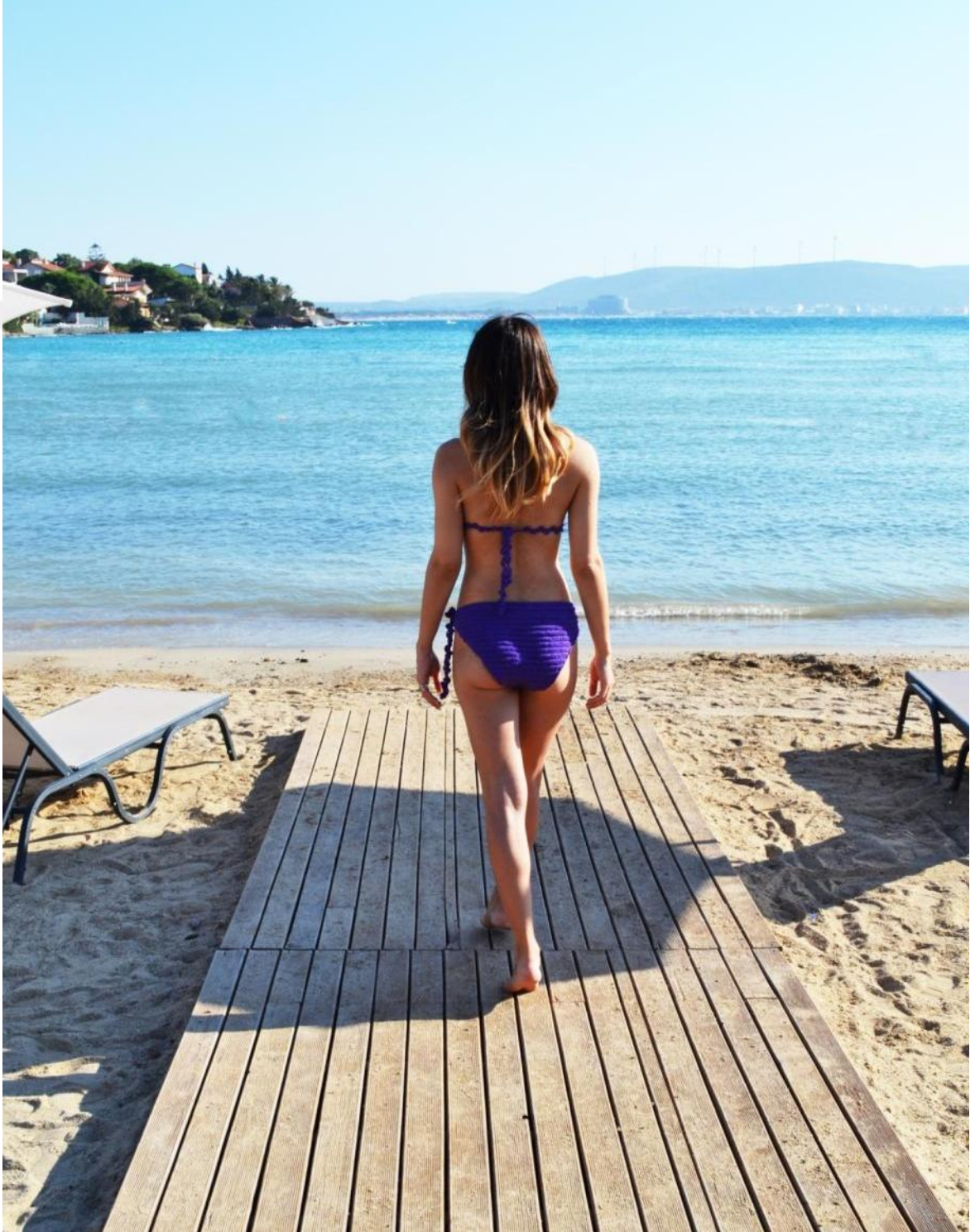

Şekil 155: Tasarım 1 illüstrasyon ve teknik çizimi

4.3.2.Tasarım 2

Şekil 156: Tasarım 2 ön

Şekil 157: Tasarım 2 arka

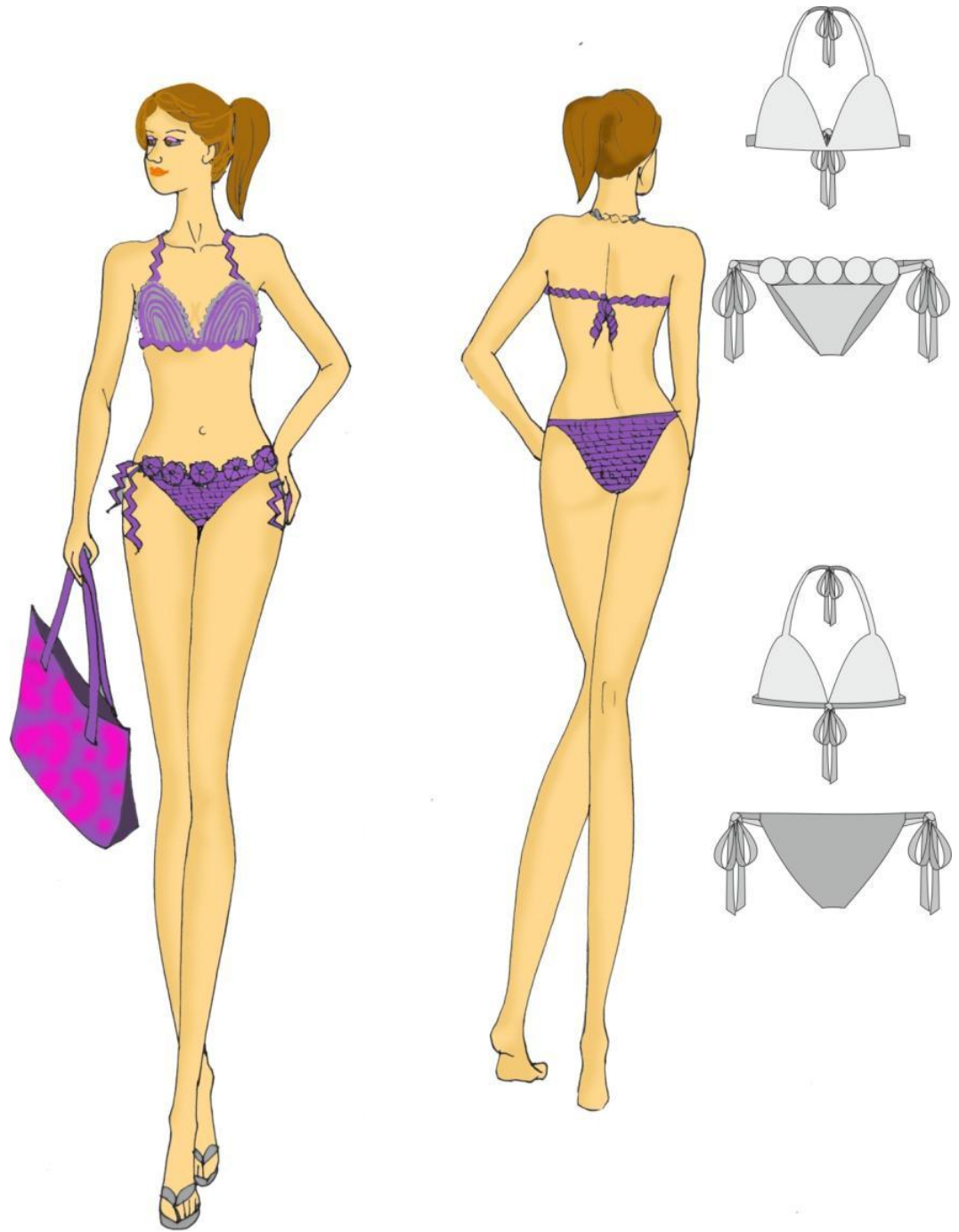
Şekil 158: Tasarım 2 yan detay

Şekil 159: Tasarım 2 yan detay

Şekil 160: Tasarım 2

Şekil 161: Tasarım 2 illüstrasyon ve teknik çizimi

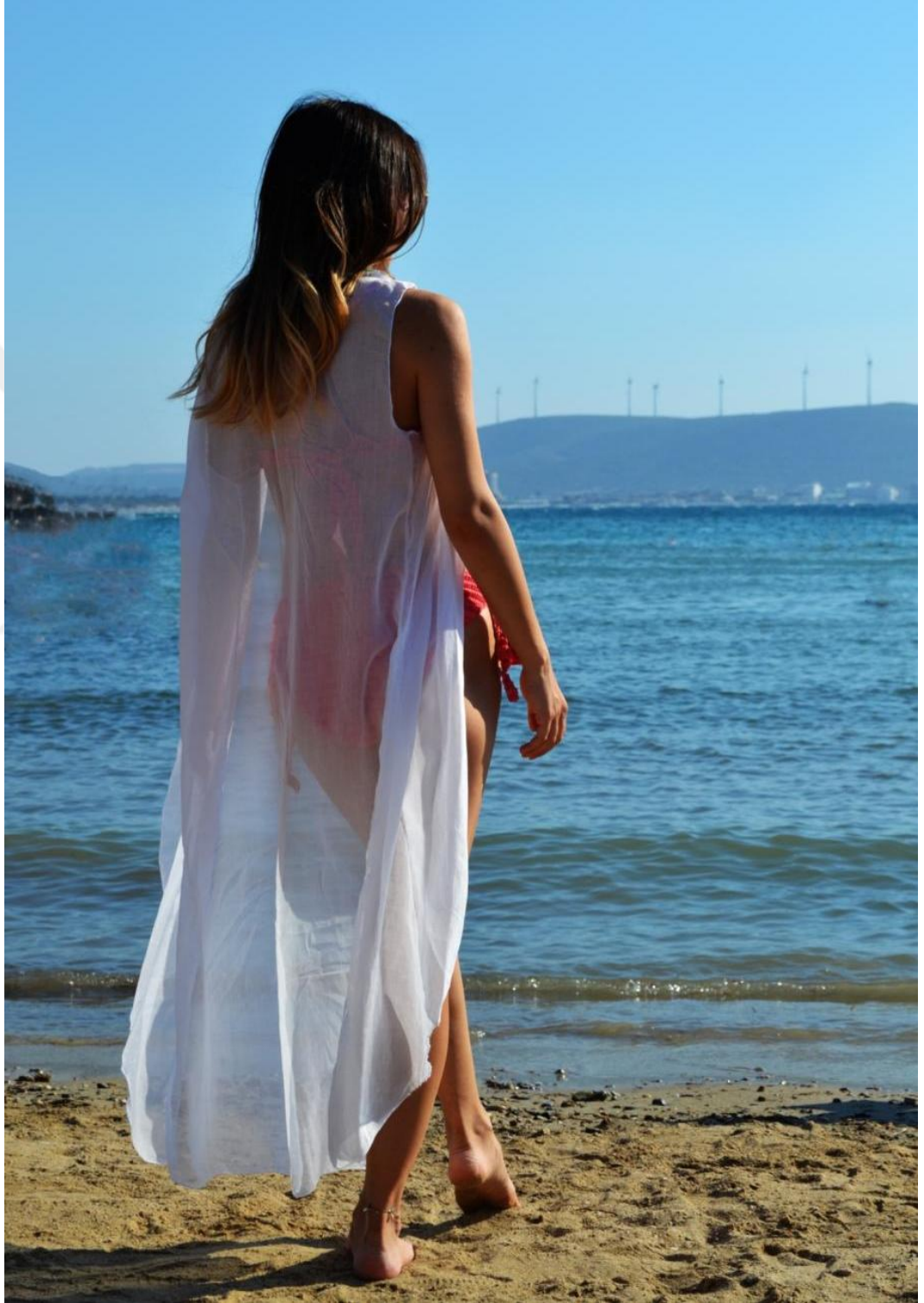
4.3.3. Tasarım 3

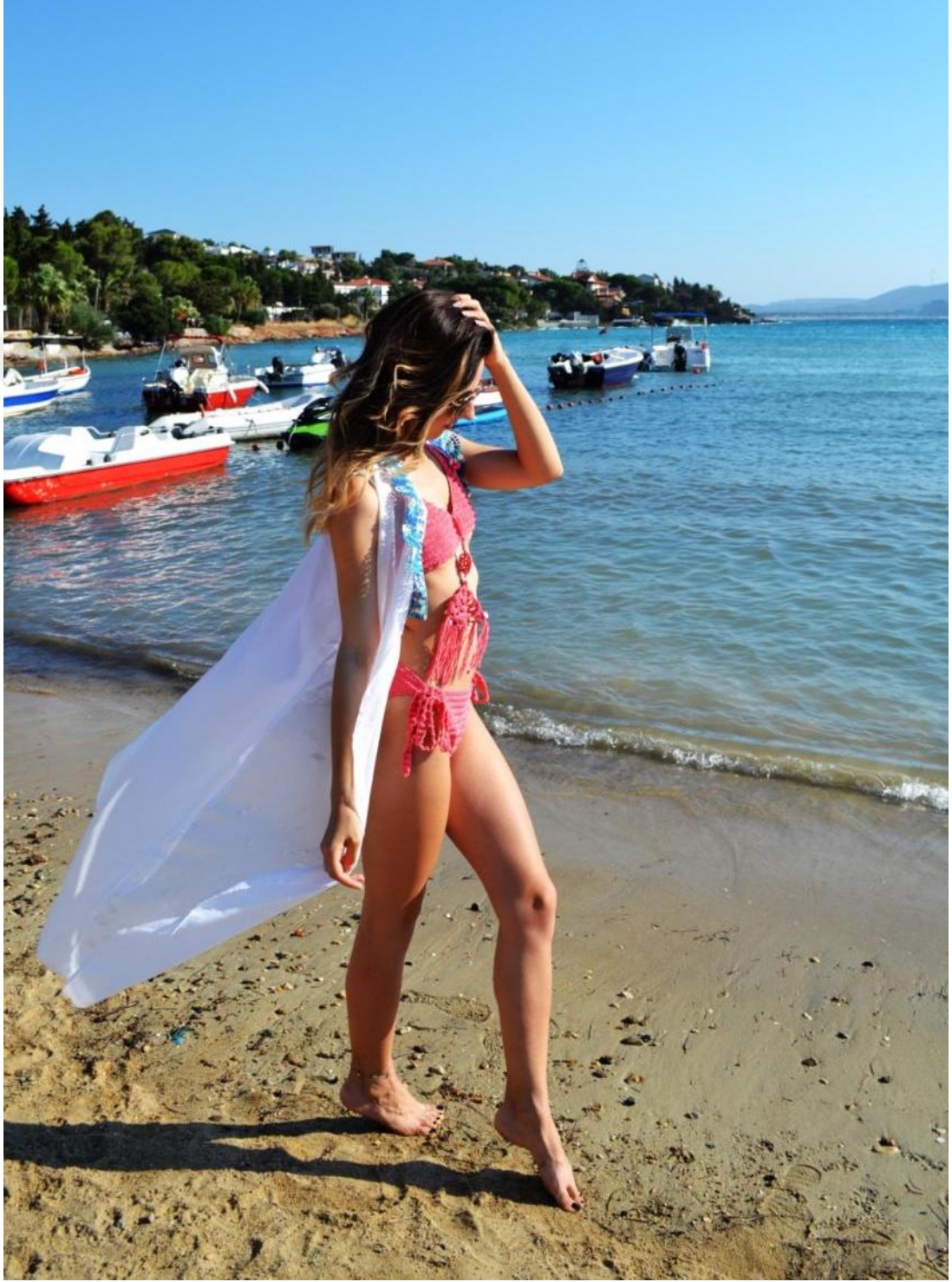
Şekil 162: Tasarım 3

Şekil 163: Tasarım 3

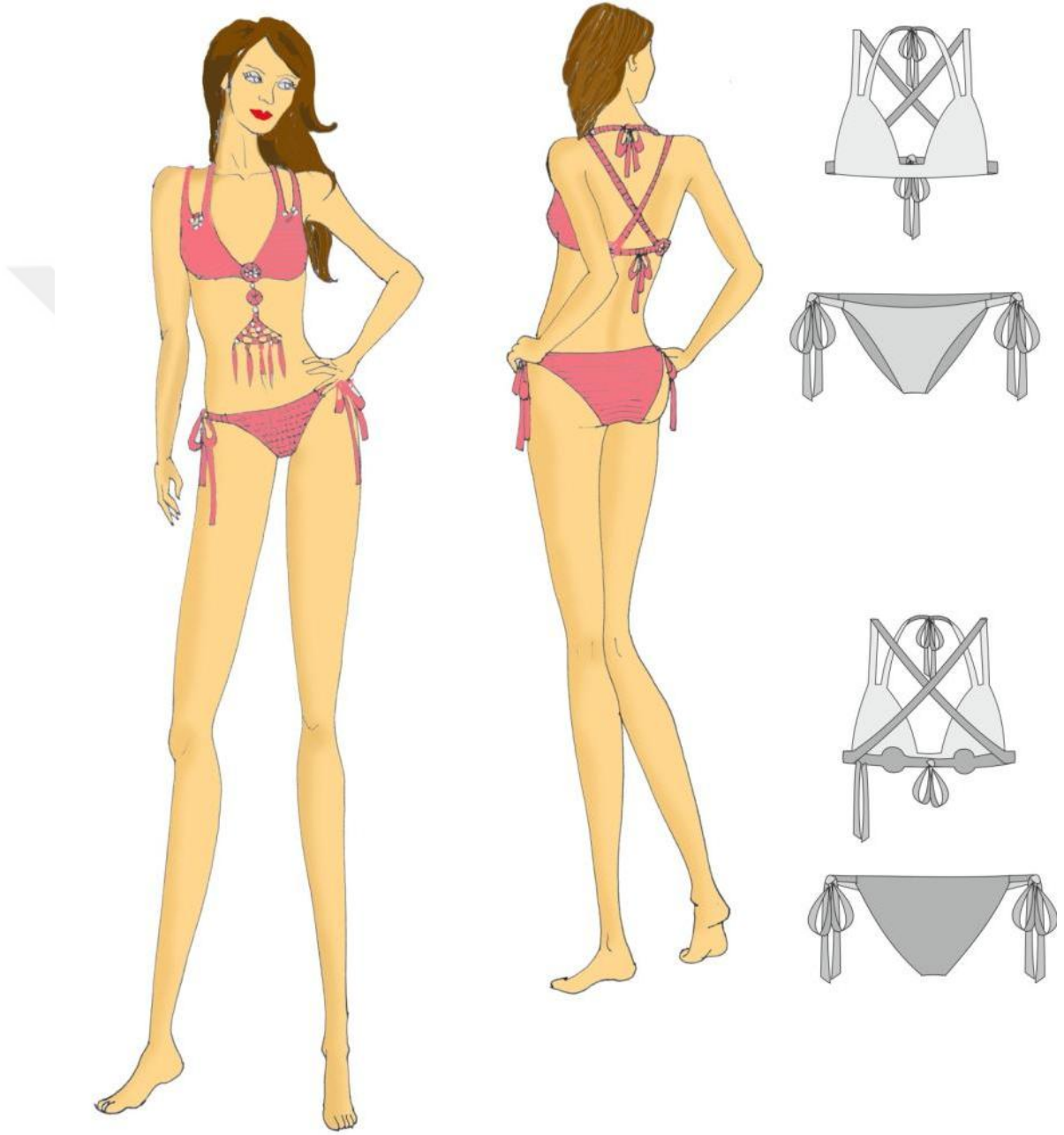
Şekil 164: Tasarım 3

Tasarım 165: Tasarım 3 yan detay

Şekil 166: Tasarım 3 arka detay

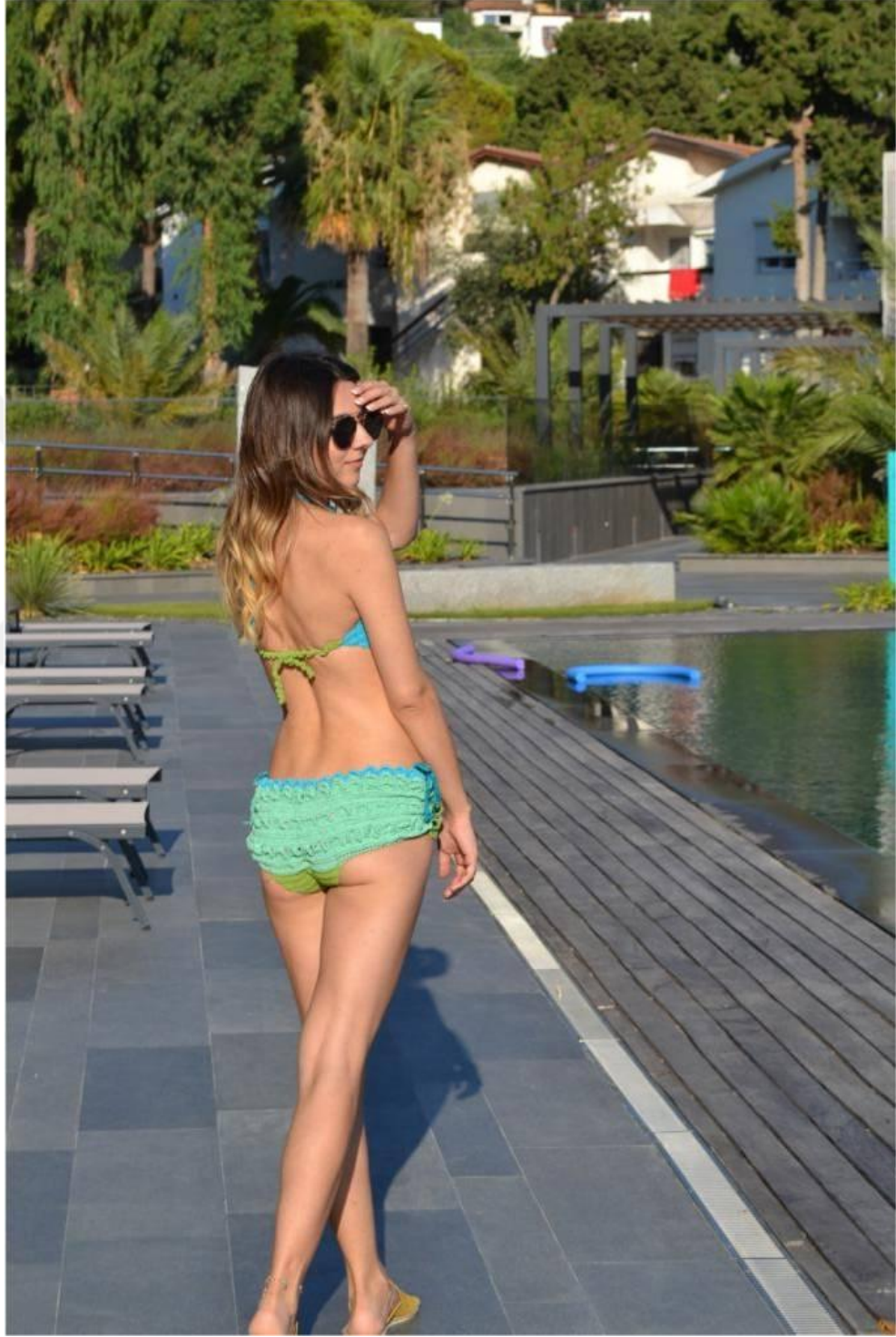

Şekil 167: Tasarım 3 illüstrasyon ve teknik çizimi

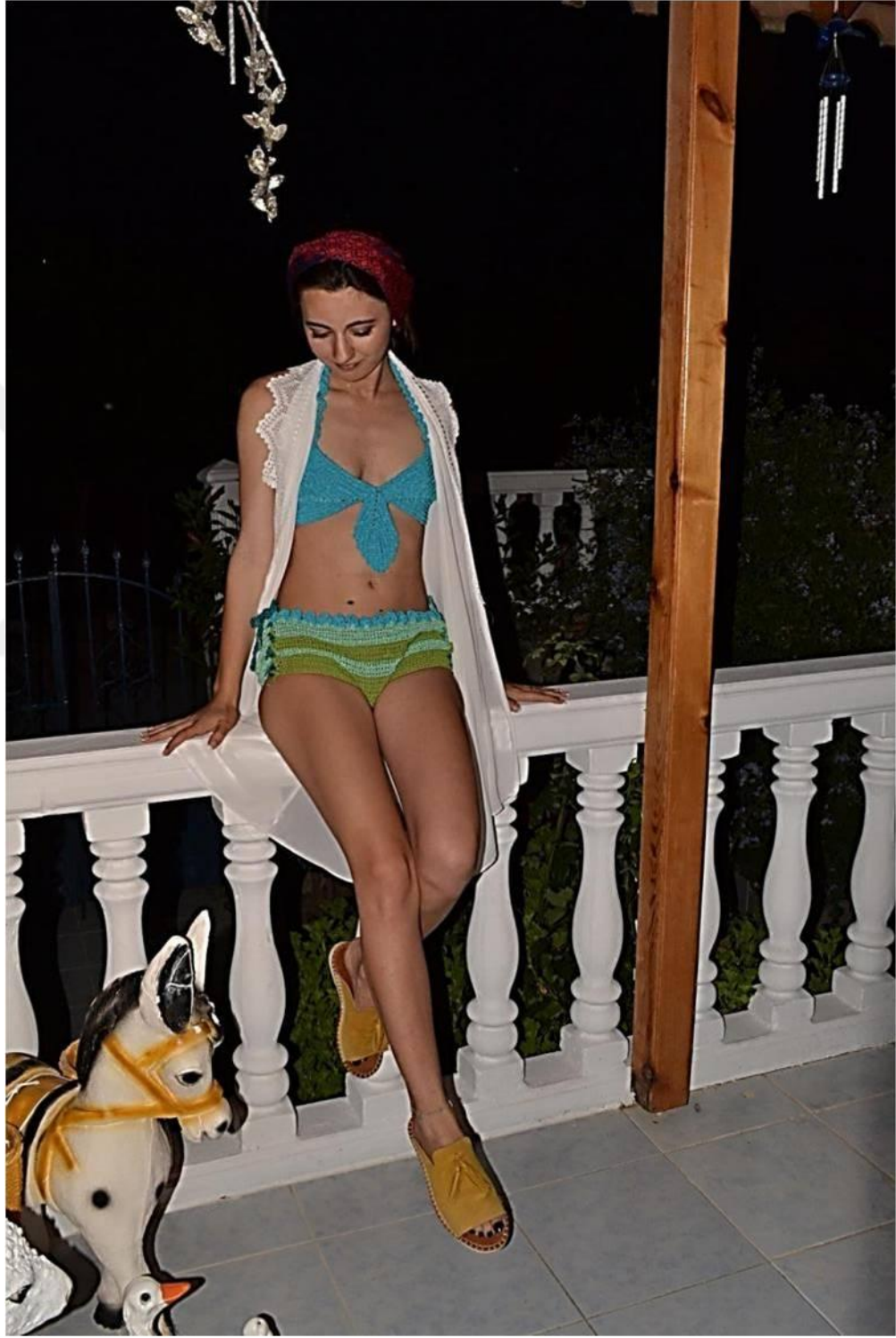
4.4.4. Tasarım 4

Şekil 168: Tasarım 4

Şekil 169: Tasarım 4 arka

Şekil 170: Tasarım 4

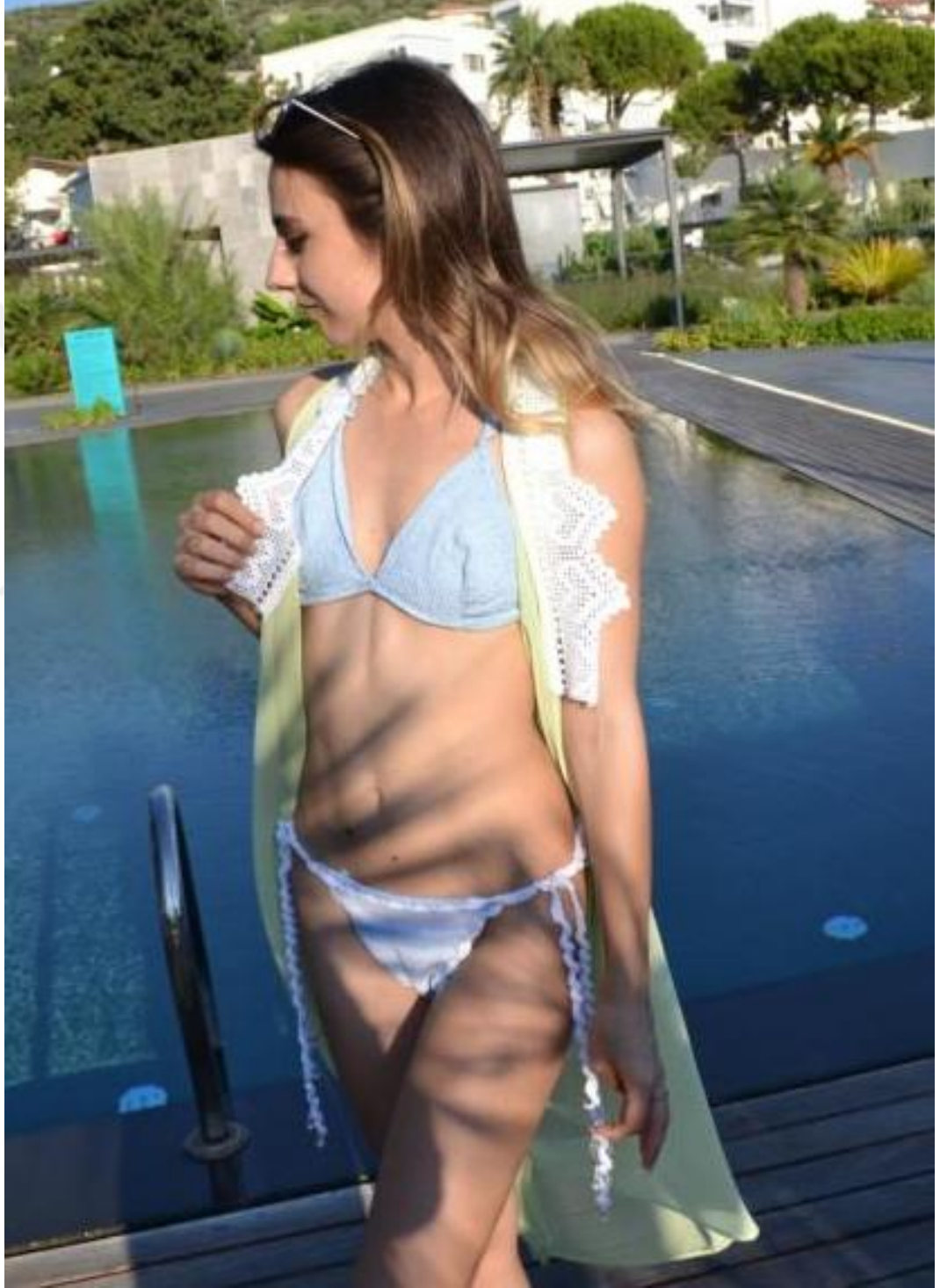

Şekil 171: Tasarım 4

Şekil 172: Tasarım 4 illüstrasyon ve teknik çizimi

4.4.5. Tasarım 5

Şekil 173:Tasarım 5 ön

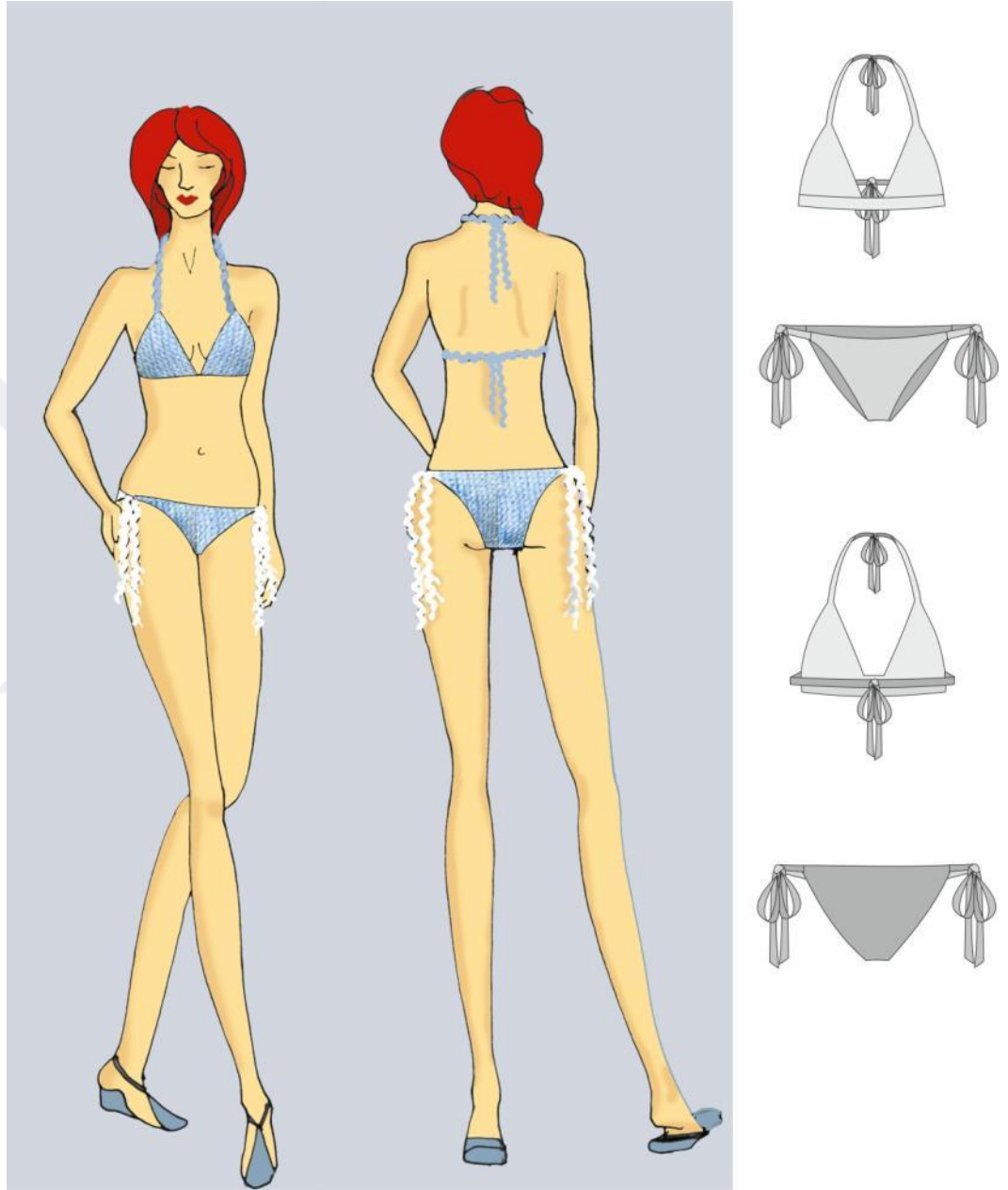
Şekil 174: Tasarım 5

Şekil 175:

Şekil 176: Tasarım 5 arka

Şekil 177: Tasarım 5 illüstrasyon ve teknik çizimi

4.4.6. Tasarım 6

Şekil 178: Tasarım 6

Şekil 179: Tasarım 6

Şekil 180: Tasarım 6

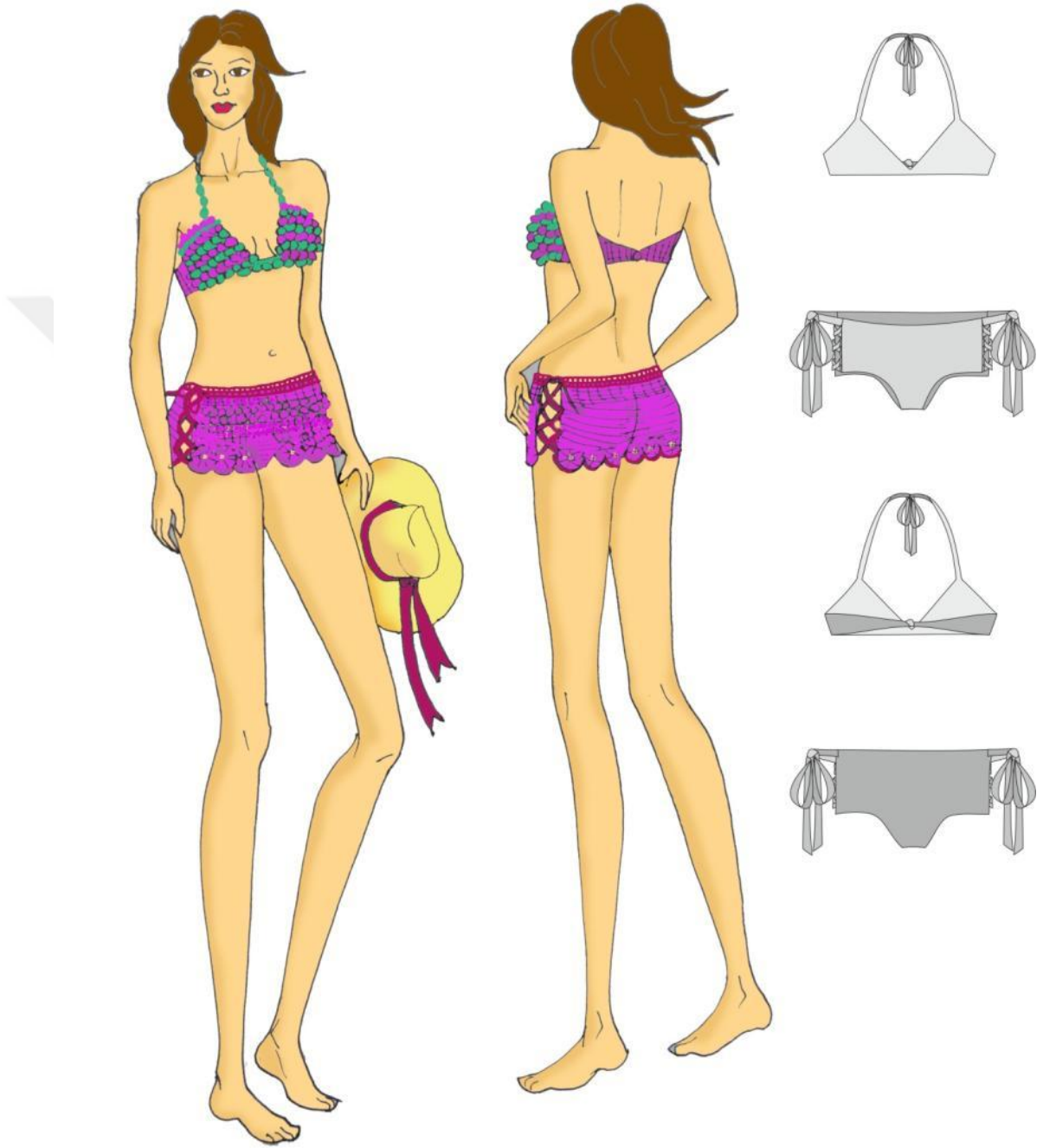
Şekil 181

Şekil 182

Şekil 183

Şekil 184: Tasarım 6 illutrasyon ve teknik çizimi

SONUÇ

Giyim tarihinin önemli bir bölümünü kapsayan mayo ve deniz giysileri insan yaşamında çok eski çağlardan itibaren yer almaya başlamıştır. Denize girme ve yüzme faaliyetlerinin keşfedilmesi yeni form, kumaş ve malzemelerin geliştirilmesinin önünü açmıştır.

18. yüzyılın sonlarına doğru sanayi devriminin gelişmesiyle birlikte insan emeğine dayanan ekonomiden, endüstri ve makine üretimine geçişle birlikte teknolojik, sosyo-ekonomik ve kültürel değişimler insan yaşamını etkilemiştir. Bu değişimlerle kömürün yakılması ve buhar gücünün İngiltere’de kullanılmaya başlanması özellikle tekstil üretiminde kullanılmak üzere güçlü makineler ortaya çıkmıştır. 19. yüzyılın başlarına doğru da devam eden endüstrideki makineleşme, sosyal yaşama ve eğlence aktivitelerine ayrılan zamanı arttırmıştır. Böylece denize girme ve plaj kültürü artmış ve deniz kıyafetleri ilk başlarda gündelik hayatta giyilen kıyafetlere çok yakın iken zamanla yüzmeye elverişli esneklik ve formlara sahip olmuştur. Tarihsel süreç içinde insan hayatına giren mayonun gelişen teknoloji, yeni malzemeler, yeni tekniklerle birlikte moda dünyası içinde önemli bir yer almıştır.

Zaman içinde çeşitli örme şirketlerinin adları değişerek mayo fabrikası haline geldiği görülmüştür. Bunlardan en çok bilineni”Jantzen Örme Fabrikaları”dır (1915). İlk olarak 1802’de Amerika Birleşik Devletleri’nde Fransız Devrimi döneminde göç eden Eleuthère Irénée du Pont de Nemours adlı bir Fransız göçmeni, tarafından kurulan “DuPont” markası ilk olarak barut üretimi ile işe başlamıştır. 19. Yüzyıl boyunca büyüyerek, 20. Yüzyıla geldiğinde ise deney laboratuvarı kurmuştur. DuPont’un ilk bilimsel laboratuvarı olmakla beraber, mayo kumaşlarında Nylon ve Lycra’nın kullanımının önünü açmıştır. Mayo kumaşı imalatçılarının kullanabilmesi için suni liflere öncülük yapmıştır. “Dacron” ve daha sonra “Lycra(likra)” yı bularak mayo ve kadın iç giyiminin naylon ile ilişkisini kurmuştur. Bu yeni kumaş lifleri çok kısa bir süre içerisinde Hollywood starlarının giyiminde ve mayo giyebilen herkesin tercihinde yer almıştır.

1960'ların sonlarına doğru tığ işi mayo ve bikini tasarımları yapılmış ve bu tasarımların güneşlenmek amacıyla günümüzde de kullanıldığı saptanmıştır. 50'lerin "büyük göğüs" ve 60'ların "destekli göğüs" moda olmasına rağmen 1970'li yıllarda "südyensizlik" revaçta olmuştur. Kapsız mayo tasarımları ve olimpiyat yüzücülerinin giydiği tasarımlar revaçta olmuştur. Film sektöründe aktrislerin giydiği mayo ve bikiniler trendlerin daha çok göz önünde olup takip edilmesini sağlamıştır. 80'li yıllara doğru aerobikte kullanılmak üzere üretilen mayolar ve Rio Karnavalı'nda giyilen kostümlerde kullanılan mayo ve bikini çeşitleri farklı isimlerle çeşitlenerek önümüze çıkmıştır. 90'lı yıllarda göze çarpan yeniliklerden birini Speedo markası gerçekleştirmiştir. Yüzücüler için en iyi mayo üreticisi olarak bilinen Speedo, 1995'te kumaş devrimi sayılan dayanıklılık özelliğindeki naylon elastene kumaşını satın alması çok fazla klor içeren modern yüzme havuz suyuna dayanıklı tasarımların üretilmesini sağlamıştır. Ayrıca dönemin tasarımcıları hippie akımından esinlenerek boncuklu çiçek ağırlıklı plaj kıyafetleri, pareolarla mayo ve bikini kombinleri ortaya çıkarmıştır. Geçmiş modellerden tamamen uzaklaşmayıp üzerine kumaş teknolojileri eklenmiş ve plajda kullanılmak üzere elbise ve aksesuarlarla desteklenmiştir.

2000'li yıllarda baskı ve boyama tekniklerinde artış gözlemlenmiştir. Türkiye'de ve dünyada yalnızca plaj giyimi üzerine yoğunlaşmış alanında uzman markalar ve tasarımcılar ses getirmiştir. Gucci, Versace, Dolce&Gabbana, Roberto Cavalli ve Missoni, Vera Wang, Matthew Williamson, Micheal Kors, John Galliano ve Oscar de la Renta da bunlara dahil olan diğer markalardır. Celine, Hermès, Chanel, Calvin Klein, Ralph Lauren'den Prada Sport, La Perla, Polo Sport markaları da bunlara dahildir. Türkiye'de Ayyıldız, Kom, Zeki Triko, Nelson gibi markaların ithalat ve ihracatları büyük önem taşır.

Yapılan bu çalışmada yukarıda da bahsedildiği gibi mayo tarihi derinlemesine incelenmiş olup, konuyla alakalı yeni kaynaklar kazandırılmıştır. İlk bölümde iki bölümde onar yıllık süreçlerde mayonun gelişimi anlatılmış olup üçüncü ve dördüncü bölümde tasarım üretim ve malzeme konusunda gelişmeler aktarılmıştır. En son olarak kişisel koleksiyon, tema, çıkış noktası, teknik detaylar (kullanılan malzeme, kullanılan teknik, form, renk ve doku), illüstrasyon ve teknik çizimler ile anlatılmıştır. Ürünlerin moda fotoğrafları

değişik açılardan çekilerek tez çalışması sunulmuştur.

Ülkemiz için mayo tasarım ve üretiminin önemini kavrayıp ortaya konulan bu çalışmalar sektörün de desteğiyle geliştirilmeli ar-ge çalışmaları yapılmalı. Dünya pazarında ihracat oranımızın arttırılması sağlanmalıdır. Zaten moda tasarım okullarının ve bunları destekleyen devlet kurumlarının işbirliği ile ev plaj giyim tasarım yarışmaları yapılmaktadır. Bunlara bağlı olarak yurtiçinde ve yurtdışında düzenlenen fuarlar da gelecek nesillere daha iyi tasarım ve üretimlerin aktarılması için çalışmaktadır. Bu faaliyetlerin daha yaygın ve etkin yapılması ve bilimsel çalışmaların desteklenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

1.Yazılı Kaynaklar:

AKÇURA, G. (1994). Deniz Hamamları. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi İstanbul: Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, (c. 3, 24-25.s).

ALAC, P. (2012). Bikini story. USA: Parkstone International.

ANMAÇ, Elvan, (2004). Tekstilde Kullanılan Lifler Özellikleri ve Kullanım Alanları, Dokuz Eylül Yayınları

BURNS, Leslie D. - BRYANT, (2002). Nancy O., The Bussiness of Fashion- Designing, Manufacturing and Marketing, Fairchild Publishing, New York

CRAİK, J. (1994). The face of fashion: cultural studies in fashion. New York: Routledge

ÇATMA,(2012). Tekstil ve Makine Sanayi Dış Tic. A.Ş.,Dikiş Teknolojisi Dünyası, Dış Giyim.

ÇEKEN, F.(2004). Örmecilik Esasları. D.E.U. Mühendislik Fakültesi Yayınları, İzmir,

DEREBOY, E. J. (2004). Kostüm ve moda tarihi. Ankara: Özel Güzel Sanatlar Stilistik.

DİRİX, E.- FİELL, C., (2015). Fashion in the 70's, Goodman Fiell Imprint, 2015

EMİROĞLU, K. (2001). Gündelik hayatımızın tarihi. Ankara: Dost

FOGG, Marnie, Moda'nın Tüm Öyküsü, 2014, Hayalperest Yayınevi, İstanbul

FOGG, Marnie (2014). Why You Can Go Out Dressed Like That: Modern Fashion Explained, U.K., Thames and Hudson Ltd.

FRİNGS, Gini Stephens, (2005). Fashion From Consept to Consumer,Pearson Publishing

America, GÜRSOY, Tahir (2010). Giyim Kültürü ve Moda,İstanbul, Ömür Matbaacılık

HAGGAR, Ann, (1990). Pattern Cutting For Lingerie, Beachwear and Leisurewear, London, Blackwell Science Ltd.

JOHNS, Maxine James, (1997). Womens Functional Swimwear 1860-1920, Retrospective Theses and – Iowa State University

SALEN Jill, (2014). Vintage Swimwear–Historical Patterns and Techniques, U.K, Batsford Publisher

KENNEDY, Sarah, (2010). The Swimsuit – A History of Twentieth-Century Fashions, London W1T 3JW, Carlton Books Limited

KURUMER, Gülseren (2007). Konfeksiyon Üretimi ve Teknolojisi, İzmir, Printer Ofset Matbaacılık

KIDWELL, C. B. (1968). Women’s bathing and swimming costume in the United States. United States National Museum Bulletin 250.s.

LOKMANOĞLU, P. (1996). “Mayo” nun 150 yıllık tarihi. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi, 6(5), 346-348.

MARMARALI, Arzu-KRETZSCHMAR, Serap, (2004). Örme Terimleri ve Tanımlamaları, E.Ü. Tekstil ve Konfeksiyon Araştırmaları

O’MAHONY, M. - BRADDOCK, (2002). Sports Tech- Revolutionary Fabrics, Fashion & Design, Thames & Hudson Publishing

O’ODONNOL, (1989). Shirley Miles, Amerikan Costume 1915-1970, A Source Book for Stage Costumer, Indiana University Press

ÖZER, İ. (2009). Osmanlı’ dan Cumhuriyet’ e yaşam ve moda. İstanbul: Truva.

ÖZDEMİR, K. (2007). Cumhuriyet döneminde şapka devrimi ve tepkiler. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

PROBERT, Christina, (1981). Swimwear in Vogue Since 1910, Thames and Hudson Publications

SHISHOO,R.,(2005). Textiles in Sport, Woodhead Publishing Limited.,North America,

SCHMİDT, Christine, (2012). Fashion From Poolside to Catwalk, published by Berg, London-New York

SCHMİDT,Christine, (2008). Annette Kellerman, The Modern Swimsuit and Australian Contribution to Global Fashion,Submitted in fulfilment of requirements for degree of Doctor of Philosophy, Creative Industries Faculty,Queensland University of Technology

TEZCAN, M. (1983). Giyim olgusuna sosyo-kültürel bakış ve türklerde giyim. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 16(1), 255-276.

TUTEL, E. (1965). Mayonun 135 yıllık gelişmesi ve deniz banyoları. Hayat Tarih Mecmuası, 7, 66-71.

TASCHEN, A HISTORY FROM THE 18.TO.20. CENTURY,(2007). The Collection of Kyoto Costume İnstitute Fashion

YAPP, Nick, (2008), Getty Images 1950s, Decades of the 20th Century, Könemann, Langenscheidt Publishing

WATSON, Linda (2007).Modaya Yön Verenler, İstanbul, Güncel Yay. 295.s

YAKARTEPE, Mehmet- YAKARTEPE, Zerrin (1995). T.K.A.M. Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan-Hazır Giyime, İstanbul, T.K.A.M. Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma Merkezi Ltd.Şti.

2. Sözlü Kaynaklar

Cicikom markası baş tasarımcısı Elif Evrim Yazan ile 2015'te görüşülmüştür. Zeki Triko üretim müdürü ile Serap Yıldırım ile 2016'da röportaj yapılmıştır.

3.İnternet Kaynakları

Şekil 2: <https://www.amazon.co.uk/Hung-Out-Swimming-British-Culture/dp/055712428X> [05.06.2015]

Şekil 6: BAUCHER, François, (2008). Histoire du Costume, Flammarion Editor, 387.s

Şekil 11: <https://www.pinterest.com/pin/119626933823137748/> [05/04/2015]

Şekil 15: <https://www.pinterest.com/pin/328481366542712620/> [20.05.2015]

Şekil20-21: <http://en.wikipedia.org/wiki/Jantzen> [15.03.2015]

Şekil 22: RAYMOND, Susan (2013). Swimwear History
<http://vintagefashionguild.org/fashion-history/swim-wear-history> [15.04.2015]

Şekil 27: Mayo ve Bikinilerin Evrimi, (2015).
<https://line.do/tr/mayo-ve-bikinilerin-evrimi/r5q4tr/vertical> [10.03.2015]

Şekil 30: Mayo ve Bikini Evrimi, (2015).
<https://line.do/tr/mayo-ve-bikinilerin-evrimi/r5q4tr/vertical> [20.05.2017]

Şekil 45: Mayo ve bikinilerin evrimi, (2015)
<https://line.do/tr/mayo-ve-bikinilerin-evrimi/r5q4tr/vertical> [20.05.2017]

Şekil 46: GİBSON, Megan, (2011).Micheline Bernardini-ilk bikini

Şekil 47: pinterest.com, (2015)

<https://www.pinterest.com/pin/198651033533666565/> [15.02.2015]

Şekil 49: https://www.bbc.com/turkce/ozeldosyalar/2014/10/141009_vert_cul_bikini
erişim: 20.03.2015

Şekil 51: <https://www.pinterest.com/pin/464504149040301903/> [15.02.2015]

Şekil 54: <http://www.ultimatemovierankings.com/esther-williams-movies/> [20.03.2017]

Şekil 54-55:

<https://www.surfertoday.com/surfing/8699-body-glove-celebrates-its-60th-anniversary>
[15.04.2017]

Şekil 56: YAPP, Nick.(2008). Getty İmages 1950s, Decades of the 20th Century,
Könemann, Langenscheidt Publishing.

Şekil 57: YAPP, Nick.(2008). Getty İmages 1950s, Decades of the 20th Century,
Könemann, Langenscheidt Publishing.

Şekil 60: <http://glamourdaze.com/2010/06/vintage-swimwear-fashion-guide.html> erişim:
[02.03.2015]

Şekil 61: http://thefashionarchives.org/?people_and_places=paula-stafford [15.03.2015]

Şekil 62: WATSON, Linda (2007).Modaya Yön Verenler, İstanbul, Güncel Yay. 295.s

Şekil 64: Christine Shmidt, Annette Kellerman, The Modern Swimsuit and Australian
Contribution to Global Fashion,Submitted in fulfilment of requirements for degree of Doctor
of Philosophy, Creative Industries Faculty,Queensland University of Technology, 2008, 98.s

Şekil 66-67: Shirley Miles O'donnol, Amerikan Costume 1915-1970, A Source Book for

Stage Costumer, Indiana University Press, 1989

Şekil 68: <https://www.pinterest.com/pin/551620654331053698/> [12.02.2015]

Şekil 69:

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2525590/Licensed-make-killing-Bond-poster-worth-5-000-Original-1962-film-Dr-No-selection-rare-memorabilia-going-hammer.html>
[12.02.2015]

Şekil 71: O'Donnol, Shirley Miles (1989). Amerikan Costume 1915-1970, A Source Book for Stage Costumer, Indiana University Press,

Şekil 75: <http://weheartvintage.co/2013/05/13/1920s-monokini-topless-swimsuit/>
[20.02.2015]

http://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,2081310_2080985_2081024,00.html [05.02.2015]

Şekil 76: TASCHEN, (2007) The Collection of Kyoto Costume Institute Fashion, A History from the 18. to 20. Century, 596.s

Şekil 77: SALEN, Jill (2014) Vintange Swimwear Historical Patterns and Techniques, 86.s

Şekil 81: http://www.inafarawaygalaxy.com/2014_05_01_archive.html [29.06.2015]

Şekil 83:

http://www.bikiniscience.com/chronology/1965-1970_SS/BZ6801_S/BZ6801.html
[15.02.2015]

Şekil 85: DİRİX, Emmanuelle –FİELL Charlotte, Fashion in the 70's, Goodman Fiell Imprint, 2015

Şekil 98: http://www.inafarawaygalaxy.com/2014_05_01_archive.html [29.06.2015]

Şekil 99: RAYMOND, Susan-DETTMER, Anne (2013).

<http://vintagefashionguild.org/fashion-history/swim-wear-history/> [20.04.2015]

Şekil 100-101: <http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/24979017> [20.02.2015]

Şekil 103:

http://www.radikal.com.tr/yasam/huseyin_caglayanin_uzay_mayolari_paris_podyumlarinda-901452 [22.04.2015]

Şekil 104: <http://www.galerimakina.com/?y27/Zincir-Dikis-Makinalari.html> [27.04.2017]

Şekil 105: <https://www.makinaturkiye.com/3-iplik-lastik-overlok-c-107366> [27.04.2017]

Şekil 106:

<http://sewparts.en.hisupplier.com/product-70443-JH600-Zig-zag-sewing-machine.html> [10.04.2017]

Ayyıldız. (2016). Hakkımızda. <http://www.ayyildiz.com.tr/hakkimizda.shtm> [02.01.2017]

<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/bikini> [02.01.2017]

<https://line.do/mayo-ve-bikinilerin-evrimi/r5q4tr/vertical> [03.04.2015]

haluk kalafat <http://www.sosyalayrinti.com/2013/03/atom-fizigi-ve-bikini.html> [10.02.2015]

Focus Dergisi Haziran, (2006)“Plaj Cumhuriyeti” makalesi, , Hürriyet Biz Bize <http://www.focusdergisi.com.tr/kultur/00381/> [12.04.2015]

MERAL, Orhan (2013). AVRUPA, Güneybatı bölümü, İTALYA, Sicilya Etiketler enna, sicilya, sicilya gezilecek yerler, sicilya gezisi, sicilya görülecek yerler, sicilya güzellikleri sicilya tarihi yerleri, sicilya turistik yerleri

<http://www.gezi-yorum.net/italya-sicilya-guneybati-bolumu/> [17.03.2015]

<http://www.badelina.com.tr/tr/mayo-hakkinda.html> [10.02.2015]

<https://dinkulturuveahlaksilgisi.wordpress.com/category/sanat-tarihi/> [18.03.2015]

http://thefashionarchives.org/?people_and_places=paula-stafford [15.03.2015]

<https://www.pinterest.com/pin/486036984759734437/> [15.04.2015]

C. SOUTGAM, Brian, (2018) The Editors of Encyclopaedia Britannica,

<https://www.britannica.com/biography/Jane-Austen/> [06.06.2018]

Mayonun Tarihi Gelişimi, 2014, <https://mayotarihi.wordpress.com/tag/mayo-tarihi/> [25

Queensland Museum (2010). Exposed! The story of swimwear.

<http://www.qm.qld.gov.au/Events+and+Exhibitions/Exhibitions/2010/05/Expose>
[08.03.2017].02.2015]

ORİGJANSKA, Magda,(2017). Annette Kellerman: The modern mermaid who revolutionized women's swimwear,[25.07.2017]

<https://www.thevintagenews.com/2017/07/25/annette-kellerman-the-modern-mermaid-who-revolutionized-womens-swimwear/>[06.03.2017]

Tag/Banyosu Blogger, (2014).Mayo tarihi ve özellikleri,

<https://ozelliklimayo.wordpress.com/tag/banyosu> [25.02.2015]

By İcat, (2011)Jimnastik mayosunu kim buldu

<http://www.ilkkimbuldu.com/jimnastik-mayosunu-kim-buldu/>[26.12.2016]

Habertürk, .(2012). Dünyadaki ilk mayo,

<http://www.dunyaninilkleri.com/ilkler/dunyadaki-ilk-mayo.html> erişim: 10.02.2015

(*)https://tr.wikipedia.org/wiki/Folies_Bergère[10.02.2015]

http://www.bbc.co.uk/turkce/ozeldosyalar/2014/10/141009_vert_cul_bikini [18.05.2015]

Habertürk,

(2010).<http://www.forumgercek.com/her-konuda-kisa-bilgi-ve-haberler/65047-mayo-bikini-nin-tarihi.html> [25.02.2015]

[<http://www.magazinizmir.com/moda/mayo-ve-bikinin-bilinmeyen-tarihi#sthash.MzXqyXon.dpuf>] [22.03.2015]

<http://www.fashistanbuller.com/2011/06/65-yasnda-bir-fstk.html> [05.04.2015]

GÜR, Ayşen (2012). Ntv Tarihi.

<https://www.ntv.com.tr/turkiye/kasinan-avrupalilar-denizi-nasil-kesfetti,WXeTDYVAekOqZwEtqYISMA>[17.05.2016]

DELİKTAŞ, Ömer Faruk (2014). İstanbul’da eskiden deniz hamamları varmış.

<http://www.dunyabizim.com/gezi-mekan/17513/istanbulda-eskiden-deniz-hamamlari-varmis> [17.03.2017]

Kom, (2016). Kom Tekstil ve Konfeksiyon Sanayi A.Ş.’ nin yapılanma süreci.

http://shop.kom.com.tr/shop/hakkimizda_17.html [17.03.2017]

Nelson, (2016). Kurumsal sayfa. <http://www.nelson.com.tr/#/hakkimizda> [17.03.2017]

Şekil 9:“Bathing Suits”, (2008). Ephemeral New York,

<https://ephemeralnewyork.wordpress.com/tag/bathing-suits/>[15.05.2016]

ÖZGEÇMİŞ

1991 İzmir doğumluyum. Evliyim ve 1 oğlum var. Çok küçük yaşlardan beri çizime ilgim vardı. Sonra Lions Dernekleri Dünya Barış Afiş Yarışması'nda jüri özel ödülünü 2004 yılında aldım. 2005'te Gural Porselen "haydi kızlar okula" kampanyası kapsamında jüri özel ödülü aldım ve çizimlerimiz kupalara basıldı geliri okuyamayan kız çocuklarına bağışlandı. Lisede resim ve ya tasarım üzerine herhangi bir dersim yoktu. Anadolu Lisesi sınavlarını kazanıp Türkçe Matematik ağırlıklı bir bölümde Karşıyaka Merkez Anadolu Lisesi'nde eğitim aldım. Bu yıllarda birkaç tasarım yarışmasında derece aldım. Narlıdere Belediyesi'nin düzenlediği İzmir Trafik Komitesi "trafik konulu resim yarışması birincilik ödülünü 2006 yılında aldım. Ertesi yıl "Geleceğe bir damla sakla" sloganıyla düzenlenen Rotary Kulübü afiş tasarım yarışmasında ikincilik ödülü aldım. 2009 yılında lise son sınıf öğrencisiyken İzmir Anadolu Lisesi'nin düzenlediği liseler arası "Kurtuluş Savaşı Kadınları Mansiyon Birinciliği" aldım. Bravo Patisserie pasta model tasarım yarışmasında jüri özel ödülü aldım.

Üniversite eğitimim esnasında 2012 İZFAŞ 'ın düzenlediği Ifwedding Gelinlik Tasarım Yarışması'nda "kuğu gölü" temasında ilk 25 öğrenci arasında yer aldım. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 2011 "Manifesto"temalı defilesinde "Denizli Buldan Kumaşları" Denizli'deki tanıtım defilesinde iki tasarımlarımla yer aldım. 2013'te son sınıf iken "Osmanlı Kaftanlarının Günümüze Uyarlanması" temalı defilede iki tasarımlımla yer aldım. 2013 ve 2014 yıllarında İstanbul'da düzenlenen Marmara Park AVM' nin Dream Style tasarım yarışmasında 2 kere yarı finale kaldım. 2015'te Ifwedding Gelinlik Tasarım Yarışması'nda ilk 15 öğrenci arasında yine yarıfinalist olarak yer aldım. İzmir'de tekstil firması Roteks, İstanbul'da "Lc Waikiki "de staj deneyimlerim oldu. Lisans Tezimi 2013'te "Makedonya Gelinliklerinin Günümüze Uyarlanması" üzerine yazdım. Şuanda Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde "Moda giyim tasarımı" üzerine yüksek lisans yapıyorum.Son sınıf öğrencisiyim. Tez Projem " Kadın Mayosunun Tarihsel Süreç İçerisinde İncelenmesi ve Yorumu".